

Program Współpracy Interreg V-A
Niemcy/Meklemburgia-Pomorze Przednie/Brandenburgia-
Polska
w ramach celu
„Europejska Współpraca Terytorialna“
Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR)

Projekt z dn. 2 lipca 2015 r.

Spis treści

1	Strategia dotycząca wkładu Programu Współpracy w realizację unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz osiągnięciu spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej	7
1.1	Strategia dotycząca wkładu Programu Współpracy w realizację unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz osiągnięciu spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej	7
1.2	Uzasadnienie alokacji środków	26
2	Osie priorytetowe	31
2.1	Opis osi priorytetowych innych niż pomoc techniczna	31
2.2	Opis osi priorytetowych dotyczących pomocy technicznej	69
3	Plan finansowy.....	74
3.1	Środki finansowe z EFRR (w EUR).....	74
3.2	Łączne środki finansowe z EFRR oraz współfinansowania krajowego (w EUR)	75
4	Zintegrowane podejście do rozwoju terytorialnego	78
4.1	nie dotyczy	
4.2	nie dotyczy	
4.3	nie dotyczy	
4.4	Wkład planowanych interwencji w strategię makroregionalną i strategię na rzecz basenu morskiego, zgodnie z potrzebami obszaru wsparcia, które zostały ustalone przez zaangażowane państwa członkowskie i , jeśli dotyczy, przy uwzględnieniu ustalonych w tych strategiach strategicznie ważnych projektach	79
5	Przepisy wykonawcze do Programu Współpracy	81
5.1	Odpowiednie instytucje i podmioty	81
5.2	Procedura utworzenia Wspólnego Sekretariatu	83
5.3	Krótki opis rozwiązań w zakresie zarządzania i kontroli	83
5.4	Podział odpowiedzialności pomiędzy uczestniczącymi państwami członkowskimi w przypadku korekt finansowych wprowadzonych przez instytucję zarządzającą lub Komisję.....	93
5.5	Stosowanie euro	94

5.6	Zaangażowanie partnerów.....	94
6	Koordinacja.....	98
7	Zmniejszenie obciążeń administracyjnych dla beneficjentów	100
8	Zasady horyzontalne	102
8.1	Zrównoważony rozwój	102
8.2	Równość szans i niedyskryminacja.....	102
8.3	Równouprawnienie płci.....	103
9	Odrębne elementy	105
9.1	Ramy wykonania Programu Współpracy	105
9.2	Właściwi partnerzy zaangażowani w przygotowanie Programu Współpracy	105
10	Załączniki	107

SPIS TABEL

Tabela 1: Uzasadnienie wyboru celów tematycznych i priorytetów inwestycyjnych.....	22
Tabela 2: Zestawienie strategii inwestycyjnej Programu Współpracy.....	28
Tabela 3: Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu dla celu szczegółowego 1	33
Tabela 4: Wspólne i specyficzne dla Programu wskaźniki produktu.....	35
Tabela 5: Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu dla celu szczegółowego 2	36
Tabela 6: Wymiar 1 - Zakres interwencji	37
Tabela 7: Wymiar 2 - Forma finansowania.....	38
Tabela 8: Wymiar 3 - Typ obszaru	38
Tabela 9: Wymiar 6 - Terytorialne mechanizmy wdrażania	38
Tabela 10: Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu dla celu szczegółowego 2	41
Tabela 11: Wspólne i specyficzne dla Programu wskaźniki produktu.....	43
Tabela 12: Ramy wykonania dla osi priorytetowej.....	44
Tabela 13: Wymiar 1 - Zakres interwencji	46
Tabela 14: Wymiar 2 - Forma finansowania.....	46
Tabela 15: Wymiar 3 - Typ obszaru	46
Tabela 16: Wymiar 6 - Terytorialne mechanizmy wdrażania	46
Tabela 17: Specyficzne dla Programu wskaźniki rezultatu dla celu szczegółowego 4	49
Tabela 18: Wspólne i specyficzne dla Programu wskaźniki produktu.....	51
Tabela 19: Ramy wykonania dla osi priorytetowej.....	52
Tabela 20: Wymiar 1 - Zakres interwencji	53
Tabela 21: Wymiar 2 - Forma finansowania.....	53
Tabela 22: Wymiar 3 - Typ obszaru	53
Tabela 23: Wymiar 6 - Terytorialne mechanizmy wdrażania	53
Tabela 24: Specyficzne dla Programu wskaźniki rezultatu dla celu szczegółowego 5	55
Tabela 25: Wspólne i specyficzne dla Programu wskaźniki produktu.....	57
Tabela 26: Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu dla celu szczegółowego 5	59
Tabela 27: Wspólne i specyficzne dla Programu wskaźniki produktu.....	61
Tabela 28: Ramy wykonania dla osi priorytetowej.....	62
Tabela 29: Wymiar 1 - Zakres interwencji	64

Tabela 30:	Wymiar 2 - Forma finansowania.....	64
Tabela 31:	Wymiar 3 - Typ obszaru.....	64
Tabela 32:	Wymiar 6 - Terytorialne mechanizmy wdrażania.....	64
Tabela 33:	Specyficzne dla Programu wskaźniki rezultatu (w podziale na cele szczegółowe).....	65
Tabela 34:	Wskaźniki produktu.....	67
Tabela 35:	Wymiar 1 - Zakres interwencji.....	69
Tabela 36:	Wymiar 2 - Forma finansowania.....	69
Tabela 37:	Wymiar 3 - Typ obszaru.....	69
Tabela 38:	Środki finansowe z EFRR (w EUR).....	70
Tabela 39:	Plan finansowy.....	71
Tabela 40:	Podział według osi priorytetowej i celu tematycznego.....	73
Tabela 41:	Szacunkowa kwota wsparcia, która ma być wykorzystana na cele związane ze zmianami klimatu.....	73
Tabela 42:	Instytucje Programu.....	76
Tabela 43:	Podmiot lub podmioty wyznaczone do wykonywania zadań w zakresie kontroli i audytu.....	77

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1:	Osie priorytetowe Programu Współpracy z celami tematycznymi i priorytetami inwestycyjnymi.....	18
------------	--	----

SKRÓTY

CS	Cel szczegółowy
CT	Cel tematyczny
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFSI	Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne
EGO/EPRC	EGO – Evaluation for Government Organizations s.c./ European Policies Research Centre – University of Strathclyde
EPK	Eksperski Program Krajobrazowy
EUWT	Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej
EWT	Europejska Współpraca Terytorialna
FLC	kontrola 1-go stopnia (First level Control)
GUS	Główny Urząd Statystyczny
KRD	Koncepcja Rozwoju i Działania (strategia Euroregionu)
MŚP	Małe i średnie przedsiębiorstwa
MV	Meklemburgia-Pomorze Przednie (niem. Mecklenburg-Vorpommern)
NGO	organizacje pozarządowe (NGO - non-governmental organization)
OP	Oś priorytetowa
ORE	Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie
OZ	centra nadrzędne
PI	Priorytet Inwestycyjny
POŚ	Program Ochrony Środowiska
Rozp.	Rozporządzenie
SUE RMB	Strategia UE dla regionu Morza Bałtyckiego
UE	Unia Europejska
UMWZ	Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego
WE	Wspólnoty Europejskie
WRS	Wspólne Ramy Strategiczne
WS	Wspólny Sekretariat

- 1 Strategia dotycząca wkładu Programu Współpracy w realizację unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz osiągnięciu spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej**
- 1.1 Strategia dotycząca wkładu Programu Współpracy w realizację unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz osiągnięciu spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej**
- 1.1.1 Opis zawartej w Programie Współpracy strategii dotyczącej wkładu w realizację unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz do osiągnięcia spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej**

Dane dotyczące obszaru wsparcia

Obszar wsparcia rozciąga się wzdłuż północnego odcinka polsko-niemieckiej granicy po obu stronach Odry i jej ujścia, pomiędzy ścisłym obszarem powiązań metropolii Berlina na południu i Bałtykiem na północy, na obszarze 42.162 km². Obszar wsparcia, zgodnie z obecną klasyfikacją NUTS 3, obejmuje następujące jednostki:

- powiaty Vorpommern-Rügen (DE80L), Vorpommern-Greifswald (DE80N) oraz Mecklenburgische Seenplatte (DE80J) w Kraju Związkowym Meklemburgia-Pomorze Przednie
(Wyżej wymienione nazwy powiatów odzwierciedlają sytuację po reformie administracyjnej w Meklemburgii-Pomorzu Przednim w roku 2011 i dlatego różnią się one od informacji na stronie tytułowej Programu Współpracy, odnoszących się do decyzji wykonawczej Komisji Europejskiej 2014/388/EU.),
- powiaty Barnim (DE405), Uckermark (DE40I) i Märkisch-Oderland (DE409) w Kraju Związkowym Brandenburgia,
- Województwo zachodniopomorskie (podregiony: koszaliński (PL426), szczecinecko-pyrzycki (PL427), szczeciński (PL428), Miasto Szczecin (PL424)).
(Zastosowane powyżej określenia stanowią poziomą klasyfikację poziomów NUTS-3 w województwie zachodniopomorskim zgodnie z obowiązującym aktualnie rozporządzeniem (UE) nr 868/2014 i dlatego różnią się one od informacji na stronie tytułowej Programu Współpracy, odnoszących się do decyzji wykonawczej Komisji Europejskiej 2014/388/EU.)

W centrum obszaru wsparcia położona jest stolica województwa zachodniopomorskiego - Szczecin. Liczące ponad 400.000 mieszkańców miasto jest zdecydowanie największym centrum urbanistycznym regionu.

Obszar wsparcia zamieszkuje 2,9 miliona mieszkańców, z tego 1,7 miliona w jego polskiej części i 1,2 miliona w części niemieckiej. Obszar wsparcia cechuje niska gęstość zaludnienia, wynosząca łącznie 70 mieszkańców na kilometr kwadratowy, przy czym w niemieckiej części gęstość ta wynosi 65 mieszkańców, a w polskiej jest to 74 mieszkańców na kilometr kwadratowy. Gęstość zaludnienia jest w obu częściach obszaru wsparcia niższa niż średnia dla obu państw członkowskich, Polski (123 mieszkańców na km²) i Niemiec (229 mieszkańców na km²) - wartości dla poszczególnych krajów za rok 2012 według Eurostatu.

(http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=demo_r_d3dens&lang=de).

Depopulacja i przemiany strukturalne

W szczególności w niemieckiej części obszaru wsparcia występuje zjawisko starzenia się i spadku liczby ludności. Do roku 2030 prognozuje się spadek liczby ludności o prawie 1/4 w stosunku do roku 2010 (Koncepcja Rozwoju i Działania (KRD) POMERANIA 2013). Również w województwie zachodniopomorskim oczekuje się do 2020 r. spadku liczby ludności o niecały 1%, a do 2035 r. o ponad 6% w stosunku do roku 2008 (Główny Urząd Statystyczny (GUS) 2009: Prognoza ludności na lata 2008–2035).

Produkt krajowy brutto w województwie zachodniopomorskim wynosi ok. 8.300 euro na mieszkańca, co stanowi 84,6% średniej ogólnopolskiej. (GUS 2014) . W niemieckich powiatach produkt krajowy brutto na mieszkańca kształtuje się na poziomie pomiędzy 16.400 a 22.000 euro. Odpowiada to 50 i 70% średniej federalnej (Grupa Robocza "Ogólny rozrachunek gospodarki narodowej krajów związkowych" 2013).

Podstawą gospodarki morskiej na obszarze wsparcia są porty Szczecina i Świnoujścia oraz dalsze porty w Policach, Kołobrzegu, Greifswaldzie, Stralsundzie i Saßnitz. Przemiany strukturalne w przemyśle stoczniowym doprowadziły do upadłości polskich i niemieckich stocznii. Na obszarze wsparcia występują pojedyncze ośrodki gospodarcze, na przykład przemysł chemiczny w Schwedt i Policach, czy przemysł spożywczy w Neubrandenburgu. Coraz większe znaczenie mają energie odnawialne oraz ochrona zdrowia i turystyka, w szczególności na wybrzeżu Bałtyku oraz w Parku Narodowym

Doliny Dolnej Odry, na Pojezierzach Drawskim i Meklemburskim (KRD POMERANIA 2013).

Stopy bezrobocia wynosiły w 2013 r. w Meklemburgii – Pomorzu Przednim 10,01% i w Brandenburgii 7,4% i były wyższe niż średnia w Republice Federalnej Niemiec (5,3%). W przeciwieństwie do powyższego w województwie zachodniopomorskim bezrobocie wynosiło 10,1% i było niższe niż średnia w całej Polsce (10,3%; zharmonizowana stopa bezrobocia za grudzień 2013 r., Eurostat, http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=lfst_r_lfu3rt&lang=de).

Obszar wsparcia stoi przed problemem coraz bardziej nasilającego się braku wykwalifikowanej siły roboczej spowodowanym z jednej strony migracją pracowników, a z drugiej coraz mniejszą liczbą młodych ludzi, którzy mogliby objąć wolne miejsca pracy. Tym samym podmioty stoją przed wyzwaniem polegającym na zwiększeniu atrakcyjności regionu w oczach przedsiębiorców i specjalistów. Chodzi o przeciwdziałanie migracji wykwalifikowanej siły roboczej oraz słabości struktur ekonomicznych.

Bardzo ważne są więc transgraniczna współpraca sieci naukowych i badawczych oraz inicjatywy na rzecz transgranicznej edukacji i kształcenia zawodowego. Poprzez transgraniczną edukację i kształcenie zawodowe można też sprostać wymogom nowoczesnego rynku pracy, co jest dodatkową perspektywą, w szczególności dla młodzieży.

Węzeł morski w Transeuropejskiej Sieci Transportowej o niewystarczających połączeniach transgranicznych

Obszar wsparcia pełni w europejskiej sieci transportowej ważne funkcje: Porty w Szczecinie, Świnoujściu, Policach i Saßnitz oraz porty lotnicze w Heringsdorfie i Szczecinie – Goleniowie są elementami tej głównej sieci. Szczecin został zidentyfikowany jako węzeł miejski. Porty w Szczecinie i Świnoujściu są punktem początku/końca korytarza głównego Bałtyk-Adriatyk, podczas gdy zachodnia część obszaru wsparcia połączona jest z korytarzem głównym Skandynawia- Morze Śródziemne. Obszar wsparcia poprzez szereg autostrad i dróg ekspresowych połączony jest z sąsiednimi metropoliami w Niemczech i Polsce:

- autostrada A11 w kierunku Berlina,
- autostrada A20 w kierunku Rostocku, Lubeki i Hamburga,

- droga ekspresowa S3 w kierunku Gorzowa Wielkopolskiego i Zielonej Góry,
- droga ekspresowa S6 w kierunku Gdańska i
- droga ekspresowa S10 w kierunku Bydgoszczy i Warszawy.

Linie kolejowe łączą obszar wsparcia z Berlinem, Rostockiem, Gdańskiem, Poznaniem i Wrocławiem. Charakteryzują się one częściowo dużymi potrzebami inwestycyjnymi. Jedyne trzy transgraniczne połączenia kolejowe to linie Szczecin-Berlin, Szczecin-Bützow i Uznamska Kolejka Kąpieliskowa pomiędzy Barth a Świnoujściem. Niezelektryfikowane i wyłącznie jednotorowe odcinki na linii Berlin-Szczecin (między Passow a stacją Szczecin - Gumieńce) mają negatywny wpływ na jakość i atrakcyjność połączenia.

Zasadniczymi przeszkodami dalszego rozwoju polsko-niemieckiego pogranicza są „peryferyjne położenie obu części obszaru wsparcia w Polsce i Niemczech” oraz „rzeki graniczne i akweny wodne jako naturalne bariery rozwoju lokalnej sieci drogowej” (Evaluation for Government Organizations s.c./ European Policies Research Centre - University of Strathclyde 2012, s. 114).

Niezależnie od tego, że już w przeszłości inwestowano w infrastrukturę transportową, nadal występują w tym zakresie znaczące potrzeby inwestycyjne. Deficyty występują nadal w regionalnych połączeniach transportowych w układzie wschód-zachód włącznie z przejściami granicznymi (KRD POMERANIA 2013, s. 9) . W polskiej części obszaru wsparcia remontów i likwidacji transgranicznych niedoborów przepustowości wymagają w szczególności drogi kołowe. Należy też zapewnić lepsze transgraniczne połączenie z autostradą A20/A11.

W tych częściach obszaru wsparcia, w których występują zjawiska malejącej liczby ludności i starzenia się społeczeństwa, co pociąga za sobą malejącą liczbę pasażerów, coraz trudniej jest zapewnić i utrzymać ofertę komunikacji publicznej.

Bariery mentalne, kulturowe i językowe oraz odmienne systemy prawa i administracji stanowią nadal decydującą przeszkodę w integracji

Mimo dużej ilości pozytywnych przykładów – skutecznych projektów, współpracy i sieci w wielu dziedzinach społeczeństwa obywatelskiego - współpracę transgraniczną nadal utrudnia brak znajomości historii i mentalności oraz sceptyczne podejście i uprzedzenia po obu stronach polsko – niemieckiej granicy (KRD POMERANIA 2013).

Pomimo zainteresowania sąsiadem, jakie wyraża większość społeczeństwa na pograniczu, poziom znajomości języka sąsiada nie wystarcza do płynnego porozumiewania się.

Udział uczennic i uczniów w niemieckiej części obszaru wsparcia, uczących się języka polskiego jest, mimo istniejących 36 partnerstw szkół w regionie pogranicza, bardzo niski i wynosi ok. 600 uczennic i uczniów. Skuteczne rozwiązania indywidualne, to od 1994 r. „Polsko-Niemieckie Gimnazjum w Löcknitz“ oraz „Europäische Gesamtschule Insel Usedom“ w Ahlbecku.

W województwie zachodniopomorskim udział uczących się języka niemieckiego uczniów wynosił w roku szkolnym 2011/2012 ok. 63%, co daje województwu drugie miejsce w Polsce za województwem lubuskim. Jest to też średnia wyraźnie wyższa, niż średnia ogólnopolska wynosząca 46% (Ośrodek Rozwoju Edukacji ORE 2013).

Utrzymanie poziomu wspólnego polsko-niemieckiego uczenia się, bądź uczenia się języka obcego i rozwijanie odpowiedniej oferty stanowią zasadnicze wyzwania dla obszaru wsparcia, wymagające ukierunkowanych na zapotrzebowanie inwestycji w infrastrukturę edukacyjną.

Duże znaczenie dla obszaru wsparcia mają również szkoły wyższe. W województwie zachodniopomorskim w roku akademickim 2012/2013 na uniwersytecie (Szczecin), dwóch uniwersytetach technicznych (Szczecin i Koszalin) oraz w innych szkołach wyższych, w tym na Pomorskim Uniwersytecie Medycznym w Szczecinie i Akademii Morskiej w Szczecinie, studiowało łącznie 60 tys. młodych ludzi, z czego prawie 1 tys. studentów pochodziło z zagranicy (GUS 2013). W Meklemburgii-Pomorzu Przednim i Brandenburgii w roku akademickim 2012/13 liczba studentów na uniwersytecie (Greifswald) i trzech szkołach wyższych (Eberswalde, Neubrandenburg i Stralsund) wynosiła ponad 18 tys., z czego 700 osób, to studenci z zagranicy. Tym samym udział studentów z zagranicy jest stosunkowo niewielki (średnia dla Niemiec: 11,5%, dla Polski: 2%). Jest to zaskakujące zjawisko, jeśli uwzględni się bliskość granicy. Jednocześnie w tej sytuacji można upatrywać potencjałów w zakresie rozbudowy współpracy naukowej i dydaktycznej w ramach transgranicznych sieci naukowych.

Kolejnymi zidentyfikowanymi czynnikami społecznymi utrudniającymi transgraniczny rozwój obszaru wsparcia są niewystarczająca wiedza o historii i mentalności sąsiada, brak kulturowej akceptacji sąsiada oraz uprzedzenia i sceptycyzm wobec sąsiada (KRD POMERANIA 2013). Czynniki te powodują powstawanie zasadniczych barier mentalnych między partnerami. Oddziaływanie tych barier minimalizowane jest przez wzajemne

poznanie się i gromadzenie wspólnych doświadczeń, co wspiera budowanie wzajemnego zrozumienia i zaufania. Jednym z głównych narzędzi temu sprzyjających jest Fundusz Małych Projektów, który już w minionych okresach programowania wiele zmienił w tym zakresie i powinien być kontynuowany. Projekty spotkań w ramach tego Funduszu wspierają bezpośrednie kontakty pomiędzy mieszkańcami i instytucjami obszaru wsparcia i przyczyniają się tym samym do przewycięzania bariery językowej.

„Niewystarczająca wiedza o strukturach administracji i kulturze administracji“, „odmienne uwarunkowania prawne“ oraz „problemy finansowe samorządów, redukcja dotacji i subwencji“ stanowią zasadnicze przeszkody w efektywnej transgranicznej współpracy (KRD POMERANIA 2013). Wsparcie wymiany pomiędzy administracją wszelkiego rodzaju i na wszystkich poziomach będzie się więc przyczyniać do wykształcenia transgranicznego podejścia do problemów, a tym samym stanowi ważny punkt wyjścia polsko-niemieckiej współpracy na obszarze wsparcia.

Wysokiej jakości wspólne dziedzictwo naturalne i kulturowe

Obszar wsparcia charakteryzuje się wyjątkowo wysoką jakością obszarów przyrodniczych, czego dowodem jest funkcjonowanie 7 parków narodowych, 2 rezerwatów biosfery oraz 380 obszarów NATURA 2000.

Ważne korytarze ekologiczne przebiegają wzdłuż wybrzeża Bałtyku (m.in. wyspy Uznam i Wolin, zatoki - Greifswaldzka i Jasmundzka), w Dolinie Dolnej Odry oraz na Małym i Wielkim Zalewie Szczecińskim, a w kierunku wschód-zachód wzdłuż pradolin polodowcowych z ich krajobrazami leśnymi i pojezierzami (Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego POŚ, Eksperscki Program Krajobrazowy Meklemburgii - Pomorza Przedniego EPK MV 2003).

Wyjątkową cechą obszaru wsparcia jest długi odcinek wybrzeża charakteryzujący się występowaniem wrażliwych i podatnych na negatywne oddziaływania ekosystemów, takich jak wody zatok oraz Mały i Wielki Zalew Szczeciński. Mają one wyjątkowe znaczenie dla środowiska morskiego i ptaków wędrownych. Szczególnym wyzwaniem na wyspach Uznam i Wolin jest zaopatrzenie w wodę pitną z zasobów wód gruntowych. Powodem jest zagrożenie zasoleniem (POŚ Województwa Zachodniopomorskiego 2011).

Potencjał kulturowy obszaru wsparcia jest również różnorodny i opiera się na bogatym dziedzictwie kulturowo - historycznym regionów po obu stronach brzegów Zatoki Pomorskiej i Dolnej Odry. Można tu wymienić:

- starówki i historyczne centra miast (np. Stralsund, Greifswald, Neubrandenburg, Pasewalk, Neustrelitz, Angermunde, Templin, Koszalin, Chojna, Mieszkowice, Moryń oraz odbudowane starówki w Szczecinie, kościół Mariacki Stargardzie Szczecińskim i Kołobrzegu),
- architekturę miejscowości kąpieliskowych na wyspie Rugii, na wyspach Uznam i Wolin i wzdłuż polskiego wybrzeża Bałtyku (np. Kąpieliska Cesarskie Ahlbeck, Heringsdorf i Bansin, Binz, Sellin oraz Gohren na Rugii, Świnoujście, Międzyzdroje, Dziwnów, Kołobrzeg) czy też w kurortach wewnątrz regionu takich jak Trzcińsko Zdrój, Połczyn Zdrój, Waren (nad jeziorem Müritz) czy też Ueckermuende,
- klasztory, kościoły, inne zabytki i zespoły sakralne (np. klasztor w Chorin, ruiny klasztoru w Eldena, Kościół Mariacki w Chojnie, katedry w Kamieniu Pomorskim, Koszalinie, Szczecinie, Kościół Mariacki w Stargardzie Szczecińskim czy też klasztory franciszkańskie w Prenzlau i Neubrandenburgu),
- zamki, pałace, dworki (np. Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie, zamek w Burg Stargard, duża liczba pałaców i dworców, m.in. w Płotach, Świdwinie, Połczynie i Tucznie, w Klempenow, Granitz, Penkun, Ueckermuende, Wartin, Criewen, Boizenburg),
- parki i ogrody (np. Europejski Park Hugonotów w Schwedt, Dolina Miłości w Zatonii Dolnej, park zamkowy w Putbus, Ogród Botaniczny w Greifswaldzie, park zamkowy w Neustrelitz, Ogród Dendrologiczny w Przelewicach),
- zabytki kultury przemysłowej i rzemieślniczej (np. latarnie morskie, kanały, jazy, śluzy, młyny) oraz dawne urządzenia militarne takie jak dawna próbna wyrzutnia rakiet V II w Peenemuende czy też umocnienia Wału Pomorskiego,
- tematyczne, regionalne i lokalne muzea (np. Ukranenland, Pomorskie Muzeum Krajowe w Greifswaldzie, Muzeum Narodowe w Szczecinie, Muzeum Historii i Kultury w Stralsundzie, Muzeum Regionalne w Szczecinku, Muzeum Wody w Koszalinie czy też Muzeum Archeologiczno – Historyczne w Stargardzie Szczecińskim).

Powyższe zasoby to szansa na rozwój przyjaznej przyrodzie transgranicznej turystyki i jednocześnie zobowiązanie do szczególnie starannego podejścia do dziedzictwa kulturowego i naturalnego.

Udział niemieckich gości w turystyce przyjazdowej w województwie zachodniopomorskim, wynoszący 15% wszystkich odwiedzających (UMWZ 2012) oraz 0,2 % udziału polskich turystów w przyjazdach gości do Meklemburgii-Pomorza Przedniego, wskazują na

znaczący potencjał rozwoju transgranicznej oferty turystycznej (Urząd Statystyczny Meklemburgii-Pomorza Przedniego 2014).

Jako czynnik ryzyka wymienia się możliwe konflikty pomiędzy różnymi formami turystyki a potrzebą ochrony środowiska i przyrody, dalszą koncentrację „głównych miejscowości turystycznych“ w niewielu regionach, takich jak na przykład wybrzeże Bałtyku i Jezioro Müritz, przy wykluczeniu z rozwoju „zaplecza” tych obszarów oraz rozdrobnienie oferty i podmiotów turystycznych.

Wyzwanie polega na wspólnym rozwijaniu dziedzictwa kulturowego i naturalnego, ale w taki sposób, aby wykorzystać związany z tym potencjał, a jednocześnie poprawić stan środowiska naturalnego.

Strategia Programu

W oparciu o zidentyfikowane potencjały rozwojowe obszaru wsparcia Program Współpracy koncentrować się będzie na następujących czterech obszarach strategicznych:

- natura i kultura,
- transport i mobilność,
- edukacja,
- współpraca transgraniczna.

Koncentracja tematyczna ma służyć dalszej integracji obszaru wsparcia.

Zachowanie i rozwijanie dziedzictwa naturalnego i kulturowego

Wspólne dziedzictwo kulturowe i naturalne jest ważną podstawą trwałego i zrównoważonego rozwoju obszaru wsparcia. Różnorodne krajobrazy przyrodnicze i bogactwo dziedzictwa kulturowego oraz ich transgraniczny rozwój to nie tylko szansa dla turystyki, lecz również sposób osiągnięcia dobrego stanu środowiska naturalnego, które

stanowi o wysokiej jakości życia. Poza tym wspólne dziedzictwo naturalne spełnia funkcje związane z budową tożsamości mieszkańców regionu.

Rozwój wspólnego dziedzictwa kulturowego i naturalnego musi więc odbywać się w sposób staranny tak, aby nie stanowił on zagrożenia dla wyjątkowości tego obszaru. Dlatego wymagane jest zintegrowane podejście i uwzględnienie w równym stopniu aspektów rozwoju jak i ochrony.

Dlatego też Program Współpracy odnosi się do

- poprawy transgranicznej dostępności wspólnego dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz
- intensyfikacji transgranicznej współpracy w zakresie ochrony klimatu, biotopów i gatunków.

Zachowanie i poprawa jakości środowiska oraz wspólnego dziedzictwa kulturowego i naturalnego obszaru wsparcia z jednej strony, a z drugiej strony ich transgraniczne wykorzystanie na rzecz mieszkańców i gości regionu warunkują i uzupełniają się wzajemnie. Wspólnie przyczyniają się do wzrostu jakości życia mieszkańców obszaru wsparcia i stanowią o jego atrakcyjności dla gości i inwestorów z innych regionów.

Poprawa transgranicznej dostępności i mobilności

Inwestycje w transgraniczną infrastrukturę transportową i transgraniczną mobilność stanowią ważny warunek integracji regionu i wymiany między mieszkańcami obu jego części.

Dlatego Program Współpracy ma przyczynić się do tego, aby

- zamknąć istniejące jeszcze niedobory przepustowości / luki w transgranicznej infrastrukturze transportowej oraz otworzyć nowe lub poprawić istniejące połączenia promowe,
- poprawić jakość połączeń z transeuropejską siecią transportową w regionie.

Tym samym poprawie ulegnie wewnętrzna integracja obszaru wsparcia oraz jego powiązanie z całym obszarem europejskim.

Uczenie się przez całe życie, transgraniczna edukacja i kształcenie

Niezbędnymi dla integracji obszaru wsparcia są kompetencje interkulturowe i językowe. Dlatego wybrane zostały priorytety ukierunkowane na transgraniczną edukację i uczenie się przez całe życie jako priorytety skierowane bezpośrednio do mieszkańców regionu pogranicza.

Dobra oferta od edukacji wczesnodziecięcej, poprzez szkołę, kształcenie zawodowe i na poziomie szkół wyższych, aż po kształcenie ustawiczne to jeden z warunków atrakcyjności i przyszłości obszaru wsparcia. Najważniejszymi elementami są przy tym działania na rzecz rozwoju i wdrażania wspólnych programów edukacyjnych.

Celem jest przy tym aktywizacja potencjału zasobów ludzkich na obszarze wsparcia, aby mieszkańcy reprezentujący wszystkie grupy wiekowe byli w stanie w sposób ciągły nabywać takie kompetencje i zdolności językowe i społeczno-kulturowe, jakie potrzebne im są do transgranicznego współżycia i współpracy.

Przewidziana jest również możliwość realizacji ukierunkowanych na zapotrzebowanie inwestycji na rzecz transgranicznych instytucji edukacyjnych. Ma ona przeciwdziałać odczuwalnym w określonych miejscach obszaru wsparcia brakom transgranicznej i dwujęzycznej oferty edukacyjnej.

Zdobyta wiedza i umiejętności mają umożliwiać mieszkańcom regionu udział w transgranicznym rynku pracy oraz korzystanie z kształcenia zawodowego i szkolnictwa wyższego w kraju sąsiedzkim jak i transgraniczne korzystanie z różnorodnych instytucji i infrastruktury. Jest to też fundament wzajemnego zrozumienia i zaufania oraz innowacji i wzrostu gospodarczego na obszarze wsparcia. Wiedza i umiejętności przyczyniają się tym samym do wzrostu jakości życia mieszkańców.

Transgraniczna integracja poprzez spotkania i współpracę sieciową

Zasadniczym założeniem Programu jest pogłębienie i rozszerzenie zakresu transgranicznych struktur kooperacji, sieci współpracy, imprez i spotkań.

Poprzez wybrane priorytety Program Współpracy jest próbą odpowiedzi na wyzwania wynikające z różnic społecznych i gospodarczych, bariery językowej i odmiennych struktur administracyjnych, kompetencji poszczególnych podmiotów i systemów prawnych. Poprzez współdziałanie w sieciach współpracy można przy odpowiednim, transparentnym

podziale zadań lepiej wykorzystać istniejące zasoby, wspólnie podejmować wyzwania i wykorzystywać potencjały generowane poprzez tę współpracę. Należy przy tym nawiązywać do dobrych doświadczeń i wyników skutecznej kooperacji oraz współpracy sieciowej w poprzednich okresach programowania.

Rozwój Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego stanowi istotną część tworzenia efektywnie funkcjonujących sieci i klastrów szczególnie w zakresie planowania przestrzennego, nauki, gospodarki, mobilności i kultury.

Konieczność intensywnej współpracy wynika poza tym z tego, iż wiele wyzwań obszaru wsparcia można rozwiązać w najbardziej efektywny sposób w ramach współpracy transgranicznej. Dotyczy to w szczególności kwestii łączenia ograniczonych zasobów obszaru wsparcia w celu osiągnięcia masy krytycznej potrzebnej do zainicjowania procesów przemian strukturalnych w gospodarce, do rozwijania wspólnego obszaru gospodarki i rynku pracy, a tym samym do jego większej konkurencyjności w skali międzynarodowej.

Rozbudowa transgranicznych sieci edukacyjnych przyczynia się do dalszej integracji obszaru wsparcia oraz tworzenia w przedsiębiorstwach opartych o wiedzę miejsc pracy.

Kluczowa rola w integracji przypada administracji publicznej i pozostałym instytucjom. Już w minionych okresach programowania były to podmioty wyróżniające się we współpracy transgranicznej bądź pośredniczące w jej nawiązywaniu. Przyczyniły się one na przykład do rozwoju różnorodnej współpracy transgranicznej instytucji edukacyjnych, instytutów badawczych, organizacji pozarządowych, przedsiębiorstw i innych grup podmiotów.

Struktura Programu

Celem realizacji strategicznych założeń zdefiniowano cztery osie priorytetowe, które zostały następnie rozpisane na pięć celów szczegółowych:

Oś priorytetowa I: Natura i kultura

z celami szczegółowymi

1. Wzrost atrakcyjności wspólnego dziedzictwa naturalnego i kulturowego
2. Wspólne utrzymanie i rozwój bioróżnorodności

Oś priorytetowa II: Transport i mobilność

z celem szczegółowym

3. Usunięcie niedoborów w transgranicznej infrastrukturze transportowej

Oś priorytetowa III: Edukacja

z celem szczegółowym

4. Rozszerzenie wspólnej oferty kształcenia ogólnego i zawodowego

Oś priorytetowa IV: Współpraca transgraniczna

z celem szczegółowym

5. Intensyfikacja współpracy instytucji w kontekście transgranicznym.

Rysunek 1: Osie priorytetowe Programu Współpracy z celami tematycznymi i priorytetami inwestycyjnymi

Wkład Programu do Strategii Europa 2020

Poprzez wybraną strategię Program, w układzie czterech osi priorytetowych, aktywnie wspiera realizację **Strategii Europa 2020** na rzecz inteligentnego, zrównoważonego i zintegrowanego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz osiągnięciu spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej:

1. Inteligentny wzrost

Do rozwoju gospodarki opartej o wiedzę i innowacje przyczynia się:

- Oś priorytetowa III (Cel Tematyczny 10) - Poprzez transgraniczną edukację i uczenie się przez całe życie Program tworzy podstawy do innowacji i wzrostu (odniesienie do inicjatywy przewodniej „Mobilna młodzież”),
- Oś priorytetowa IV (Cel Tematyczny 11) - Program wspiera współpracę instytucji na rzecz promocji innowacji i współpracę przedsiębiorstw (odniesienie do inicjatywy przewodniej „Unia innowacji”).

2. Trwały i zrównoważony wzrost

Do wspierania zasobooszczędnej, bardziej ekologicznej i konkurencyjnej gospodarki przyczynia się:

- Oś priorytetowa I (Cel Tematyczny 6) - Program ma przyczyniać się do ochrony dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz zasobów naturalnych na obszarze wsparcia, promuje je i umożliwia ich wykorzystanie do celów trwałego transgranicznego rozwoju (odniesienie do inicjatywy przewodniej „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”).
- Oś priorytetowa II (Cel Tematyczny 7), Program ma się przyczyniać do wzrostu konkurencyjności gospodarki na obszarze wsparcia poprzez wspieranie mobilności chroniącej zasoby oraz modernizację infrastruktury drogowej (odniesienie do inicjatyw przewodnich „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” i „Polityka przemysłowa w erze globalizacji”).

3. Zintegrowany wzrost

Do wspierania gospodarki o wysokim stopniu zatrudnienia i nacechowanej spójnością społeczną i terytorialną przyczynia się:

- Oś priorytetowa II (Cel Tematyczny 7) - Program przyczynia się do integracji obszaru poprzez wspieranie mobilności,
- Oś priorytetowa III (Cel Tematyczny 10) - Program w formie edukacji i uczenia się przez całe życie pomaga w zdobyciu kompetencji transgranicznych, które służą integracji obu części obszaru wsparcia i mieszkających tam ludzi (odniesienie do inicjatywy przewodniej „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia”),
- Oś priorytetowa IV (Cel Tematyczny 11) - Program wspiera transgraniczną współpracę i wymianę pomiędzy mieszkańcami i instytucjami obszaru wsparcia (odniesienie do inicjatywy przewodniej „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia”),,

Wkład we Wspólne Ramy Strategiczne i Umowę Partnerstwa

Program Współpracy jest odpowiedzią na wszystkie wymienione we Wspólnych Ramach Strategicznych działy odnoszące się do współpracy transgranicznej, w szczególności poprzez

- wspólne zagospodarowanie i promowanie zasobów naturalnych (np. poprzez wspólne działania na rzecz ochrony przyrody i środowiska),
- wykorzystanie efektów skali poprzez wspólne korzystanie ze wspólnych usług publicznych (np. w opiece zdrowotnej, ochronie przed klęskami żywiołowymi, czy też infrastrukturze edukacyjnej),
- wspieranie transgranicznych połączeń transportowych,
- poprawę konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) np. poprzez wspieranie sieci przedsiębiorstw oraz transgraniczną ofertę kształcenia zawodowego i doksztalcania,
- wspieranie mobilności pracowników przez granicę poprzez kształtowanie kompetencji interkulturowych i językowych,
- poprawę transgranicznego zarządzania poprzez intensyfikację współpracy

administracji.

Wybór jedynie czterech celów tematycznych i pięciu priorytetów inwestycyjnych w Programie Współpracy umożliwił spełnienie wymogów koncentracji tematycznej ujętych we Wspólnych Ramach Strategicznych (WRS) w powiązaniu z art. 18 Rozporządzenia Unii Europejskiej (UE) nr 1303/2013.

Wkład na rzecz Strategii UE dla Obszaru Morza Bałtyckiego (SUE RMB):

Odniesienie dotyczące wkładu programu na rzecz Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego (European Union Strategy for the Baltic Sea Region – EUSBSR) znajduje się w punkcie 4.4 niniejszego dokumentu.

1.1.2 Uzasadnienie wyboru celów tematycznych i odpowiadających im priorytetów inwestycyjnych, z uwzględnieniem wspólnych ram strategicznych, w oparciu o analizę potrzeb w całym obszarze objętym programem, oraz wyboru strategii mającej na celu zaspokojenie tych potrzeb, której zadaniem, w stosownych przypadkach, jest zajęcie się brakującymi ogniwami w infrastrukturze transgranicznej, z uwzględnieniem wyników ewaluacji *ex ante*

Poniższa tabela pokazuje poglądowe zestawienie uzasadnień wyboru Celów Tematycznych i Priorytetów Inwestycyjnych:

Tabela 1: Uzasadnienie wyboru celów tematycznych i priorytetów inwestycyjnych

Wybrany cel tematyczny	Wybrany priorytet inwestycyjny	Uzasadnienie wyboru
<p>6 Zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami</p>	<p>6.c Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zróżnicowane na obszarze wsparcia dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe o wysokiej wartości stanowi jego znaczący kapitał. Poprzez jego odpowiedzialne wykorzystanie można z dotychczas niewykorzystywanego potencjału wygenerować impulsy rozwojowe dla rozwoju regionalnego, w szczególności dla turystyki i rekreacji. • Wzmocnienie świadomości ekologicznej oraz przekazywanie wiedzy o związkach pomiędzy ekologią, gospodarką i życiem społecznym, m.in. poprzez poprawę jakości transgranicznej oferty edukacji ekologicznej ma służyć promocji motywacji do podejmowania działań proekologicznych i wyzwolić poczucie kompetencji w zakresie podejmowanych działań

Wybrany cel tematyczny	Wybrany priorytet inwestycyjny	Uzasadnienie wyboru
	6.d Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” i zieloną infrastrukturę	Zachowanie wysokiej wartości przyrody i efektywne wykorzystanie zasobów naturalnych wymagają wspólnych działań i ofert, które należy przygotować i zrealizować poprzez intensyfikację współpracy administracji i urzędów oraz aktywnych partnerów zajmujących się przyrodą.

Wybrany cel tematyczny	Wybrany priorytet inwestycyjny	Uzasadnienie wyboru
<p>7 Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej</p>	<p>7.b Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ważnym warunkiem integracji obszaru wsparcia i wymiany między jego mieszkańcami po obu stronach granicy jest jego wewnętrzna i zewnętrzna dostępność transportowa. • Poprawa połączenia regionu z Sieciami Transeuropejskimi poprzez ukierunkowane inwestycje tworzy możliwości jego integracji z całym obszarem europejskim i przyczynia się do wzrostu jego atrakcyjności dla ludzi i przedsiębiorstw.
<p>10 Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie</p>	<p>10 (EWT) Inwestowanie w kształcenie, szkolenia, w tym szkolenie zawodowe, na rzecz zdobywania umiejętności, uczenia się przez całe życie poprzez rozwój i wdrażanie wspólnych systemów kształcenia, szkolenia zawodowego i szkolenia</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Język, interkulturowość i dające się zastosować transgranicznie kompetencje stanowią zasadnicze uwarunkowanie integracji i jednocześnie atrakcyjności obszaru wsparcia. • Wspólna oferta edukacyjna ma optymalnie przygotować mieszkańców do możliwości prywatnego i zawodowego wykorzystania położenia na granicy, co wzmacnia więzi z obszarem wsparcia, tworzy pozytywną identyfikację i łagodzi tendencje migracyjne. • Poprzez działania edukacyjne należy w szczególności wzmocnić potencjał wykwalifikowanej siły roboczej i rozwinąć transgraniczny rynek pracy.

Wybrany cel tematyczny	Wybrany priorytet inwestycyjny	Uzasadnienie wyboru
<p>11 Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej</p>	<p>11 (EWT) Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej poprzez wspieranie współpracy prawnej i administracyjnej i współpracy między obywatelami i instytucjami</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Przewycięzenie mentalnych, językowych oraz socjokulturowych barier stanowi nadal główną przeszkodę w większej integracji obszaru wsparcia. • Ich niwelowanie jest warunkiem złagodzenia negatywnych konsekwencji wynikających z istnienia granicy i wykorzystania transgranicznych potencjałów poprzez silniejszą integrację gospodarki, nauki, administracji i społeczeństwa obywatelskiego. • Rozbieżny zakres kompetencji administracji publicznej oraz odmienne systemy prawne w Polsce i w Niemczech wymagają utworzenia oferty informacyjno-doradczej, aby ułatwić tworzenie wspólnego obszaru gospodarczego i zamieszkania. • Należy rozwijać skuteczne działania i sposoby wypracowane w dotychczasowych okresach programowania • Należy wspierać wspólne zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego, ponieważ przyczynia się ono do przewycięzenia barier rozwojowych.

1.2 Uzasadnienie alokacji środków

Podział środków Unii Europejskiej na cztery osie priorytetowe jest zasadniczo wynikiem dotychczas prowadzonych dyskusji o potrzebach w zakresie wsparcia w nowej perspektywie finansowej oraz doświadczeń minionych okresów programowania. Jednym z ważniejszych źródeł informacji odnośnie oszacowania i wymiaru zapotrzebowania na dofinansowanie był zbiór propozycji i pomysłów na projekty przedkładanych przez potencjalnych beneficjentów, co miało miejsce podczas opracowywania Koncepcji Rozwoju i Działania Euroregionu POMERANIA.

Podstawową strategiczną ideą Programu Współpracy jest dalszy rozwój współpracy transgranicznej pomiędzy instytucjami i administracją we wszystkich obszarach życia społecznego oraz spotkania pomiędzy mieszkańcami obszaru wsparcia.

W oparciu o powyższe, priorytety finansowe nowego Programu Współpracy zostały równomiernie rozłożone na Cele Tematyczne (CT) 6 (oś priorytetowa I) i 11 (oś priorytetowa IV). Zarówno na rzecz CT 6 jak też CT 11 jest przewidziana alokacja środków odpowiednio w wysokości 32%. Tym samym podkreśla się z jednej strony znaczenie zarówno turystyki i zachowania dziedzictwa naturalnego i kulturowego w regionie jak i znaczenie współpracy kulturalnej i społecznej oraz współpracy w bardzo różnorodnych obszarach tematycznych, takich jak np. sieci medyczne, współpraca szkół wyższych i podmiotów gospodarczych, w zakresie ochrony przeciwpożarowej i przed klęskami żywiołowymi oraz w obszarze energii odnawialnych..

Ważnym uwarunkowaniem wszystkich wyżej wymienionych działań w zakresie współpracy jest zgodna z potrzebami rozbudowa infrastruktury transportowej oraz wspólne koncepcje transportowe na polsko-niemieckim pograniczu. Dla obszaru wsparcia o w dużej mierze wiejskim charakterze szczególnie ważną rolę odgrywa transport drogowy. W minionych okresach programowania udało się usunąć pewne niedobory w tym zakresie. Mimo tego na polsko-niemieckim pograniczu istnieją duże potrzeby w zakresie poprawy zewnętrznej i wewnętrznej dostępności regionu. Z uwagi na stosunkowo duże koszty przedsięwzięć z zakresu infrastruktury transportowej szacuje się, iż w ramach CT 7 (OP II) powinno zostać na nie wykorzystane 20% środków Programu.

Wspólne życie i współpraca mieszkańców obszaru wsparcia są ściśle związane z edukacją szkolną i zawodową. Na przykład w miarę możliwości wczesna (już w wieku wczesnodziecięcym) nauka języka polskiego bądź niemieckiego, stanowi zasadniczy warunek wzajemnego porozumienia. Również po okresie nauki w szkole i zdobywania

zawodu, w ramach tzw. uczenia się przez całe życie, należy wzmacniać kompetencje interkulturowe mieszkańców. Poza niewymagającymi wysokich nakładów działaniami edukacyjnymi konieczne będą jednak nadal inwestycje w instytucje edukacyjne. Przy uwzględnieniu tak zróżnicowanych działań Partnerzy Programu za stosowne uznają alokowanie 10% środków Unii Europejskiej na CT 10 (Oś Priorytetowa (OP) III).

Tabela 2: Zestawienie strategii inwestycyjnej Programu Współpracy

Oś priorytetowa	Dofinansowanie EFRR (EUR)	Udział (%) całkowitego wsparcia Unii na rzecz Programu Współpracy (dla każdego funduszu)			Cel tematyczny	Priorytety inwestycyjne	Cele szczegółowe odpowiadające priorytetom inwestycyjnym	Wskaźniki rezultatu odpowiadające celom szczegółowym
		EFRR	EIS (jeśli właściwe)	IPA (jeśli właściwe)				
I	42.880.132	32	--	--	6 Zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami	6.c Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego 6.d Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” i zieloną infrastrukturę	1 Wzrost atrakcyjności wspólnego dziedzictwa naturalnego i kulturowego 2 Wspólne utrzymanie i rozwój bioróżnorodności	1.1 Liczba odwiedzających wybrane instytucje dziedzictwa kulturowego i naturalnego 2.1 Powierzchnia habitatów służących utrzymaniu i poprawie bioróżnorodności
II	26.800.083	20	-	-	7 Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w	7.b Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z	3 Usunięcie niedoborów przepustowości w transgranicznie oddziałującej infrastrukturze	3.1 Udział transgranicznie oddziałujących połączeń drogowych o jakości odpowiadającej wymogom prawnym

Oś priorytetowa	Dofinansowanie EFRR (EUR)	Udział (%) całkowitego wsparcia Unii na rzecz Programu Współpracy (dla każdego funduszu)			Cel tematyczny	Priorytety inwestycyjne	Cele szczegółowe odpowiadające priorytetom inwestycyjnym	Wskaźniki rezultatu odpowiadające celom szczegółowym
					działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej	infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi	transportowej	
III	13.400.042	10	-	-	10 Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie	10 (EWT) Inwestowanie w kształcenie, szkolenia, w tym szkolenie zawodowe, na rzecz zdobywania umiejętności, uczenia się przez całe życie poprzez rozwój i wdrażanie wspólnych systemów kształcenia, szkolenia zawodowego i szkolenia	4 Rozszerzenie wspólnej oferty kształcenia ogólnego i zawodowego	4.1 Odsetek osób korzystających ze wspólnej polsko-niemieckiej oferty edukacyjnej w stosunku do ogólnej liczby uczestników w działaniach edukacyjnych
IV	42.880.133	32	-	-	11 Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej	11 (EWT) Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej poprzez wspieranie współpracy prawnej i	5 Intensyfikacja współpracy instytucji w kontekście transgranicznym	5.1 Indeks nastrojów instytucji zaangażowanych w polsko-niemiecką współpracę transgraniczną

Oś priorytetowa	Dofinansowanie EFRR (EUR)	Udział (%) całkowitego wsparcia Unii na rzecz Programu Współpracy (dla każdego funduszu)			Cel tematyczny	Priorytety inwestycyjne	Cele szczegółowe odpowiadające priorytetom inwestycyjnym	Wskaźniki rezultatu odpowiadające celom szczegółowym
						administracyjnej i współpracy między obywatelami i instytucjami		
V	8.040.024	6	-	-	Nie dotyczy	Nie dotyczy	6 Zapewnienie i wzmocnienie potencjału dla efektywnego wspólnego wdrażania Programu jak też informacji i komunikacji	Nie dotyczy

2 Osie priorytetowe

2.1 Opis osi priorytetowych innych niż pomoc techniczna

2.1.1 Oś priorytetowa I

Numer identyfikacyjny osi priorytetowej	I
Nazwa osi priorytetowej	Natura i kultura
	Całość osi priorytetowej zostanie zrealizowana wyłącznie przy wykorzystaniu instrumentów finansowych.
	Całość osi priorytetowej zostanie zrealizowana wyłącznie przy wykorzystaniu instrumentów finansowych utworzonych na poziomie Unii
	Całość osi priorytetowej zostanie zrealizowana przy zastosowaniu formuły rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczności

2.1.2 Fundusz i podstawa dla kalkulacji wsparcia Unii

Fundusz	EFRR
Podstawa kalkulacji (wydatki kwalifikowalne ogółem lub publiczne wydatki kwalifikowalne)	Wydatki kwalifikowalne ogółem

2.1.3 Priorytet inwestycyjny 6.c

Priorytet inwestycyjny	6.c: Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego
-------------------------------	---

2.1.4 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Numer identyfikacyjny	1
Cel szczegółowy	Wzrost atrakcyjności wspólnego dziedzictwa naturalnego i kulturowego
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Wyzwanie Region pogranicza charakteryzuje się wysoką jakością krajobrazu i obszarów przyrodniczych oraz bogatym dziedzictwem kulturowym związanym z jego długą wspólną historią. Jest to kapitał, który należy bezwzględnie zachować. Dlatego też jego staranny, trwały rozwój ma decydujące znaczenie nie tylko dla ochrony zasobów naturalnych, ale też dla zachowania podstaw wzrostu i konkurencyjności regionu.

Numer identyfikacyjny	1
	<p>Mimo dużej atrakcyjności goście z państwa sąsiedzkiego koncentrują swoje pobyty na niewielkiej części obszaru - polskie wybrzeże Bałtyku i Metropolia Szczecin. W niemieckiej części obszaru wsparcia pojawia się niewielu polskich gości, a koncentrują się oni na miastach hanzeatyckich - Stralsund, Greifswald i na wyspie Rugii.</p> <p>Poza tym region dysponuje doskonałymi uwarunkowaniami infrastrukturalnymi, np. dobrze rozbudowana sieć szlaków wodnych lub – częściowo już ze sobą powiązana – sieć szlaków rowerowych.</p> <p>Stanowi to dobre podstawy do stworzenia wspólnej, transgranicznej oferty, która umożliwi świadome poznanie regionu granicznego jako całości i jego wzmocnienie włącznie z miastami przygranicznymi i Szczecińskim Obszarem Metropolitalnym. .</p> <p>Założenia dofinansowania</p> <p>Program Współpracy stawia sobie dlatego jako cel wspólne, staranne rozwijanie dziedzictwa kulturowego i naturalnego, jak też powiązanie istniejących miejsc dziedzictwa naturalnego i kulturowego. Cel ten można osiągnąć na przykład poprzez powiązanie ze sobą infrastruktury turystycznej szlaków zwiększenie ich stopnia transgranicznej znajomości i wykorzystanie wspólnej oferty skierowanej zarówno do mieszkańców pogranicza jak i jego gości.</p> <p>Oczekuje się następujących rezultatów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oferta powiązana transgranicznie • Lepsza oferta m.in. poprzez wielojęzyczność i zoptymalizowany sposób zwracania się do poszczególnych grup docelowych

Tabela3: Specyficzne dla Programu wskaźniki rezultatu dla celu szczegółowego 1

Nr ID	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.1	Liczba odwiedzających wybrane instytucje dziedzictwa kulturowego i naturalnego	Liczba / rok	872.341	2013	900.000	Badanie liczby odwiedzających w 10 reprezentatywnych instytucjach dziedzictwa kulturowego i naturalnego	Badanie wyjściowe w 2014 r. Kolejne badania w 2016, 2018 i 2022 r.

2.1.5 Przedsięwzięcia, które mają zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.1.5.1 Opis typów i przykładów przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację odpowiednich celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Priorytet inwestycyjny	6.c Zachowanie, ochrona, wspieranie i rozwój dziedzictwa kulturowego i naturalnego
<p>Rodzaj działań w celu szczegółowym 1: Dofinansowane mają zostać działania, które pozwolą zachować, powiązać ze sobą i udostępnić mieszkańcom obu części obszaru wsparcia wspólne dziedzictwo naturalne i kulturowe, które w decydujący sposób charakteryzuje obszar wsparcia, zwłaszcza:</p> <p>Przykłady dofinansowywanych przedsięwzięć</p> <ul style="list-style-type: none">• Powiązanie ze sobą poszczególnych obiektów i miejsc dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego poprzez rozbudowę infrastruktury szlaków turystycznych (ścieżki rowerowe i pieszne). Priorytetem jest zamknięcie luk w transgranicznych szlakach tematycznych, tworzenie oferty na rzecz przekazywania wiedzy o dziedzictwie naturalnym i kulturowym grupom docelowym z sąsiednich obszarów programowania,• Transgraniczna oferta informacyjna o wspólnym dziedzictwie kultury i przyrody, np. poprzez media drukowane, oferty mobilne na bazie internetu oraz systemy audioguide,• Transgraniczna promocja wspólnej oferty kulturowej i historycznej,• Lepsze zarządzanie ruchem turystów (m.in. poprzez wielojęzyczne systemy oznakowania i oprowadzania),• Merytoryczna współpraca instytucji kultury i edukacji ekologicznej na rzecz stworzenia wspólnej oferty takiej, jak na przykład wspólnej wystawy. <p>Kategorie beneficjentów</p> <ul style="list-style-type: none">• Jednostki administracji państwowej, regionalnej i lokalnej, stowarzyszenia tych jednostek i instytucje im podległe,• Inne podmioty prawa publicznego (np. izby, organy administracji rządowej),• Instytucje edukacyjne, szkoły wyższe, pozostałe podmioty naukowe i edukacyjne,• Administracje i zarządy obszarów ochrony przyrody, takie jak parki narodowe, parki przyrody, parki krajobrazowe i rezerваты biosfery,• Lasy Państwowe i państwowe Gospodarstwa leśne, wraz z ich jednostkami organizacyjnymi,• Osoby prawne pożytku publicznego (np. stowarzyszenia, zrzeszenia, fundacje),• Organizacje i zrzeszenia turystyczne,• Instytucje sportu i kultury,• Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej (EUWT),• Organizacje pozarządowe. <p>Szczegóły są uregulowane w Podręczniku dla Wnioskodawców i Beneficjentów.</p>	

Grupy docelowe

Mieszkańcy, goście obszaru wsparcia.

Specyficzne obszary docelowe

Dofinansowanie nastąpi na całym obszarze wsparcia.

2.1.5.2 Kierunkowe zasady wyboru operacji

Priorytet inwestycyjny	6.c Zachowanie, ochrona, wspieranie i rozwój dziedzictwa kulturowego i naturalnego
Dodatkowo do ogólnych kryteriów wyboru projektów należy przy wyborze projektów uwzględnić następujące kryteria: Projekt przyczynia się do realizacji celu szczegółowego i	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Oddziałuje ponadregionalnie, 2. Przyczynia się do zachowania wyjątkowych cech naturalnych i kulturowych obszaru wsparcia, 3. Uzupełnia już istniejącą ofertę, 4. Odpowiada na szczególne potrzeby związane z promocją oferty wewnątrz kraju. Dalsze kryteria wyboru projektów zostaną ustalone przez Komitet Monitorujący.	

2.1.5.3 Wskaźniki produktu

Tabela 4: Wspólne i specyficzne dla Programu wskaźniki produktu

Nr ID	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka pomiaru	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.1	Liczba dofinansowanych działań	Liczba	20	Raporty z realizacji projektów	rocznie
1.2	Zrównoważona turystyka: Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne	Goście / rocznie	5.000	Raporty z realizacji projektów	rocznie
1.3	Długość dofinansowanych szlaków turystycznych (ścieżki rowerowe, piesze i konne)	Kilometr	25	Raporty z realizacji projektów	rocznie

2.1.6 Priorytet inwestycyjny 6.d

Priorytet inwestycyjny	6.d: Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” i zieloną infrastrukturę
-------------------------------	---

2.1.7 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Numer identyfikacyjny	2
Cel szczegółowy	Wspólne utrzymanie i rozwój bioróżnorodności
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	<p>Wyzwanie</p> <p>Obszar wsparcia charakteryzuje wyjątkowo wysoka jakość obszarów przyrodniczych, czego dowodem jest funkcjonowanie 7 parków narodowych, 2 rezerwatów biosfery oraz łącznie 380 zarejestrowanych w programie NATURA 2000 obszarów chronionych.</p> <p>Ważne korytarze ekologiczne przebiegają wzdłuż Wybrzeża Bałtyku (m.in. wyspy Uznam i Wolin, Zatoki Greifswaldzka i Jasmundzka), w Dolinie Dolnej Odry, na Małym i Wielkim Zalewie Szczecińskim oraz w kierunku wschód – zachód w pradolinach polodowcowych z ich krajobrazami leśnymi i pojezierzami (POŚ woj. zachodniopomorskiego, EPK MV 2003).</p> <p>Wyjątkową cechą obszaru wsparcia jest długi pas wybrzeża z bardzo wrażliwymi i częściowo już dotkniętymi konsekwencjami zanieczyszczenia środowiska ekosystemami takimi jak wody zatok Małego i Wielkiego Zalewu Szczecińskiego. Mają one ogromne znaczenie dla ochrony środowiska morskiego i ochrony ptaków wędrownych. Na wyspach Uznam i Wolin szczególnym wyzwaniem jest zaopatrzenie w wodę pitną, ponieważ tutejsze wody gruntowe zagrożone są zasoleniem. (POŚ woj. zachodniopomorskiego 2011).</p> <p>Wrażliwe ekosystemy wybrzeża bałtyckiego tworzą podstawy egzystencji dla wielu gatunków chronionych, co wymaga uzgodnień w zakresie działań ochrony przyrody, w szczególności w ramach zintegrowanego zarządzania strefami brzegowymi.</p> <p>Z powodu zmian klimatycznych ważnym elementem utrzymania różnorodności biologicznej na obszarze wsparcia zdefiniowanym przez rozległe tereny zalesione i akweny śródlądowe jest ochrona przed klęskami żywiołowymi. W szczególności w odniesieniu do silnych wahań poziomów wody na Odrze, rzeki przepływającej bezpośrednio na granicy polsko-niemieckiej, charakteryzującej się dużym ryzykiem wysokiego poziomu wody i powodzi, zachodzi konieczność podejmowania regularnych transgranicznych działań. Dużym częścią obszaru wsparcia z rozległymi lasami sosnowymi, niskim poziomem opadów i lekkimi glebami piaszczystymi zagraża wysokie ryzyko pożaru lasów. Przy uwzględnieniu strategii bioróżnorodności UE do roku 2020 działania na rzecz zwalczania skutków tych klęsk</p>

	<p>żywiolowych są traktowane jako ważny punkt tematyczny w ramach tego priorytetu inwestycyjnego. Kapitał przyrodniczy jest, na obszarze wsparcia Programu Współpracy o charakterze wiejskim, zasadniczym filarem jego rozwoju gospodarczego, w szczególności w zakresie turystyki, rolnictwa, leśnictwa i rybołówstwa.</p> <p>Założenia dofinansowania</p> <p>Utrzymanie i rozwój bioróżnorodności przyczynia się do poprawy atrakcyjności obszaru wsparcia jako przestrzeni życiowej zarówno dla ludzi, jak również dla zwierząt i roślin. Współpraca transgraniczna umożliwia rozwiązywanie wielu wyzwań ochrony środowiska i zagospodarowania zasobów naturalnych w sposób szczególnie skuteczny.</p> <p>Współpraca transgraniczna umożliwia wykorzystanie różnych doświadczeń związanych z zagospodarowywaniem zasobów przyrodniczych i usprawnienie usług ekosystemowych.</p> <p>Oczekuje się następujących rezultatów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lepsza ochrona występujących transgranicznie gatunków bądź biotopów • Ochrona zasobów środowiska naturalnego
--	---

Tabela5: Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu dla celu szczegółowego 2

Numer identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
2.1	Powierzchnia siedlisk przyrodniczych, które służą zachowaniu i poprawie bioróżnorodności	hektar	159.338,09	2014	159.388,10	Odpowiednie urzędy d/s ochrony środowiska	Badanie wyjściowe w 2014 r. Kolejne badania w 2017 2019 i 2022r.

2.1.8 Przedsięwzięcia, które mają zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.1.8.1 Opis typów i przykładów przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację odpowiednich celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych

grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Priorytet inwestycyjny	6.d Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” i zieloną infrastrukturę
<p>Rodzaj działań w celu szczegółowym 2:</p> <p>Aby osiągnąć poprawę i intensyfikację transgranicznej skuteczności ochrony gatunkowej i ochrony biotopów wspierane mają być projekty, które z jednej strony przyczynią się do opracowania i wdrażania wspólnych działań i strategii w zakresie ochrony środowiska, a z drugiej strony do transgranicznej wymiana wiedzy i doświadczeń, w szczególności w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none">• zoptymalizowanego i zrównoważonego zagospodarowania zasobów naturalnych, m. in. w rolnictwie, gospodarce leśnej i rybołówstwie;• lepszej kontroli gatunków chronionych i zagrożonych oraz utrzymania w dobrym stanie ich populacji w szczególności w biotopach transgranicznych;• opracowywania i optymalizacji usług ekosystemowych. <p>Kolejny ważny aspekt w zakresie ochrony bioróżnorodności stanowi zwalczanie skutków spowodowanych zmianami klimatycznymi, jak np. powodzie i pożary lasów. Realizacja innowacyjnych działań w zakresie zielonej infrastruktury zmniejsza prawdopodobieństwo występowania poważnych klęsk żywiołowych, wspierając tym samym przyrodę w naturalnym utrzymaniu nienaruszonych biotopów roślinnych i zwierzęcych. W razie konieczności w celu przeciwdziałania ryzyku w przypadku szczególnych zagrożeń naturalnych osłonowo może być również wspierania „szara infrastruktura”.</p> <p>Ponadto działania mają na celu uwrażliwienie mieszkańców oraz podniesienie ich poziomu świadomości w zakresie postaw i przyjaznym zachowaniu względem środowiska poprzez informowanie o współzależnościach ekologicznych, ekonomicznych i społecznych.</p> <p>Przykłady dofinansowywanych przedsięwzięć:</p> <ul style="list-style-type: none">• Transgraniczne planowanie i realizacja działań na rzecz ochrony gatunków i siedlisk, w szczególności stworzenie transgranicznego obszaru siedlisk zwartych, np. przez<ul style="list-style-type: none">○ Działania na rzecz poprawy jakości powietrza w ramach dyrektywy 2008/50/WE Parlamentu Europejskiego i Rady,○ Tworzenie sieci biotopów,○ Tworzenie mniejszych biotopów przejściowych,○ Renaturyzacja łągów rzecznych,○ Ochrona, monitoring, zarządzanie i promocja gatunków chronionych (np. wilka)○ Zintegrowane Zarządzanie Strefą Wybrzeża,○ Działania zapobiegające pożarom i kataklizmom• Transgraniczne działania na rzecz poprawy usług ekosystemowych, np. w zakresie<ul style="list-style-type: none">○ Ochrony przeciwpowodziowej i wód gruntowych,○ Zagospodarowania / renaturyzacji ekosystemów leśnych,○ Ochrony zasobów genetycznych regionalnych drzew, krzewów i roślin użytkowych. <p>Kategorie beneficjentów:</p> <ul style="list-style-type: none">• Jednostki administracji państwowej, regionalnej i lokalnej, stowarzyszenia tych jednostek i instytucje im podległe,	

Priorytet inwestycyjny	6.d Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” i zieloną infrastrukturę
<ul style="list-style-type: none"> • Inne podmioty prawa publicznego (np. izby, organy administracji rządowej), • Instytucje edukacyjne, szkoły wyższe, pozostałe podmioty naukowe i edukacyjne, • Administracje i zarządy obszarów ochrony przyrody, takie jak parki narodowe, parki przyrody, parki krajobrazowe i rezerваты biosfery, • Lasy Państwowe i Gospodarstwa leśne, wraz z ich jednostkami organizacyjnymi, • Osoby prawne pożytku publicznego (np. stowarzyszenia, zrzeszenia, fundacje), • Organizacje pozarządowe, w szczególności organizacje ochrony środowiska i przyrody oraz stowarzyszenia i zrzeszenia pożytku publicznego, reprezentujące interesy przedsiębiorstw gospodarki rolnej, leśnej i rybackiej, takie jak np. Organizacje producenckie, • Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej, • Organizacje pozarządowe. <p>Szczegóły są uregulowane w Podręczniku dla Wnioskodawców i Beneficjentów.</p> <p>Grupy docelowe: Organizacje ochrony przyrody i krajobrazu bądź zajmujące się tą ochroną administracje oraz zagospodarowujący zasoby naturalne na obszarze wsparcia, np. przedsiębiorstwa gospodarki rolnej, leśnej i rybackiej; ludność.</p> <p>Specyficzne obszar docelowe: Dofinansowanie nastąpi na całym obszarze wsparcia.</p>	

2.1.8.2 Kierunkowe zasady wyboru operacji

Priorytet inwestycyjny	6.d Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” i zieloną infrastrukturę
<p>Dodatkowo do ogólnych kryteriów wyboru projektów należy przy wyborze projektów uwzględnić następujące kryteria:</p> <p>Projekt przyczynia się do realizacji celu szczegółowego i</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ma związek ze znaczeniem danego dofinansowanego obszaru chronionego lub dofinansowanych gatunków w systemie ochrony przyrody, 2. Podkreśla znaczenie zintegrowanych transgranicznych powiązań przestrzennych i wzajemnego oddziaływania na siebie transgranicznych ekosystemów. <p>Dalsze kryteria wyboru projektów zostaną ustalone przez Komitet Monitorujący.</p>	

2.1.8.3 Wskaźniki produktu

Tabela 6: Wspólne i specyficzne dla Programu wskaźniki produktu

Nr ID	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka pomiaru	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
2.1	Liczba wspólnych działań na rzecz utrzymania i rozwoju bioróżnorodności	Liczba	10	Raporty z realizacji projektu	rocznie
2.2	Liczba wspólnych działań w celu zwalczania zagrożeń klimatycznych	Liczba	5	Raporty z realizacji projektu	rocznie

2.1.9 Ramy wykonania

Tabela 7: Ramy wykonania dla osi priorytetowej

OP	Rodzaj wskaźnika (kluczowy etap wdrażania, wskaźnik finansowy, wskaźnik produktu lub, w stosownych przypadkach, wskaźnik rezultatu)	Numer identyfikacyjny	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Cel pośredni na 2018 r.	Cel końcowy (2023)	Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika (w stosownych przypadkach)
I	Wskaźnik finansowy	1.F	Finansowe wdrażanie OP	euro	6.305.903	50.447.215	Wydatki certyfikowane zgodnie z art. 126 litera c) rozp. (UE) 1303/2013	
	Wskaźnik produktu	1.1	Liczba wspieranych działań	liczba	4	20	Raporty z realizacji projektów	
	Wskaźnik produktu	1.2	Turystyka zrównoważona: Wzrost oczekiwanej liczby gości w instytucjach	Goście / rocznie	1.000	5.000	Raporty z realizacji projektów	

OP	Rodzaj wskaźnika (kluczowy etap wdrażania, wskaźnik finansowy, wskaźnik produktu lub, w stosownych przypadkach, wskaźnik rezultatu)	Numer identyfikacyjny	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Cel pośredni na 2018 r.	Cel końcowy (2023)	Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika (w stosownych przypadkach)
			dziedzictwa naturalnego i kulturowego oraz zwiedzających miejsca godne obejrzenia / zabytki, które uzyskały dofinansowanie					
	Wskaźnik produktu	1.3	Długość dofinansowanej turystycznej infrastruktury drogowej (ścieżki rowerowe, piesze i konne)	kilometr	5	25	Raporty z realizacji projektów	
	Wskaźnik produktu	2.1	Liczba wspólnych działań na rzecz zachowania i rozwoju bioróżnorodność	liczba	2	10	Raporty z realizacji projektów	

OP	Rodzaj wskaźnika (kluczowy etap wdrażania, wskaźnik finansowy, wskaźnik produktu lub, w stosownych przypadkach, wskaźnik rezultatu)	Numer identyfikacyjny	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Cel pośredni na 2018 r.	Cel końcowy (2023)	Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika (w stosownych przypadkach)
			ci					

Dodatkowe informacje jakościowe na temat ustanowienia ram wykonania (opcjonalnie)

--

2.1.10 Kategorie interwencji

Tabela 8: Wymiar 1 - Zakres interwencji

Oś priorytetowa	Kod	Zakres interwencji	Kwota (w EUR)
I	85	Ochrona i zwiększanie różnorodności biologicznej, ochrona przyrody i zielona infrastruktura	5.000.000,00
I	87	Działania na rzecz dostosowania do zmian klimatycznych i zapobiegania im, przewyższanie zagrożeń związanych z klimatem (np. erozji, pożarów, powodzi, burz i suszy) w tym podnoszenie świadomości i ochrona ludności oraz systemy i infrastruktura do celów zarządzania klęskami i katastrofami	4.500.000,00
I	90	Ścieżki rowerowe i piesze	9.700.000,00
I	91	Rozwój i promowanie potencjału turystycznego obszarów przyrodniczych	6.300.000,00
I	92	Ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych	10,500.000,00
I	93	Rozwój i promowanie publicznych usług turystycznych	2.880.132,00
I	94	Ochrona, rozwój i promowanie dóbr publicznych w dziedzinie kultury i dziedzictwa	2.000.000,00
I	95	Rozwój i promowanie usług publicznych w dziedzinie kultury i dziedzictwa	2.000.000,00

Tabela 3: Wymiar 2 – Forma finansowania

Oś priorytetowa	Kod	Kwota (w EUR)
I	01	42.880.132,00 EFRR

Tabela 10: Wymiar 3 - Typ obszaru

Oś priorytetowa	Kod	Kwota (w EUR)
I	01	16.723.000,00 EFRR
I	02	20.154.132,00 EFRR
I	03	6.003.000,00 EFRR

Tabela 11: Wymiar 6 - Terytorialne mechanizmy wdrażania

Oś priorytetowa	Kod	Kwota (w EUR)
I	07	42.880.132,00 EFRR

2.1.11 Oś priorytetowa II

Numer identyfikacyjny osi priorytetowej	II
Nazwa osi priorytetowej	Transport i mobilność
	Całość osi priorytetowej zostanie zrealizowana wyłącznie przy wykorzystaniu instrumentów finansowych.
	Całość osi priorytetowej zostanie zrealizowana wyłącznie przy wykorzystaniu instrumentów finansowych utworzonych na poziomie Unii.
	Całość osi priorytetowej zostanie zrealizowana przy zastosowaniu formuły rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczności

2.1.12 Fundusz i podstawa dla kalkulacji wsparcia Unii

Fundusz	EFRR
Podstawa kalkulacji (wydatki kwalifikowalne ogółem lub publiczne wydatki kwalifikowalne)	Wydatki kwalifikowalne ogółem

2.1.13 Priorytet inwestycyjny 7.b.

Priorytet inwestycyjny	7.b: Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi
-------------------------------	--

2.1.14 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Numer identyfikacyjny	3
Cel szczegółowy	Usunięcie niedoborów przepustowości w transgranicznie oddziałującej infrastrukturze transportowej
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	<p>Wyzwanie</p> <p>Ograniczona dostępność transgraniczna regionu wynika częściowo z faktu, iż na obszarze wsparcia znajdują się naturalne bariery, takie jak rzeka graniczna Odra i Zalew Szczeciński.</p> <p>Szansą na wzmocnienie transgranicznego transportu (jako gałęzi gospodarki) jest położenie przy jednym z ważniejszych europejskich połączeń, korytarzu głównym Bałtyk – Adriatyk z portami Szczecin i Świnoujście oraz poprzez dobre połączenie z Berlinem i Hamburgiem istnieje szansa na wzmocnienie transgranicznego obrotu gospodarczego. Dotyczy to również Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego.</p> <p>Założenia dofinansowania</p> <p>Celem jest osiągnięcie skrócenia tras lub czasów przejazdów bądź podróży w relacjach, z których korzystać będą mieszkańcy, podmioty gospodarcze i goście obszaru wsparcia. Cel ten ma zostać osiągnięty poprzez lepsze połączenie między Polską i Niemcami drugo- i trzeciorzędnych węzłów z infrastrukturą TEN-T – głównie poprzez likwidację niedoborów przepustowości/ zamknięcie luk oraz poprawę stanu technicznego połączeń drogowych na obszarze wsparcia. Wspierane będą działania dotyczące budowy i modernizacji dróg o transgranicznym oddziaływaniu na obszar wsparcia oraz zlokalizowanych blisko granicy.</p> <p>Obszar wsparcia należy przede wszystkim lepiej skomunikować z istniejącymi połączeniami w układzie transportu drogowego poprawiając tym samym jakość istniejących połączeń transgranicznych.</p> <p>W szczególności usprawniona ma zostać przy tym transgraniczna dostępność do miejsc pracy i zamieszkania oraz bezpieczna osiągalność punktów węzłowych zapewniających publiczne i prywatne usługi. Będzie to możliwe poprzez podniesienie bezpieczeństwa w ruchu drogowym i skrócenie czasów przejazdu do jednostek opieki medycznej i socjalnej, urzędów, instytucji szkolnictwa i kształcenia, banków jak i dalszych punktów infrastruktury zaopatrzeniowej na obszarze wsparcia.</p> <p>Ponadto poprawie ulec ma również transgraniczny ruch turystyczny oraz ruch generowany usługami wypoczynkowo-rekreacyjnymi. Znaczenie ponadregionalne ma też lepsze połączenie z nadrzędnym korytarzem głównym Bałtyk - Adriatyk oraz do Berlina i Hamburga.</p> <p>W obrębie Zalewu Szczecińskiego możliwa jest też rozbudowa istniejących i wprowadzenie dodatkowych połączeń promowych wraz z koniecznymi w tym celu przystaniami oraz ich połączeniem z istniejącą siecią infrastruktury transportowej. Poza tym wsparcie otrzymają procesy uzgodnienia i planowania diskutowanych obecnie nowych, dodatkowych połączeń granicznych.</p> <p>Oczekuje się następujących rezultatów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lepsze wykorzystanie oraz dostępność transgraniczna na

Numer identyfikacyjny	3
	<p>terenie wsparcia, przede wszystkim w zakresie transportu drogowego,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lepsze połączenie z nadrzędną siecią transportową, w szczególności lepsza dostępność Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego oraz centrów turystycznych. <p>Ponadto poprzez poprawę jakości istniejących połączeń drogowych na obszarze wsparcia umożliwiające przesunięcie strumieni ruchu, dzięki czemu oczekuje się mniejszego oddziaływania na środowisko, jak np. niższe emisje substancji szkodliwych czy też unikanie hałasu komunikacyjnego i zatorów.</p>

Tabela 12: Specyficzne dla Programu wskaźniki rezultatu dla celu szczegółowego 3

Nr ID	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
3.1	Odsetek transgranicznie oddziałujących połączeń drogowych, o jakości odpowiadającej wymogom prawnym	procent	55	2014	59	Badania ankietowe we właściwych dyrekcjach dróg	Badanie wyjściowe w 2014 r. Kolejne badania w 2018, 2020 i 2022 r.

2.1.15 Przedsięwzięcia, które mają zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.1.15.1 Opis typów i przykładów przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację odpowiednich celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Priorytet inwestycyjny	7.b Poprawa regionalnej mobilności poprzez połączenie drugorzędnych i trzeciorzędnych węzłów komunikacyjnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi
<p>Rodzaj działań w celu szczegółowym 3:</p> <p>W ramach celu szczegółowego dofinansowane zostaną działania przyczyniające się do realizacji celu szczegółowego „Usunięcie niedoborów przepustowości w transgranicznie oddziałującej infrastrukturze transportowej”.</p> <p>Działania mają na celu usunięcie niedoborów w transgranicznej infrastrukturze transportowej na obszarze wsparcia. Cel ten ma zostać osiągnięty poprzez:</p> <p>☐ lepsze powiązanie drugorzędnych i trzeciorzędnych węzłów komunikacyjnych z</p>	

Priorytet inwestycyjny	7.b Poprawa regionalnej mobilności poprzez połączenie drugorzędnych i trzeciorzędnych węzłów komunikacyjnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi
<p>infrastrukturą TEN-T i jednocześnie</p> <p>☐ zwiększenie odsetka transgranicznie oddziałujących połączeń drogowych odpowiadających aktualnym i przyszłym wymogom.</p> <p>Przyporządkowanie drugorzędnych i trzeciorzędnych węzłów komunikacyjnych na obszarze wsparcia przeprowadzono dla Meklemburgii-Pomorza Przedniego i Brandenburgii w oparciu o obowiązujące Krajowe Programy Rozwoju Przestrzennego oraz dla Województwa Zachodniopomorskiego w oparciu o obowiązujący Plan Zagospodarowania Przestrzennego. Szczecin stanowi węzeł miejski sieci bazowej zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 1315/2013 (załącznik II).</p> <p>Drugorzędne i trzeciorzędne węzły komunikacyjne to:</p> <p>W Meklemburgii-Pomorzu Przednim 12 centrów nadrzędnych (OZ), centra średniej wielkości i ich obszary zasadnicze zgodnie z Krajowym programem rozwoju przestrzennego z dn. 30.05.2005: Anklam, Bergen auf Rügen, Demmin, Greifswald (OZ), Grimmen, Neubrandenburg (OZ), Neustrelitz, Pasewalk, Stralsund (OZ), Ueckermünde, Waren, Wolgast</p> <p>W Brandenburgii 9 centrów średniej wielkości i ich obszary zasadnicze zgodnie z Krajowym planem rozwoju z dn. 31.03.2009 Bad Freienwalde (Oder), Bernau, Eberswalde, Neuenhagen bei Berlin, Prenzlau, Schwedt/Oder, Seelow, Strausberg und Templin</p> <p>W Województwie Zachodniopomorskim Następujące centra zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego z dn. 19.10.2010 (mapy nr 13 i 14): Centrum ponadregionalne: Koszalin Centra regionalne: Kołobrzeg, Stargard Szczeciński, Szczecinek, Świnoujście, Wałcz Centra subregionalne: Barlinek, Białogard, Choszczno, Drawsko Pomorskie, Goleniów, Gryfice, Gryfino, Pyrzyce, Połczyn-Zdrój, Darłowo, Sławno Ponadgminne centra pierwszego stopnia: Dębno, Myślibórz, Police, Nowogard, Kamień Pomorski, Łobez, Złocieniec, Świdwin, Czaplinek.</p> <p>Działania konieczne dla poprawy szczególnie ważnych połączeń drogowych na obszarze wsparcia zostały zidentyfikowane przez odpowiednie zarządy dróg publicznych w Meklemburgii-Pomorzu Przednim, Brandenburgii i Województwie Zachodniopomorskim w formie wspólnej koncepcji transgranicznej. Działania te mają w szczególności przyczynić się do osiągnięcia poprawy transgranicznej jakości ruchu drogowego poprzez lepsze powiązanie węzłów komunikacyjnych z infrastrukturą TEN-T.</p> <p>Przykłady dofinansowywanych przedsięwzięć:</p> <ul style="list-style-type: none">• Przygotowanie i przeprowadzenie inwestycji w (jakościową) likwidację deficytów w transgranicznej sieci drogowej• Działanie na rzecz otwarcia nowych bądź poprawy istniejących połączeń promowych• Koncepcje przygotowujące wyżej wymienione działania	

Priorytet inwestycyjny	7.b Poprawa regionalnej mobilności poprzez połączenie drugorzędnych i trzeciorzędnych węzłów komunikacyjnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi
<ul style="list-style-type: none"> Procesy planowania i uzgadniania mające na celu poprawę istniejących i tworzenie nowych transgranicznych połączeń transportowych <p>Kategorie beneficjentów:</p> <ul style="list-style-type: none"> Jednostki administracji państwowej, regionalnej i lokalnej, stowarzyszenia tych jednostek i instytucje im podległe, Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej <p>Szczegóły są uregulowane w Podręczniku dla Wnioskodawców i Beneficjentów.</p> <p>Grupy docelowe: Mieszkańcy, turyści i przedsiębiorcy obszaru wsparcia.</p> <p>Specyficzne obszary docelowe: Priorytet przypisuje się obszarowi ścisłego pogranicza, tam gdzie oddziaływanie transgraniczne jest bezpośrednie.</p>	

2.1.15.2 Kierunkowe zasady wyboru operacji

Priorytet inwestycyjny	7.b Poprawa regionalnej mobilności poprzez połączenie drugorzędnych i trzeciorzędnych węzłów komunikacyjnych z infrastrukturą TEN-T, w tym węzłami multimodalnymi
<p>Dodatkowo do ogólnych kryteriów wyboru projektów należy przy wyborze projektów uwzględnić następujące kryteria:</p> <p>Projekt przyczynia się do realizacji celu szczegółowego i przyczynia się do zwiększenia ilości lub długości transgranicznie oddziałujących połączeń drogowych, których jakość odpowiada wymogom prawnym.</p> <p>Dofinansowanie będzie w sposób komplementarny wspierać konieczne inwestycje zasadnicze w nadrzędną sieć transportową.</p> <p>Dalsze kryteria wyboru projektów zostaną ustalone przez Komitet Monitorujący.</p>	

2.1.15.3 Wskaźniki produktu

Tabela 13: Wspólne i specyficzne dla Programu wskaźniki produktu

Nr ID	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka pomiaru	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
3.1	Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg	Kilometr	30	Raporty z realizacji projektów	rocznie
3.2	Inwestycje w portach i przystaniach	liczba	3	Raporty z realizacji projektów	rocznie

2.1.16 Ramy wykonania

Tabela 14: Ramy wykonania dla osi priorytetowej

OP	Rodzaj wskaźnika (kluczowy etap wdrażania, wskaźnik finansowy, wskaźnik produktu lub, w stosownych przypadkach, wskaźnik rezultatu)	Numer identyfikacyjny	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Cel pośredni na 2018 r.	Cel końcowy (2023)	Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika (w stosownych przypadkach)
II	Wskaźnik finansowy	3.F	Finansowe wdrażanie OP	euro	3.941.189	31.529.510	Wydatki certyfikowane zgodnie z art. 126 litera c) rozp. (UE) 1303/2013	
	Wskaźnik produktu	3.1	Drogi: Całkowita długość nowo wybudowanych lub rozbudowanych połączeń drogowych	kilometr	5	30	Raporty z realizacji projektów	

Dodatkowe informacje jakościowe na temat ustanowienia ram wykonania (opcjonalnie)

--

2.1.17 Kategorie interwencji

Tabela15: Wymiar 1 - Zakres interwencji

Oś priorytetowa	Kod	Zakres interwencji	Kwota (w EUR)
II	34	Inne drogi przebudowane lub zmodernizowane (autostrady, drogi krajowe, regionalne lub lokalne)	23.800.083,00
II	42	Śródlądowe drogi wodne i porty (regionalne i lokalne)	3.000.000,00

Tabela16: Wymiar 2 - Forma finansowania

Oś priorytetowa	Kod	Kwota (w EUR)
II	01	26.800.083,00 EFRR

Tabela17: Wymiar 3 - Typ obszaru

Oś priorytetowa	Kod	Kwota (w EUR)
II	01	9.112.083,00 EFRR
II	02	8.844.000,00 EFRR
II	03	8.844.000,00 EFRR

Tabela18: Wymiar 6 - Terytorialne mechanizmy wdrażania

Oś priorytetowa	Kod	Kwota (w EUR)
II	07	26.800.083,00 EFRR

2.1.8 Oś priorytetowa III

Numer identyfikacyjny osi priorytetowej	III
Nazwa osi priorytetowej	Edukacja
	Całość osi priorytetowej zostanie zrealizowana wyłącznie przy wykorzystaniu instrumentów finansowych.
	Całość osi priorytetowej zostanie zrealizowana wyłącznie przy wykorzystaniu instrumentów finansowych utworzonych na poziomie Unii.
	Całość osi priorytetowej zostanie zrealizowana przy zastosowaniu formuły rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność

2.1.19 Fundusz i podstawa dla kalkulacji wsparcia Unii

Fundusz	EFRR
Podstawa kalkulacji (wydatki kwalifikowalne ogółem lub publiczne wydatki kwalifikowalne)	Wydatki kwalifikowalne ogółem

2.1.20 Priorytet inwestycyjny 10 (EWT)

Priorytet inwestycyjny	10 (EWT): Inwestowanie w kształcenie, szkolenia, w tym szkolenie zawodowe, na rzecz zdobywania umiejętności, uczenia się przez całe życie poprzez rozwój i wdrażanie wspólnych systemów kształcenia, szkolenia zawodowego i szkolenia
-------------------------------	---

2.1.21 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Numer identyfikacyjny	4
Cel szczegółowy	Rozszerzenie wspólnej oferty kształcenia ogólnego i zawodowego
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	<p>Wyzwanie</p> <p>Zakładane w regionie cele w zakresie edukacji nie zostały jeszcze osiągnięte (patrz, EKD Pomerania 2013, s. 9). Zrealizowano cały szereg projektów wspólnego kształcenia ogólnego i zawodowego, jednak oceniając całokształt stwierdzono, iż było to niewystarczające. Dlatego też temat edukacja i kształcenie pozostaje ważnym celem obszaru wsparcia.</p> <p>Dobra oferta edukacyjna od edukacji wczesnodziecięcej, poprzez szkoły, kształcenie zawodowe i szkoły wyższe, aż po kształcenie przez całe życie stanowi jedno z istotnych kryteriów wpływających na atrakcyjność i przyszłość regionu.</p> <p>Największym wyzwaniem dla integracji regionu jest przezwyciężenie bariery językowej. Nauka każdorazowo języka sąsiada jest podstawą wzajemnego zrozumienia i porozumienia pomiędzy ludźmi i instytucjami na obszarze wsparcia.</p> <p>Poprawa transgranicznej oferty edukacyjnej od etapu edukacji wczesnodziecięcej poprzez szkołę ogólnokształcącą, kształcenie zawodowe i szkoły wyższe aż po etap kształcenia przez całe życie wymagają wzmocnienia współpracy podmiotów regionalnych oraz dobrego wyposażenia infrastrukturalnego.</p> <p>Założenia dofinansowania</p> <p>Zatrudnienie i edukacja (szkoła, kwalifikacje zawodowe) są ściśle</p>

ze sobą powiązane. Wyższy poziom wykształcenia przynosi w konsekwencji z reguły lepszą sytuację w zakresie zatrudnienia. Stworzenie dobrej, wspólnej oferty edukacyjnej, która postrzega położenie przygraniczne, jako mocną stroną regionu i budowa atrakcyjnej oferty edukacyjnej stają się tym samym zasadniczym uwarunkowaniem inteligentnego i zintegrowanego wzrostu regionu, zgodnie z Strategią Europa 2020.

Dalszym głównym zadaniem regionu jest zapewnienie potencjału fachowców i zachowanie atrakcyjności regionu dla uczniów zawodu i pracowników. Obejmuje to również zapewnienie atrakcyjności obszaru wsparcia jako lokalizacji działalności gospodarczej.

Poprawa transgranicznej oferty edukacyjnej od przedszkoli poprzez szkoły ogólnokształcące, kształcenie zawodowe i szkoły wyższe aż po uczenie się przez całe życie wymaga również większej współpracy podmiotów w regionie. Celem jest m.in. umożliwienie ciągłości nauki języka sąsiada od przedszkola do matury oraz w toku kształcenia zawodowego.

Ważnym elementem osiągnięcia tego celu jest również poprawa warunków infrastrukturalnych w polsko – niemieckich przedszkolach, polsko – niemieckich szkołach ogólnokształcących, szkołach wyższych, instytucjach kształcenia i doksztalcenia oraz instytucjach uczenia się przez całe życie.

Oczekuje się następujących rezultatów:

- Większy zakres wspólnej, transgranicznej oferty edukacyjnej na rzecz uczenia się przez całe życie
- Przyczynianie się do zapewnienia potencjału wykwalifikowanej siły roboczej
- Likwidacja bariery językowej
- Poprawa warunków tworzenia i wdrażania wspólnej oferty edukacyjnej poprzez uzupełniające inwestycje na rzecz instytucji edukacyjnych
- Zwiększenie liczby osób korzystających z instytucji edukacyjnych posiadających polsko – niemiecką ofertę, np. uczniów polsko – niemieckich szkół, osób korzystających z instytucji kształcenia dorosłych

Działania przyczyniają się tym samym również do trwałego zabezpieczenia miejsc pracy, tworzenia nowych miejsc pracy i miejsc kształcenia zawodowego w przedsiębiorstwach.

Tabela19: Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu dla celu szczegółowego 4

Nr ID	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
4.1	Odsetek osób korzystających ze wspólnej polsko-niemieckiej oferty edukacyjnej w stosunku do ogólnej liczby uczestników w działaniach edukacyjnych	Procent	21,7	2014	25,0	Reprezentatywne badania ankietowe wśród wybranych instytucji edukacyjnych	Badanie wyjściowe w 2014 r. Kolejne badania w 2016, 2018 i 2022 r.

2.1.22 Przedsięwzięcia, które mają zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.1.22.1 Opis typów i przykładów przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację odpowiednich celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Priorytet inwestycyjny	10 b: Opracowanie i wdrażanie wspólnych programów zakresie kształcenia ogólnego i zawodowego (transgraniczna EWT)
<p>Rodzaj działań w celu szczegółowym 4:</p> <p>W ramach celu szczegółowego zamierza się dofinansowywać działania, które przyczyniają się do likwidacji bariery językowej i tworzą transgraniczną ofertę edukacyjną od kształcenia wczesnodziecięcego po uczenie się przez całe życie. Szczególnie należy się skoncentrować na wspólnych projektach edukacyjnych i działaniach wspierających zatrudnienie.</p> <p>Poza tym dofinansowane mają zostać działania przyczyniające się do zwiększenia liczby osób korzystających z instytucji edukacyjnych posiadających wspólną ofertę. Tam, gdzie występują potrzeby inwestycyjne, należy poprawić infrastrukturalne warunki ramowe wdrażania polsko – niemieckich programów edukacyjnych. Celem jest wzrost atrakcyjności tej oferty, stworzenie korzystnego otoczenia edukacyjnego i zainteresowanie nią w ten sposób większej ilości użytkowników.</p> <p>Z uwagi na sytuację demograficzną priorytetem powinna być jakościowa rozbudowa istniejących instytucji. Przy tworzeniu nowych instytucji edukacyjnych należy wykazać długookresowe zapotrzebowanie na ich usługi. Należy też wymagać opisu możliwości współpracy i potencjalnego zakresu konkurencji w stosunku do innych tego rodzaju instytucji.</p> <p>W ramach powyższego celu, tam gdzie jest zapotrzebowanie na inwestycje należy dążyć do poprawy warunków ramowych wdrażania polsko – niemieckich programów edukacyjnych, aby zwiększyć ich atrakcyjność oraz atrakcyjność otoczenia edukacyjnego. W ten sposób będzie można zwiększyć zainteresowanie wspólną ofertą.</p>	

Priorytet inwestycyjny	10 b: Opracowanie i wdrażanie wspólnych programów w zakresie kształcenia ogólnego i zawodowego (transgraniczna EWT)
<p>Przykłady dofinansowywanych przedsięwzięć:</p> <p><u>Edukacja wczesnodziecięca:</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Współpraca przedszkoli• Tworzenie i rozbudowa zdolności wdrażania polsko – niemieckich programów edukacyjnych <p><u>Edukacja szkolna:</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Edukacja językowa,• Nauczanie w języku ojczystym• Transgraniczna współpraca w zakresie orientacji zawodowej dzieci i młodzieży• Tworzenie i rozbudowa zdolności wdrażania polsko – niemieckich programów edukacyjnych• Poprawa dostępu do oferty edukacyjnej w kraju sąsiada <p><u>Kształcenie zawodowe:</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Wspólne kształcenie zawodowe• Tworzenie i rozbudowa zdolności transgranicznych instytucji kształcenia i doksztalcania• Usieciowienie regionalnych rynków pracy i edukacji• Poprawa dostępu do oferty edukacyjnej w kraju sąsiada <p><u>Doksztalcanie, uniwersytety i uczenie się przez całe życie</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Działania na rzecz doksztalcania – priorytetowo w zakresie kompetencji transgranicznych• Wzmocnienie współpracy szkół wyższych• Współpraca podmiotów kształcenia dorosłych i innych podmiotów kształcenia przez całe życie• Współpraca między przedsiębiorstwami i instytucjami edukacyjnymi w zakresie tworzenia ofert opartych o aktualne zapotrzebowanie w zakresie doksztalcania• Poprawa dostępu do oferty edukacyjnej w kraju sąsiada• Opracowanie i wdrożenie programów e-learningu• Tworzenie i rozbudowa zdolności transgranicznych instytucji doksztalcania oraz kształcenia przez całe życie <p>Kategorie beneficjentów:</p> <ul style="list-style-type: none">• Jednostki administracji państwowej, regionalnej i lokalnej, stowarzyszenia tych jednostek i instytucje im podległe,• Instytucje edukacyjne, szkoły wyższe, pozostałe podmioty naukowe i edukacyjne,• osoby prawne pożytku publicznego (np. stowarzyszenia, zrzeszenia, fundacje),• podmioty prowadzące instytucje kształcenia zawodowego,• Organizacje pozarządowe. <p>Szczegóły są uregulowane w Podręczniku dla Wnioskodawców i Beneficjentów.</p> <p>Grupy docelowe: uczennice / uczniowie, studentki / studenci, nauczycielki / nauczyciele, zatrudnieni / pracownicy, uczniowie zawodu, mieszkanki / mieszkańcy</p>	

Priorytet inwestycyjny	10 b: Opracowanie i wdrażanie wspólnych programów w zakresie kształcenia ogólnego i zawodowego (transgraniczna EWT)
obszar docelowy: Dofinansowanie nastąpi na całym obszarze wsparcia.	

2.1.22.2 Kierunkowe zasady wyboru operacji

Priorytet inwestycyjny	10 (EWT)
<p>Dodatkowo do ogólnych kryteriów wyboru projektów należy przy wyborze projektów uwzględnić następujące kryteria:</p> <p>Projekt przyczynia się do realizacji celu szczegółowego i</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. do zmniejszenia bariery językowej 2. umożliwi wspólne ścieżki edukacyjne i wspólne korzystanie z infrastruktury edukacyjnej <p>Dalsze kryteria wyboru projektów zostaną ustalone przez Komitet Monitorujący.</p>	

2.1.22.3 Wskaźniki produktu

Tabela 20: Wspólne i specyficzne dla Programu wskaźniki produktu

Nr ID	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka pomiaru	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
4.1	Rynek pracy i kształcenie zawodowe: Liczba uczestników wspólnych programów kształcenia i doskonalenia zawodowego mających na celu transgraniczne wspieranie zatrudnienia ludzi młodych, ofert kształcenia oraz szkolnictwa wyższego i kształcenia zawodowego	Osoby	1.000	Raporty z realizacji projektów	rocznie
4.2	Liczba działań na rzecz wspólnej edukacji i kształcenia zawodowego	Działania	30	Raporty z realizacji projektów	rocznie
4.3	Liczba wspólnych przedsięwzięć inwestycyjnych	Przedsięwzięcia	5	Raporty z realizacji projektów	rocznie

2.1.23 Ramy wykonania

Tabela 21: Ramy wykonania dla osi priorytetowej

OP	Rodzaj wskaźnika (kluczowy etap wdrażania, wskaźnik finansowy, wskaźnik produktu lub, w stosownych przypadkach, wskaźnik rezultatu)	Numer identyfikacyjny	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Cel pośredni na 2018 r.	Cel końcowy (2023)	Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika (w stosownych przypadkach)
III	Wskaźnik finansowy	4.F	Finansowe wdrożenie OP	euro	1.970.595	15.764.756	Wydatki certyfikowane zgodnie z art. 126 litera c) rozp. (UE) 1303/2013	
	Wskaźnik produktu	4.1	Rynek pracy i kształcenie zawodowe: Liczba uczestników wspólnych programów kształcenia i dokształcania na rzecz transgranicznego wspierania zatrudnienia	osoby	200	1.000	Raporty z realizacji projektów	

OP	Rodzaj wskaźnika (kluczowy etap wdrażania, wskaźnik finansowy, wskaźnik produktu lub, w stosownych przypadkach, wskaźnik rezultatu)	Numer identyfikacyjny	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Cel pośredni na 2018 r.	Cel końcowy (2023)	Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika (w stosownych przypadkach)
			młodzieży, oferty edukacyjne oraz kształcenia zawodowego i na poziomie szkolnictwa wyższego					
	Wskaźnik produktu	4.2.	Liczba działań na rzecz wspólnej edukacji i kształcenia	działania	6	30	Raporty z realizacji projektów	
	Wskaźnik produktu	4.3	Liczba wspólnych przedsięwzięć inwestycyjnych	Przedsięwzięcia	1	5	Raporty z realizacji projektów	

Dodatkowe informacje jakościowe na temat ustanowienia ram wykonania (opcjonalnie)

--

2.1.24 Kategorie interwencji

Tabela 22: Wymiar 1 - Zakres interwencji

Oś priorytetowa	Kod	Zakres interwencji	Kwota (w EUR)
III	50	Infrastruktura edukacyjna na potrzeby kształcenia i szkolenia zawodowego oraz kształcenia osób dorosłych	2.200.042,00
III	51	Infrastruktura edukacyjna na potrzeby edukacji szkolnej (na poziomie podstawowym i średnim ogólnokształcącym)	1.800.000,00
III	52	Infrastruktura na potrzeby wczesnej edukacji elementarnej i opieki nad dzieckiem	3.400.000,00
III	117	Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji	6.000.000,00

Tabela23: Wymiar 2 - Forma finansowania

Oś priorytetowa	Kod	Kwota (w EUR)
III	01	13.400.042,00 EFRR

Tabela24: Wymiar 3 - Typ obszaru

Oś priorytetowa	Kod	Kwota (w EUR)
III	01	3.752.000,00 EFRR
III	02	3.484.000,00 EFRR
III	03	6.164.042,00 EFRR

Tabela25: Wymiar 6 - Terytorialne mechanizmy wdrażania

Oś priorytetowa	Kod	Kwota (w EUR)
III	07	13.400.042,00 EFRR

2.1.25 Oś priorytetowa IV

Numer identyfikacyjny	IV
-----------------------	----

osi priorytetowej	
Nazwa osi priorytetowej	Współpraca transgraniczna
	Całość osi priorytetowej zostanie zrealizowana wyłącznie przy wykorzystaniu instrumentów finansowych.
	Całość osi priorytetowej zostanie zrealizowana wyłącznie przy wykorzystaniu instrumentów finansowych utworzonych na poziomie Unii
	Całość osi priorytetowej zostanie zrealizowana przy zastosowaniu formuły rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność

2.1.26 Fundusz i podstawa dla kalkulacji wsparcia Unii

Fundusz	EFRR
Podstawa kalkulacji (wydatki kwalifikowalne ogółem lub publiczne wydatki kwalifikowalne)	Wydatki kwalifikowalne ogółem

2.1.27 Priorytet inwestycyjny 11 (EWT)

Priorytet inwestycyjny	Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej poprzez wspieranie współpracy prawnej i administracyjnej i współpracy między obywatelami i instytucjami
-------------------------------	--

2.1.28 Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

Numer identyfikacyjny	5
Cel szczegółowy	Intensyfikacja współpracy instytucji w kontekście transgranicznym
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	<p>Wyzwanie</p> <p>Współpraca transgraniczna między wszelkiego rodzaju podmiotami rozwinęła się w ostatnich latach bardzo mocno i stała się jednym z podstawowych filarów rozwoju i integracji regionu. Jednak wiedza dotycząca historii i mentalności sąsiada jest nadal niewystarczająca. Po obu stronach występują uprzedzenia i sceptyczne podejście, co nadal utrudnia współpracę.</p> <p>Kadrowe i finansowe zasoby samorządów, stowarzyszeń oraz inicjatyw na rzecz współpracy transgranicznej są często niewystarczające, aby móc realizować projekty bez wsparcia strony publicznej.</p> <p>Założenia dofinansowania</p> <p>Wsparcie sieci współpracy pomiędzy samorządami,</p>

Numer identyfikacyjny	5
	<p>organizacjami pozarządowymi (NGO), stowarzyszeniami i innymi podmiotami z regionu ma być nadal przedmiotem wsparcia we wszystkich obszarach tematycznych - jako ważny element współpracy.</p> <p>Dotychczasowe wspieranie spotkań z udziałem mieszkańców regionu w dużym stopniu przyczyniło się już do większej wzajemnej akceptacji kulturowej i zrozumienia mentalności sąsiada. Kontynuacja Funduszu Małych Projektów ma umożliwić dalsze wspieranie tego procesu. Celem Funduszu Małych Projektów jest umożliwianie „codziennych” transgranicznych spotkań i wspieranie bogatego programu imprez kulturalnych i aktywności trwale oddziałujących na rozwój strukturalny przygranicza. W szczególności wspierane są przy tym małe przedsięwzięcia służące poprawie współpracy w następujących dziedzinach: ochrony środowiska, wymiany młodzieży, ochrony zdrowia i integracji społecznej, równości kobiet i mężczyzn oraz uczenia się przez całe życie.</p> <p>Dalsze ożywienie relacji kulturalnych i społecznych ponad granicą stanowi podstawę transgranicznych sieci współpracy politycznej i gospodarczej. Właśnie takie wspólne spotkania i współpraca pozwalają na powstanie wydajnego transgranicznego otoczenia działalności gospodarczej i innowacji.</p> <p>Oczekuje się następujących rezultatów:</p> <ul style="list-style-type: none">• Dalsza intensyfikacja współpracy instytucji we wszystkich obszarach tematycznych• Lepsze zrozumienie się mieszkańców między sobą• Większa wiedza o sąsiedzie / znajomość sąsiada• Utrwalenie i wzmocnienie stanu współpracy, jaki dotychczas został osiągnięty przez różnorodne podmioty w regionie• Poprawa warunków ramowych realizacji wszystkich dziedzin współpracy transgranicznej na obszarze wsparcia• Inicjowanie i ustanawianie długofalowych form współpracy między instytucjami, podmiotami lokalnymi i mieszkańcami <p>Projekty w tym priorytecie stanowią tym samym część jak i uzupełnienie działań w Programie i przyczyniają się do osiągnięcia celów nadrzędnych Programu.</p>

Tabela 26: Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu dla celu szczegółowego 5

Nr ID	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
5.1	Indeks nastrojów instytucji zaangażowanych w polsko-niemiecką współpracę transgraniczną	Badania ankietowe	3,3	2014	3,6	Reprezentatywne badania ankietowe wśród instytucji obszaru wsparcia	Badanie wyjściowe w 2014 r. Kolejne badania w 2016, 2018 i 2022 r.

2.1.29 Przedsięwzięcia, które mają zostać objęte wsparciem w ramach priorytetu inwestycyjnego

2.1.29.1 Opis typów i przykładów przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację odpowiednich celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Priorytet inwestycyjny	11 b: Wspieranie współpracy w zakresie prawa i administracji oraz współpracy pomiędzy mieszkańcami i instytucjami (transgraniczna EWT)
<p>Rodzaj działań w celu szczegółowym 5:</p> <p>W ramach celu szczegółowego dofinansowane mają być działania, które umożliwiają tworzenie trwałej współpracy pomiędzy podmiotami na obszarze wsparcia.</p> <p>Dotyczy to zarówno spotkań między mieszkańcami regionu jak i współpracy gmin, powiatów i krajów oraz współpracy podmiotów społeczeństwa obywatelskiego i podmiotów publicznych, w tym współpracy w ramach sieci między szkołami, szkołami wyższymi i instytucjami naukowymi. Przy czym nie wyszczególnia się ani nie ogranicza tematów współpracy, tak aby móc sprostać różnorodnym potrzebom i pomysłom na współpracę.</p> <p>Szczególne znaczenie mają projekty współpracy w tych dziedzinach, w których funkcjonuje już rozwinięta współpraca. Należy ją stabilizować, pogłębiać i rozwijać w oparciu o osiągnięty stan współpracy.</p> <p>Jednocześnie podjęte powinny zostać starania mające na celu znalezienie nowych obszarów współpracy, takich które pozwalają oczekiwać transgranicznej wartości dodanej.</p> <p>Dotyczy to w szczególności rozwoju gospodarczego, ochrony zdrowia, energii odnawialnych oraz ochrony przeciwpożarowej, przeciwdziałaniu zmianom klimatu i ochrony przed klęskami żywiołowymi.</p> <p>Współpracę we wszystkich obszarach należy tak rozwinąć, aby zaowocowała ona trwałymi i efektywnymi sieciami wyposażonymi w przejrzyste struktury.</p>	

Priorytet inwestycyjny	11 b: Wspieranie współpracy w zakresie prawa i administracji oraz współpracy pomiędzy mieszkańcami i instytucjami (transgraniczna EWT)
<p>W ramach ww. projektów kwalifikowalne są inwestycje, które są konieczne do wdrożenia współpracy i osiągnięcia celów projektów (zgodnie z art. 3 Rozporządzenia (UE) nr 1301/2013). Inwestycje, muszą wyraźnie przyczyniać się do osiągnięcia celu tematycznego 11 „Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej poprzez wspieranie współpracy prawnej i administracyjnej i współpracy między obywatelami i instytucjami“ i być uznawane jako integralny element współpracy. Niekwalifikowalne są projekty mające na celu wyodrębnione inwestycje infrastrukturalne oraz inwestycje infrastrukturalne w niewystarczający sposób powiązane z celem danego projektu współpracy. Szczegółowe uzasadnienie przewidzianych inwestycji musi zostać przedstawione w każdym poszczególnym przypadku we wniosku o dofinansowanie projektu.</p>	
Przykłady dofinansowywanych przedsięwzięć:	
<ul style="list-style-type: none">• Działania na rzecz współpracy sieciowej podmiotów, priorytetowo w zakresie gospodarki, ochrony zdrowia, nauki, badań naukowych, obrony cywilnej i ochrony przed klęskami żywiołowymi, edukacji, kultury, wymiaru sprawiedliwości, spraw społecznych, sportu, turystyki, środowiska naturalnego, energii odnawialnych i administracji publicznej / instytucji publicznych,• Współpraca i projekty na rzecz obywateli (kontynuacja Funduszu Małych Projektów przez Euroregion Pomerania),• Działania na rzecz wspierania spotkań transgranicznych w szczególności wymiany społecznej i kulturalnej pomiędzy polskimi i niemieckimi mieszkańcami• Działania wspierające wspólne inicjatywy ludności miejscowej na rzecz rozwoju lokalnego• Działania na rzecz ustanawiania i wzmacniania transgranicznych gminnych i lokalnych inicjatyw partnerskich oraz opracowywanie wspólnych koncepcji w obszarze transgranicznego transportu pasażerskiego i niskoemisyjnych rozwiązań transportowych• Transgraniczne formy współpracy w zakresie służby zdrowia w celu zabezpieczenia opieki na obszarze programu o charakterze wiejskim oraz działania podnoszące świadomość zdrowotną społeczeństwa• Transgraniczna współpraca samorządowa w odniesieniu do<ul style="list-style-type: none">- Wsparcia dla pracowników przygranicznych i osób regularnie dojeżdżających do pracy za granicą- Tworzenia warunków życia i ofert stosownych do wieku- Opracowywania koncepcji zmniejszających biurokrację• Działania na rzecz wspólnej prewencji, zwalczania i podnoszenia świadomości w zakresie unikania szkód w środowisku naturalnym• Działania w ramach europejskiego partnerstwa inwestycyjnego na rzecz aktywnego i zdrowego starzenia się• Działania wspierające transgraniczną wymianę i realizację wspólnych akcji służb policyjnych, porządkowych, ratunkowych i organizacji pomocy humanitarnej• Formy współpracy naukowej i transgraniczny transfer wiedzy	
Kategorie beneficjentów:	
<ul style="list-style-type: none">• Jednostki administracji państwowej, regionalnej i lokalnej, stowarzyszenia tych jednostek i instytucje im podległe,• Inne podmioty prawa publicznego (np. izby, organy administracji rządowej),• Instytucje edukacyjne, szkoły wyższe, pozostałe podmioty naukowe i edukacyjne,• Towarzystwa i organizacje aktywizacji gospodarki, centra technologiczne, dalsze	

Priorytet inwestycyjny	11 b: Wspieranie współpracy w zakresie prawa i administracji oraz współpracy pomiędzy mieszkańcami i instytucjami (transgraniczna EWT)
<p>instytucje nauko - badawcze,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Osoby prawne pożytku publicznego (np. stowarzyszenia, zrzeszenia, fundacje), • Instytucje sportu i kultury, • Instytucje opieki zdrowotnej i społecznej, • Administracje i zarządy obszarów ochrony przyrody, takie jak parki narodowe, parki przyrody, parki krajobrazowe i rezerваты biosfery, • Euroregion POMERANIA, • Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej, • Organizacje pozarządowe, np. związki zawodowe, organizacje ochrony środowiska i organizacje społeczne <p>Szczegóły są uregulowane w Podręczniku dla Wnioskodawców i Beneficjentów.</p> <p>Grupy docelowe: Mieszkańcy obszaru wsparcia wszystkich grup wiekowych, pracownicy administracji, wolontariusze, zatrudnieni /pracownicy, przedsiębiorstwa</p> <p>obszar docelowy: Dofinansowanie nastąpi na całym obszarze wsparcia.</p>	

2.1.29.2 Kierunkowe zasady wyboru operacji

Priorytet inwestycyjny	11 b: Wspieranie współpracy w zakresie prawa i administracji oraz współpracy pomiędzy mieszkańcami i instytucjami (transgraniczna EWT)
<p>Dodatkowo do ogólnych kryteriów wyboru projektów należy przy wyborze projektów uwzględnić następujące kryteria:</p> <p>Projekt przyczynia się do realizacji celu szczegółowego oraz</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. poprzez konkretne działania, o które pytano podczas badania mającego na celu ustalenie wskaźnika jakim jest „wskaźnik nastroju”, przyczynia się do zwiększenia poziomu akceptacji sąsiada i do 2. rozbudowy instytucjonalnej współpracy sieciowej pomiędzy jednostkami administracji. <p>Dalsze kryteria wyboru projektów zostaną ustalone przez Komitet Monitorujący.</p>	

2.1.29.3 Wskaźniki produktu

Tabela 27: Wspólne i specyficzne dla Programu wskaźniki produktu

Nr ID	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka pomiaru	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
5.1	Liczba osób uczestniczących we wspólnych działaniach	Liczba	100.000	Raporty z realizacji projektów	rocznie

Program Współpracy Interreg V-A
Niemcy/Meklemburgia-Pomorze Przednie/Brandenburgia-Polska
Projekt z dn. 2 lipca 2015 r.

Nr ID	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka pomiaru	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
	(kobiety / mężczyźni)				
5.2	Liczba wspólnych działań	Liczba	1.000	Raporty z realizacji projektów	rocznie

2.1.30 Ramy wykonania

Tabela 28: Ramy wykonania dla osi priorytetowej

OP	Rodzaj wskaźnika (kluczowy etap wdrażania, wskaźnik finansowy, wskaźnik produktu lub, w stosownych przypadkach, wskaźnik rezultatu)	Numer identyfikacyjny	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Cel pośredni na 2018 r.	Cel końcowy (2023)	Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika (w stosownych przypadkach)
IV	Wskaźnik finansowy	5.F	Finansowa realizacja OP	euro	6.305.903	50.447.216	Wydatki certyfikowane zgodnie z art. 126 litera c) rozp. (UE) 1303/2013	
	Wskaźnik produktu	5.1.	Liczba uczestników wspólnych działań	Liczba (kobiety / mężczyźni)	20.000	100.000	Raporty z realizacji projektów	
	Wskaźnik produktu	5.2.	Liczba wspólnych działań	liczba	200	1.000	Raporty z realizacji projektów	

Dodatkowe informacje jakościowe na temat ustanowienia ram wykonania (opcjonalnie)

--

2.1.31 Kategorie interwencji

Tabela 29: Wymiar 1 - Zakres interwencji

Tabela 29: Wymiar 1 - Forma finansowania

Oś priorytetowa	Kod	Kod interwencji	Kwota (w EUR)
IV	43	Infrastruktura na potrzeby czystego transportu miejskiego i jego promocja (w tym wyposażenie i tabor)	2.880.133,00
IV	60	Działania badawcze i innowacyjne w publicznych ośrodkach badawczych i ośrodkach kompetencji, w tym tworzenie sieci	3.000.000,00
IV	62	Transfer technologii i współpraca między uczelniami a przedsiębiorstwami, z korzyścią głównie dla MŚP	2.500.000,00
IV	87	Środki w zakresie dostosowania do zmiany klimatu oraz zapobiegania zmianom klimatycznym i zwalczania ryzyk związanych z klimatem, (np. erozji, pożarów, powodzi, burz, suszy, oraz zarządzanie ryzykiem w tym zakresie, w tym zwiększanie świadomości, ochrona ludności oraz systemy i infrastruktura do celów zarządzania klęskami i katastrofami	2.500.000,00
IV	88	Zarządzanie ryzykiem i prewencja w zakresie zagrożeń naturalnych niezwiązanych z klimatem (np. trzęsienie ziemi) i zagrożeń związanych z działalnością człowieka (np. wypadki techniczne) w tym zwiększanie świadomości, ochrona ludności oraz systemy i infrastruktura do celów zarządzania klęskami i katastrofami	2.000.000,00
IV	97	Inicjatywy podejmowane przez ludność miejscową na rzecz lokalnego rozwoju na terenach miejskich i wiejskich	11.500.000,00
IV	112	Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym	13.000.000,00
IV	119	Inwestycje w zdolności instytucjonalne i w sprawność administracji publicznej oraz efektywność usług publicznych na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym w celu przeprowadzenia reform, z uwzględnieniem lepszego stanowienia prawa i dobrego rządzenia	5.500.000,00

Tabela 4: Wymiar 2 – Forma finansowania

Oś priorytetowa	Kod	Kwota (w EUR)
IV	01	42.880.133,00 EFRR

Tabela 31: Wymiar 3 - Typ obszaru

Oś priorytetowa	Kod	Kwota (w EUR)
IV	01	14.580.133,00 EFRR
IV	02	14.150.000,00 EFRR
IV	03	14.150.000,00 EFRR

Tabela 32: Wymiar 6 - Terytorialne mechanizmy wdrażania

Oś priorytetowa	Kod	Kwota (w EUR)
IV	07	42.880.133,00 EFRR

2.2 Opis osi priorytetowych dotyczących pomocy technicznej

2.2.1 Oś priorytetowa

Numer identyfikacyjny	V
Nazwa	Pomoc Techniczna

2.2.2 Fundusz i podstawa dla kalkulacji wsparcia Unii

Fundusz	EFRR
Podstawa kalkulacji (wydatki kwalifikowalne ogółem lub publiczne wydatki kwalifikowalne)	Ogółem

2.2.3 Cele szczegółowe i oczekiwane rezultaty

Numer identyfikacyjny	6
Cel szczegółowy	Zapewnienie i wzmocnienie potencjału dla efektywnego wspólnego wdrażania Programu
Rezultaty, które Państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Nie dotyczy

Tabela 5: Specyficzne dla Programu wskaźniki rezultatu (w podziale na cele szczegółowe)

Nr ID	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru

2.2.4 Przedsięwzięcia, które mają zostać objęte wsparciem, oraz ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

2.2.4.1 Opis przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, oraz ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Oś priorytetowa	V (Pomoc Techniczna)
-----------------	----------------------

Rodzaj działań w celu szczegółowym 6

a) Zapewnienie i wzmocnienie potencjału dla efektywnego i wspólnego wdrażania Programu

Wykorzystanie środków Pomocy Technicznej ma służyć skutecznej implementacji Programu oraz wydajnego i ukierunkowanego jego wdrażania. Realizacja tego celu zostanie zapewniona poprzez przeznaczenie środków Pomocy Technicznej na celowe wsparcie struktur i procesów zarządzania wymaganych przepisami odpowiednich rozporządzeń. Pozwoli to na realizację specyficznych założeń Komisji Europejskiej odnoszących się do przygotowania, realizacji, monitorowania i ewaluacji programów transgranicznych.

Dla Systemu Zarządzania i Kontroli szczególne znaczenie mają działalność audytowa i kontrolna Instytucji Certyfikującej i Instytucji Audytowej oraz specyficzne wymagania stawiane systemowi monitorowania. Dodatkowo, zgodnie z art. 122 ust. 3 Rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, należy ustanowić po raz pierwszy system elektronicznej wymiany danych określany pojęciem „e-Cohesion”. System ten zapewni całościową wymianę informacji pomiędzy beneficjentami a Instytucją Zarządzającą, Instytucją Certyfikującą, Instytucją Audytową i instytucjami zaangażowanymi. Poza Systemem Zarządzania i Kontroli istnieje też konieczność sporządzania rocznych raportów wdrożeniowych, obsługi działalności Komitetu Monitorującego, prowadzenia ewaluacji i innych działań związanych z wdrażaniem Programu, co powoduje większe nakłady środków finansowych. Dodatkowo wszystkie dokumenty programowe, pisma, a także negocjacje i pozostała korespondencja muszą być prowadzone w dwóch językach, co powoduje duże nakłady w zakresie prac administracyjnych. Środki Pomocy Technicznej mają więc służyć wspieraniu potencjału kadrowego i rzeczowego. Należy ustanowić odpowiednie struktury i właściwe procesy zarządzania. Pozwoli to zapewnić ich efektywne funkcjonowanie w okresie realizacji Programu.

Działania mogą dotyczyć również poprzednich i następnych okresów programowania oraz koordynacji funduszy strukturalnych.

Za wydatkowanie środków Pomocy Technicznej odpowiada Instytucja Zarządzająca, która wykorzystuje je na:

- Wspieranie zasobów kadrowych i rzeczowych koniecznych do realizacji ustalonych w rozporządzeniach zadań Instytucji Zarządzającej i innych zaangażowanych podmiotach administracyjnych z zakresu zarządzania, audytu i kontroli.
- Finansowanie Wspólnego Sekretariatu Programu w ramach przekazanych mu zadań.
- Organizację spotkań instytucji Programu (w tym posiedzeń Komitetu Monitorującego).
- Szkolenia i doksztalcanie celem rozwijania kompetencji pracowników zaangażowanych we wdrażanie Programu.

Środki Pomocy Technicznej wykorzystuje się na zadania z zakresu oceny, monitorowania, sterowania oraz wewnętrznej oceny i monitoringu przedsięwzięć dofinansowanych z EFRR i Programu Współpracy, jak i na sporządzanie raportów celem wypełnienia obowiązków sprawozdawczych zgodnie z rozporządzeniami Unii Europejskiej oraz zapewnienie jakości systemów monitoringu. Środki Pomocy Technicznej służą również nabyciu, ustanowieniu i eksploatacji systemów informatycznych do administrowania, monitorowania i oceny dofinansowanych przedsięwzięć i wykorzystania środków z EFRR, w szczególności przy uwzględnieniu wymogów wynikających z e-Cohesion.

Poza powyższym środki Pomocy Technicznej służą sporządzaniu analiz, ewaluacji i studiów odnoszących się do wykorzystania środków Programu i założeń dofinansowania. Dotyczy to również zapewnienia ewaluacji zewnętrznej, zgodnie z rozporządzeniami Unii Europejskiej wraz z aktualizacją metod oceny.

b) Informacja i publikacja

Pomoc Techniczna służy również realizacji celu, jakim jest zapewnienie pozytywnego odbioru Programu przez opinię publiczną i na dalszą poprawę jego wizerunku. Działania będą ukierunkowane na to, aby cały Program i poszczególne priorytety były bardziej znane poszczególnym grupom docelowym, partnerom i podmiotom na obszarze wsparcia i poza nim oraz aby w sposób obszerny i obrazowy przekazywać informacje o Programie. W trakcie okresu programowania przy wsparciu środków z Pomocy Technicznej dofinansowane zostanie opracowanie i wdrażanie strategii komunikacji zgodnie z art. 116 Rozporządzenia (UE) nr 1303/2013.

Za wydatkowanie środków Pomocy Technicznej odpowiada Instytucja Zarządzająca, która wykorzystuje je na:

- Działania z zakresu informacji i komunikacji skierowane do partnerów realizujących projekty, osób i podmiotów promujących współpracę (tzw. multiplikatorów) i innych podmiotów, również spoza obszaru wsparcia i do szerokiej opinii publicznej.
- Celowe zwracanie się do potencjalnych wnioskodawców poprzez internet, media drukowane, broszury, ulotki i imprezy.
- Stworzenie i aktualizacja strony internetowej Programu.
- Regularne wydawanie newslettera.

Kategorie beneficjentów:

- Instytucja zarządzająca, Krajowy Instytut Wsparcia Meklemburgii – Pomorza Przedniego, Instytucja Certyfikująca
- Polski Koordynator Krajowy, Brandenburski Koordynator Krajowy
- Instytucja Audytowa, grupa audytorów finansowych
- Wspólny Sekretariat
- Instytucje kontrolne z art. 23 ust. 4 Rozporządzenia (UE) Nr 1299/2013
- Regionalne Punkty Kontaktowe

2.2.4.2 Wskaźniki produktu, które mają się przyczynić do osiągnięcia rezultatów

Tabela 6: Wskaźniki produktu

Nr ID	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość docelowa (2023) (opcjonalnie)	Źródło danych
6.1	Wydatkowanie budżetu programu na osie priorytetowe I-IV	euro	125.960.390,00 euro	System monitorowania
6.2	Posiedzenia Komitetu Monitorującego, zgodnie z art. 49 Rozporządzenia (WE) nr 1303/2013	Liczba	8	Instytucja zarządzająca

Nr ID	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość docelowa (2023) (opcjonalnie)	Źródło danych
6.3	Posiedzenia instytucji zaangażowanych we wdrażanie programu	Liczba	30	Instytucja zarządzająca i instytucje biorące udział we wdrażaniu Programu
6.4	Sporządzanie raportów wdrożeniowych i końcowych, zgodnie z art. 14 Rozporządzenia (WE) nr 1303/2013	Liczba	9	Instytucja Zarządzająca
6.5	Liczba przeprowadzonych dla programu ewaluacji i studiów	Liczba	3	Instytucja Zarządzająca
6.6	Liczba różnych beneficjentów w programie (wiodących i innych partnerów projektów)	Liczba	98	Wspólny Sekretariat
6.7	Liczba rozmów doradczych dotyczących projektów		715	Wspólny Sekretariat
6.8	Liczba spotkań informacyjnych i szkoleniowych		32	Wspólny Sekretariat
6.9	Liczba wydanych newsletterów		12	Wspólny Sekretariat
6.10	Ustanowienie strony internetowej programu		1	Wspólny Sekretariat
6.11	Liczba zatrudnionych w pełnym wymiarze pracowników finansowanych przez Program	liczba	19	Instytucja Zarządzająca i jednostki zaangażowane w realizację Programu
6.12	Działania na rzecz doskonalenia pracowników uczestniczących w realizacji Programu	euro	59.700,00	Instytucja Zarządzająca i jednostki zaangażowane w realizację Programu

2.2.5 Kategorie interwencji

Tabela 7: Wymiar 1 - Zakres interwencji

Oś priorytetowa	Kod	Kwota (w EUR)
V	121 (przygotowanie, wdrażanie, monitorowanie i kontrola)	7.245.024,00
V	122 (ewaluacja i badania)	110.000,00
V	123 (Informacja i komunikacja)	685.000,00

Tabela 8: Wymiar 2 - Forma finansowania

Oś priorytetowa	Kod	Kwota (w EUR)
V	01 dotacja bezzwrotna	8.040.024

Tabela 9: Wymiar 3 - Typ obszaru

Oś priorytetowa	Kod	Kwota (w EUR)
V	07 nie dotyczy	8.040.024

3 Plan finansowy

3.1 Środki finansowe z EFRR (w EUR)

Tabela 10: Środki finansowe z EFRR (w EUR)

Fundusz	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	ogółem
EFRR	0	16 351 348	13 859 104	25 181 910	25 685 549	26 199 259	26 723 244	134.000.414
Kwoty IPA (w stosownych przypadkach)	-	-	-	-	-	-	-	-
Kwoty EIS, (w stosownych przypadkach)	-	-	-	-	-	-	-	-
Ogółem	0	16 351 348	13 859 104	25 181 910	25 685 549	26 199 259	26 723 244	134.000.414

3.2 Łączne środki finansowe z EFRR oraz współfinansowania krajowego (w EUR)

3.2.1 Łączne środki finansowe z EFRR oraz współfinansowania krajowego (w EUR)

Tabela 11: Plan finansowy

	Fundusz	Podstawa kalkulacji wsparcia Unii (całkowity koszt kwalifikowalny lub publiczny koszt kwalifikowalny)	Wsparcie Unii (a)	Wkład krajowy (b) = (c) + (d)	Szacunkowy podział wkładu krajowego		Finansowanie ogółem (e) = (a) + (b)	Stopa dofinansowania (f) = (a)/(e)	Dla celów informacyjnych	
					Krajowe środki publiczne (c)	Krajowe środki prywatne (d)			Wkłady państw trzecich	Wkład EBI
OP I	EFRR	całkowity koszt kwalifikowalny	42.880.132	7.567.083	7.188.729	378.354	50.447.215	85	-	-
	IPA	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	EIS	-	-	-	-	-	-	-	-	-
OP II	EFRR	całkowity koszt kwalifikowalny	26.800.083	4.729.427	4.729.427	0	31.529.510	85	-	-
	IPA	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	EIS	-	-	-	-	-	-	-	-	-
OP III	EFRR	całkowity koszt kwalifikowalny	13.400.042	2.364.714	2.246.478	118.236	15.764.756	85	-	-
	IPA	-	-	-	-	-	-	-	-	-
					Krajowe	Krajowe			Wkłady	Wkład

	Fundusz	Podstawa kalkulacji wsparcia Unii (całkowity koszt kwalifikowalny lub publiczny koszt kwalifikowalny)	Wsparcie Unii (a)	Wkład krajowy (b) = (c) + (d)	Szacunkowy podział wkładu krajowego		Finansowanie ogółem (e) = (a) + (b)	Stopa dofinansowania (f) = (a)/(e)	Dla celów informacyjnych	
					środki publiczne (c)	środki prywatne (d)			państw trzecich	EBI
	EIS	-	-	-	-	-	-	-	-	-
OP IV	EFRR	całkowity koszt kwalifikowalny	42.880.133	7.567.083	6.810.375	756.708	50.447.216	85	-	-
	IPA	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	EIS	-	-	-	-	-	-	-	-	-
OP V	EFRR	całkowity koszt kwalifikowalny	8.040.024	1.418.828	1.418.828	0	9.458.852	85	-	-
	IPA	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	EIS	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ogółem	EFRR	całkowity koszt kwalifikowalny	134.000.414	23.647.135	22.393.837	1.253.298	157.647.549	85	-	-
	IPA	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	EIS	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ogółem	Ogółem wszystkie fundusze	całkowity koszt kwalifikowalny	134.000.414	23.647.135	22.393.837	1.253.298	157.647.549	85	-	-

3.2.2 Podział według osi priorytetowej i celu tematycznego

Tabela 12: Podział według osi priorytetowej i celu tematycznego

Oś priorytetowa	Cel tematyczny	Wsparcie Unii	Wkład krajowy	Finansowanie ogółem
I	CT 6	42.880.132 EUR	7.567.083 EUR	50.447.215 EUR
II	CT 7	26.800.083 EUR	4.729.427 EUR	31.529.510 EUR
III	CT 10	13.400.042 EUR	2.364.714 EUR	15.764.756 EUR
IV	CT 11	42.880.133 EUR	7.567.083 EUR	50.447.216 EUR
V	PT	8.040.024 EUR	1.418.828 EUR	9.458.852 EUR
ogółem		134.000.414 EUR	23.647.135 EUR	157.647.549 EUR

Tabela 13: Szacunkowa kwota wsparcia, która ma być wykorzystana na cele związane ze zmianami klimatu

Oś priorytetowa	Szacunkowa kwota wsparcia, która ma być wykorzystana na cele związane ze zmianami klimatu (w EUR)	Udział w całkowitej alokacji na program (%)
I		
II		
III		
IV		
V		
ogółem		

4 Zintegrowane podejście do rozwoju terytorialnego

Obszar wsparcia jest silnie dotknięty przez zmiany demograficzne i spadek liczby ludności, co stawia go przed takimi wyzwaniami jak świadczenie usług publicznych i socjalnych, transgraniczne oferty edukacyjne, spójność socjalna i terytorialna, rynek pracy oraz niezbędna transgraniczna infrastruktura transportowa. Ustanowione w programie cele szczegółowe oraz działania przewidziane do dofinansowania wynikają z przestrzennego zróżnicowania i heterogeniczności obszaru wsparcia o głównie nisko zasiedlonych obszarach wiejskich i niewielu centrach miejskich, nad którymi znacznie góruje Szczeciński Obszar Metropolitalny. Poprawa spójności terytorialnej wymaga uzgodnionej i dobrze działającej koordynacji różnych instytucji regionalnych i ponadregionalnych, a także mechanizmów planowania, obszarów polityki i strategii. Cele i działania Programu Współpracy uwzględniają odpowiednio istotne treści planów i programów na rzecz rozwoju obszaru wsparcia i jego podregionów. Należy przy tym wymienić obowiązujące dla Meklemburgii-Pomorza Przedniego i Brandenburgii Krajowe programy rozwoju oraz obowiązujący w Województwie Zachodniopomorskim Plan Zagospodarowania Przestrzennego. W ten sposób program przyczynia się do jednego zintegrowanego rozwoju terytorialnego. Wymiana doświadczeń pomiędzy partnerami, transfer wiedzy, sprawdzonych metod i procedur oraz wspólne opracowywanie innowacyjnych rozwiązań przyczynią się do zmniejszania różnic terytorialnych na obszarze wsparcia. Odpowiednio do charakteru obszaru szczególna uwaga będzie kierowana na procesy oddziałujące przestrzennie, w tym szczególnie na zmiany demograficzne i ochronę klimatu.

Program wykorzystuje dobrze funkcjonujące transgraniczne powiązania robocze. Dzięki temu można zagwarantować uzgodnienia pomiędzy różnymi programami i strategiami. W ten sposób programy wspierające rozwój na obszarze wsparcia mogą do siebie wzajemnie nawiązywać.

4.1 nie dotyczy

4.2 nie dotyczy

4.3 nie dotyczy

4.4 Wkład planowanych interwencji w strategię makroregionalną i strategię na rzecz basenu morskiego, zgodnie z potrzebami obszaru wsparcia, które zostały ustalone przez zaangażowane państwa członkowskie i, jeśli dotyczy, przy uwzględnieniu ustalonych w tych strategiach strategicznie ważnych projektach

Obszar wsparcia Programu Współpracy położony jest w całości w obszarze oddziaływania obejmującej cały basen Morza Bałtyckiego makroregionalnej Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego (SUE RMB).

Z uwagi na swój stosunkowo niewielki zasięg terytorialny i przypisaną mu alokację finansową w porównaniu z celami SUE RMB Program Współpracy może wnieść jedynie ograniczony wkład w jej realizację.

Trzy wymienione cele SUE RMB to:

- Ocalenie Morza Bałtyckiego,
- Rozwój połączeń w regionie oraz
- Zwiększenie dobrobytu

Partnerzy Programu przypisują wyjątkowo duże znaczenie współpracy sieciowej i wymianie wiedzy z innymi partnerami w basenie Morza Bałtyckiego, a w szczególności przywiązują dużą wagę do zintegrowanego podejścia do współpracy w ramach SUE RMB.

Niniejszy Program wnosi wkład do wszystkich ww. celów SUE RMB.

Cel „Ocalenie Morza Bałtyckiego” będzie wspierany przez:

- cel szczegółowy 2, „Wspólne utrzymanie i rozwój bioróżnorodności” z odniesieniem do głównych obszarów rolnictwa, różnorodności gatunków, substancji odżywczych oraz do działania przekrojowego „Zrównoważenie i bioekonomia”,
- cel szczegółowy 3, „Usunięcie niedoborów w transgranicznej infrastrukturze transportowej” z odniesieniem do głównego obszaru „Żegluga” i
- cel specyficzny 5, „Intensyfikacja współpracy pomiędzy instytucjami w kontekście transgranicznym” z odniesieniem do głównego obszaru „Bezpieczeństwo na lądzie”
- cel szczegółowy 5, „Intensyfikacja współpracy pomiędzy instytucjami w kontekście transgranicznym” z odniesieniem do głównego obszaru „Przestępczość”.

Cel „Rozwój połączeń w regionie” będzie wspierany przez:

- cel szczegółowy 3, „Usunięcie niedoborów w transgranicznej infrastrukturze transportowej” z odniesieniem do głównego obszaru „Transport”.

Cel „Zwiększenie dobrobytu” będzie wspierany przez:

- cel szczegółowy 1, „Wzrost dostępności do wspólnego dziedzictwa naturalnego i kulturowego” z odniesieniem do głównych obszarów „Kultura” i „Turystyka” oraz do działania przekrojowego „Reklama”,
- cel szczegółowy 4, „Rozbudowa wspólnej oferty kształcenia ogólnego i zawodowego” z odniesieniem do głównego obszaru „Edukacja” i
- cel szczegółowy 5, „Intensyfikacja współpracy pomiędzy instytucjami w kontekście transgranicznym” z odniesieniem do głównych obszarów „Kultura”, „Zdrowie”, „Innowacje” i „Rynek wewnętrzny” oraz do działań przekrojowych „Reklama” i

„Integracja“.

Wspierane cele, główne obszary i działania przekrojowe SUE RMB zostały udokumentowane w tabeli „Zarys powiązań pomiędzy osiami priorytetowymi i celami szczegółowymi Programu Współpracy / celami tematycznymi i priorytetami inwestycyjnymi EFRR oraz wybranymi dokumentami strategicznymi“.

Z uwagi na położenie u ujścia Odry, duże obszary leśne i wysoką jakość obszarów przyrodniczych Program Współpracy pozwala oczekiwać szczególnego wkładu w ochronę przyrody i różnorodności biologicznej oraz w promocję trwałego i zrównoważonego rolnictwa, leśnictwa i rybactwa.

Również w zakresie rozwoju i promocji wspólnej kultury i tożsamości kulturowej należy oczekiwać, że działania na rzecz zachowania wspólnego dziedzictwa kulturowego będą aktywnie wspierać tego typu działania w basenie Morza Bałtyckiego, np. Szlak europejskiej architektury gotyckiej – tym bardziej, że na obszarze wsparcia znajduje się wiele wyjątkowych dóbr kultury.

Turystyka może wnieść znaczący wkład do wzmocnienia spójności makroregionu poprzez lepsze powiązanie ze sobą ofert po obu stronach polsko – niemieckiej granicy.

Dalsze możliwości wspierania przez Program SUE RMB polegają na tym, że:

- Podmioty realizujące projekty na obszarze wsparcia będą brały udział w projektach w basenie Morza Bałtyckiego i tym samym uruchomione zostaną potencjalne transfery i efekty synergii pomiędzy projektami współpracy transnarodowej i transgranicznej,
- Podmioty realizujące projekty na obszarze wsparcia wykorzystają wyniki projektów w ramach SUE RMB we własnych projektach spin-off i przeniosą je na obszar wsparcia.

W związku z przejściem przez kraj związkowy Meklemburgia – Pomorze Przednie funkcji koordynatora do spraw turystyki w ramach SUE RMB, wzmocnienie transgranicznej turystyki na obszarze wsparcia ma dla Partnerów Programu szczególne znaczenie.

Partnerzy Programu Współpracy są świadomi faktu, że strategie makroregionalne mogą być wspierane przez środki z funduszy strukturalnych w celu wspólnego rozwiązywania wspólnie zidentyfikowanych wyzwań. W ten sposób można odnieść korzyści płynące ze wzmocnionej współpracy, co przyczyniać się będzie do lepszej spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej.

Dlatego też mechanizmy governance dotyczące wspólnych interesów zostaną ukierunkowane na

- rozwój współpracy (w szczególności z Priority Area Coordinators PAC) i
- bieżącą wymianę informacji (włączenie odpowiedzialnych resortów do pilotowania SUE RMB do Komitetu Monitorującego, uczestnictwo administracji programu w konferencjach na temat SUE RMB) oraz
- będą uwzględniać podczas spotkań i wyborze projektów wkład projektów w SUE RMB (projektodawcy tego rodzaju projektów będą proszeni przez administrację programu o skontaktowanie się z PAC zajmującymi się poszczególnymi obszarami priorytetowymi).

Kryteria wyboru projektów powinny zawierać ocenę wkładu celów projektu do realizacji SUE RMB.

5 Przepisy wykonawcze do Programu Współpracy

5.1 Odpowiednie instytucje i podmioty

Tabela 14: Instytucje Programu

Instytucja / podmiot	Nazwa instytucji/podmiotu oraz departamentu lub jednostki	Kierownik instytucji/podmiotu (funkcja lub stanowisko)
Instytucja Zarządzająca	Ministerstwo Gospodarki, Budownictwa i Turystyki Meklemburgii - Pomorza Przedniego Referat 250 Europejska Współpraca Terytorialna Interreg Johannes-Stelling-Straße 14 19053 Schwerin Niemcy	Kierownictwo referatu Europejska Współpraca Terytorialna
Instytucja Certyfikująca	Ministerstwo Gospodarki, Budownictwa i Turystyki Meklemburgii - Pomorza Przedniego Referat 250 Europejska Współpraca Terytorialna Interreg Johannes-Stelling-Straße 14 19053 Schwerin Niemcy	Kierownictwo referatu Europejska Współpraca Terytorialna
Instytucja Audytowa	Ministerstwo Finansów Meklemburgii - Pomorza Przedniego Referat Instytucja Audytowa EFRR Schloßstraße 9-11 19053 Schwerin Niemcy	Kierownictwo Instytucji Audytowej

Podmiot, któremu Komisja będzie przekazywać płatności

X	Instytucja Zarządzająca
	Instytucja Certyfikująca

Tabela 15: Podmiot lub podmioty wyznaczone do wykonywania zadań w zakresie kontroli i audytu

Instytucja / podmiot	Nazwa instytucji/podmiotu oraz departamentu lub jednostki	Kierownik instytucji/podmiotu (funkcja lub stanowisko)
Podmiot lub podmioty wyznaczone do wykonywania zadań w zakresie kontroli	Krajowy Instytut Wsparcia Meklemburgii Pomorza Przedniego Dział Norddeutsche Landesbank Girozentrale Werkstraße 213 19063 Schwerin Niemcy	Kierownictwo KIW
	Bank Inwestycyjny Kraju Związkowego Brandenburgia Referat – Interreg Steinstraße 104 – 106 14480 Poczdam Niemcy	Kierownictwo właściwego referatu
	Wojewoda Zachodniopomorski z siedzibą w Szczecinie Polska	Wojewoda Zachodniopomorski
	Ministerstwo Finansów Meklemburgii - Pomorza Przedniego Referat Instytucja Audytowa EFRR Schloßstraße 9-11 19053 Schwerin Niemcy (w zakresie PT)	Kierownictwo właściwego referatu
Podmiot lub podmioty wyznaczone do wykonywania zadań w zakresie audytu	Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego (w zakresie projektów PT) Polska	Właściwy minister
	Ministerstwo Finansów Meklemburgii - Pomorza Przedniego Referat Instytucja Audytowa EFRR Schloßstraße 9-11 19053 Schwerin	Kierownictwo właściwego referatu

Instytucja / podmiot	Nazwa instytucji/podmiotu oraz departamentu lub jednostki	Kierownik instytucji/podmiotu (funkcja lub stanowisko)
	Niemcy	

5.2 Procedura utworzenia Wspólnego Sekretariatu

Zgodnie z artykułem 23 ust. 2 rozporządzenia (UE) Nr 1299/2013 Wspólny Sekretariat (WS) będzie kontynuował swoją pracę bazując na doświadczeniach okresu programowania 2007 – 2013. WS umiejscowiony jest w Löcknitz. WS będzie miał zapewnioną dwujęzyczną obsadę (język polski i niemiecki). Liczba pracowników WS będzie dostosowana do zakresu przekazanych mu zadań. Personel Sekretariatu jest delegowany przez Związek Komunalny Euroregion Pomerania stowarzyszenie zarejestrowane, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego oraz Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Pomerania.

Podstawą jest porozumienie ramowe o organizacji Wspólnego Sekretariatu dla Programu Współpracy Interreg VA Meklemburgia-Pomorze Przednie / Brandenburgia / Polska zawarte pomiędzy Ministerstwem Gospodarki, Budownictwa i Turystyki Meklemburgii-Pomorza Przedniego (Instytucja Zarządzająca) oraz Związkiem Komunalnym Euroregion POMERANIA stowarzyszenie zarejestrowane, Stowarzyszeniem Gmin Polskich Euroregionu Pomerania oraz Urzędem Marszałkowskim Województwa Zachodniopomorskiego.

Działalność Wspólnego Sekretariatu będzie finansowana ze środków Pomocy Technicznej Programu zgodnie z ustaleniami pomiędzy Partnerami Programu.

Zadania WS zostały opisane w rozdziale 5.3 (krótki opis rozwiązań w zakresie zarządzania i kontroli).

5.3 Krótki opis rozwiązań w zakresie zarządzania i kontroli

Wspólne struktury wdrażania

Na podstawie art. 21 Rozporządzenia (UE) nr 1299/2013 w powiązaniu z art. 123 Rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 ustanawia się celem zarządzania Programem poniższe instytucje:

- Instytucja Zarządzająca, wykonująca jednocześnie zadania Instytucji Certyfikującej
- Instytucja Audytowa (wspierana przez Grupę Auditorów),

Kolejnymi instytucjami zaangażowanymi we wdrażanie Programu są:

- Wspólny Sekretariat (WS),
- Kontrolerzy z art. 23 ust. 4 Rozporządzenia (UE) nr 1299/2013,

Zadania Państw Członkowskich wykonywane są odpowiednio:

- w Rzeczypospolitej Polskiej - przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego - zwanego dalej Koordynatorem Krajowym Programu w Polsce,,
- w Kraju Związkowym Brandenburgia – przez Ministra Sprawiedliwości, ds. Europy i Ochrony Konsumentów – zwanego dalej Koordynatorem Krajowym Programu w Brandenburgii

Partnerzy Programu Interreg V A Meklemburgia-Pomorze Przednie/Brandenburgia/Polska w procesie uzgodnień ustalili wspólne struktury wdrażania.

Przygotowanie i wdrażanie Programu odbywa się zgodnie z art. 4(4) i art. 5(1) Rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 przy całkowitym uwzględnieniu zasady partnerstwa i sterowania na kilku poziomach. Odpowiedzialne polskie i niemieckie instytucje na wszystkich poziomach, partnerzy społeczni i gospodarczy oraz przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego (partnerzy zajmujący się środowiskiem, organizacje pozarządowe, podmioty zajmujące się wyłączeniem społecznym, równouprawnieniem płci i niedyskryminacją) biorą udział w przygotowaniu i wdrażaniu Programu.

Obowiązującymi językami Programu są język niemiecki i język polski.

Rola i zadania instytucji Programu

Instytucja Zarządzająca

Zadania Instytucji Zarządzającej są zgodne z art. 125 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 i art. 23 rozporządzenia (UE) nr 1299/2013. Instytucja Zarządzająca jest odpowiedzialna za zarządzanie i realizację Programu Współpracy zgodnie z zasadą należytego zarządzania budżetem. Jest ona również odpowiedzialna za przepisowe i skuteczne wdrażanie Programu. Podczas wdrażania Programu będzie ona wspierana przez Wspólny Sekretariat i Krajowy Instytut Wsparcia Meklemburgii-Pomorza Przedniego, który wykonuje zadania jednostki przyznającej wsparcie. Krajowy Instytut Wsparcia został upoważniony przez kraj związkowy Meklemburgię-Pomorze Przednie na mocy „Ustawy o przekazaniu zadań ustawowych Krajowemu Instytutowi Wsparcia” z dn. 26 czerwca 1994r. do wydawania aktów administracyjnych i zawierania umów prawa publicznego celem realizacji programów wsparcia. Instytucja Zarządzająca dba o przestrzeganie stosownych przepisów UE. Szczególnie należy tu uwzględnić dyrektywy dot. zamówień publicznych. Przewidziane są również skuteczne i odpowiednie działania prewencyjne w zakresie korupcji, które będą realizowane w ramach specjalnych akcji.

Zgodnie z art. 123 ustęp 3 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 i art. 21 ustęp 1 podustęp 2 rozporządzenia (UE) nr 1299/2013 Instytucja Zarządzająca realizuje ponadto zadania Instytucji Certyfikującej.

Koordynatorzy Krajowi Programu

Koordynatorzy krajowi współpracują z Instytucją Zarządzającą we wszystkich kwestiach związanych z wdrażaniem wspólnego Programu dotyczących danej części obszaru wsparcia i realizują zadania państwa członkowskiego, w tym zadania koordynacyjno-konsultacyjne w partnerskiej współpracy z Instytucją Zarządzającą, oraz wspierają

ją we wdrażaniu Programu..

Koordynatorzy Krajowi biorą udział w szczególności w planowaniu, monitorowaniu i sterowaniu realizacją wspólnego Programu. Tworzą krajowe systemy kontroli I-go stopnia w celu weryfikacji i certyfikacji wydatków oraz zapewniają, że system ten funkcjonuje skutecznie oraz zgodnie z przepisami i zasadami Programu wyznaczają kontrolerów odpowiedzialnych za prowadzenie kontroli, o której mowa w art. 125 ust 4 lit. a Rozporządzenia (UE) nr 1303/2013.

Wspólny Sekretariat

Przy realizacji swoich zadań Instytucja Zarządzająca wspomaga się zgodnie z art. 23 ust. (2) Rozporządzenia (UE) nr 1299/2013 pomocą Wspólnego Sekretariatu.

Wspólny Sekretariat odpowiada w szczególności za realizację następujących zadań:

- doradztwo, szkolenie i informowanie potencjalnych beneficjentów,
- wspieranie przy opracowywaniu projektów oraz poszukiwanie partnerów projektów jak i pozyskiwanie projektów,
- wsparcie partnerów projektów w procesie składania wniosku aplikacyjnego,
- przyjmowanie, rejestracja i weryfikacja wniosków aplikacyjnych
- koordynacja procesu naboru, oceny i wyboru projektów,
- weryfikacja wniosków aplikacyjnych celem przedłożenia Komitetowi Monitorującemu,
- wsparcie partnerów projektów w realizacji projektów,
- wspieranie Komitetu Monitorującego wraz z przygotowaniem jego posiedzeń oraz przygotowaniem decyzji Komitetu Monitorującego,
- wspieranie Instytucji Zarządzającej przy opracowywaniu raportów dotyczących realizacji Programu,
- wspieranie Instytucji Zarządzającej w procesach monitorowania i oceny wdrażania Programu oraz w toku przygotowań do zmian Programu, jeżeli do takich dojdzie,
- wspieranie Instytucji Zarządzającej i Koordynatorów Krajowych przy działaniach informacyjnych i promocyjnych dotyczących Programu,
- wspieranie przy przestrzeganiu przepisów o informacji i komunikacji,
- wspieranie partnerów projektów, Instytucji Zarządzającej, kontrolerów i innych zaangażowanych urzędów i instytucji w toku wdrażania projektów,
- pomoc przy realizacji Strategii Morza Bałtyckiego.

Wspólny Sekretariat zapewni, iż wszystkie wnioski aplikacyjne, które są odpowiednio przygotowane, zostaną przedłożone do decyzji Komitetowi Monitorującemu.

W zakresie informacji i promocji WS będzie wspierany przez Regionalne Punkty Kontaktowe w polskiej i niemieckiej części obszaru wsparcia. Do zadań Regionalnych Punktów Kontaktowych zaliczają się w szczególności:

- działania informacyjno-promocyjne na rzecz Programu,
- doradztwo na rzecz potencjalnych beneficjentów,
- pomoc w przygotowaniu wniosków aplikacyjnych,
- organizacja szkoleń i konferencji.

Zadania te są wypełniane w ścisłej współpracy z IZ/WS.

Polski Regionalny Punkt Kontaktowy umiejscowiony jest w Urzędzie Marszałkowskim

Województwa Zachodniopomorskiego.

Niemiecki Regionalny Punkt Kontaktowy umiejscowiony jest w starostwie powiatowym (Landratsamt) powiatu Barnim.

Institucja Certyfikująca

Funkcję Instytucji Certyfikującej zgodnie z art. 21 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 1299/2013 wykonuje Instytucja Zarządzająca. W tym zakresie realizuje ona zadania określone w art. 126 rozporządzenia (UE) nr. 1303/2013. Między wykonaniem zadań Instytucji Zarządzającej i Certyfikującej zapewniony zostanie podział funkcjonalny. .

Institucja Audytowa i Grupa Audytorów z art. 25 Rozporządzenia (UE) nr 1299/2013 (SLC)

Instytucja Audytowa realizuje zgodnie z art. 127 Rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 w szczególności następujące zadania:

- zapewnia prowadzenie audytów prawidłowego funkcjonowania systemu zarządzania i kontroli Programu Współpracy oraz audytów operacji, (na podstawie stosownej próby operacji) w oparciu o zadeklarowane wydatki,
- w przypadku audytów przeprowadzanych przez podmiot inny niż Instytucja Audytowa, Instytucja Audytowa zapewnia takim podmiotom niezbędną niezależność funkcjonalną,
- dba o to, aby czynności audytowe uwzględniały uznane w skali międzynarodowej standardy audytu,
- w ciągu ośmiu miesięcy od przyjęcia programu operacyjnego przygotowuje strategię audytu dla przeprowadzania audytów. Strategia audytu określa metodykę kontroli, metodę doboru próby w przypadku audytów operacji oraz plan audytów w odniesieniu do bieżącego roku obrachunkowego i dwóch następnych lat obrachunkowych. Strategia audytu jest corocznie uaktualniana począwszy od 2016 r. do 2023 r. włącznie,
- przygotowuje opinię audytową zgodnie z art. 59 art. 5 akapit drugi rozporządzenia finansowego oraz sprawozdanie z kontroli, przedstawiające główne wyniki audytów przeprowadzonych zgodnie z ust. 1, w tym ustalenia dotyczące defektów stwierdzonych w systemach zarządzania i kontroli, oraz proponowane i wdrożone działania naprawcze.

Zgodnie z art. 25 (2) Rozporządzenia (UE) nr 1299/2013 Instytucja Audytowa Programu wspierana jest przez Grupę Audytorów składającą się z przedstawicieli Partnerów Programu: Ministerstwa Finansów Rzeczypospolitej Polskiej oraz Ministerstwa Sprawiedliwości, ds. Europy i Ochrony Konsumentów Kraju Związkowego Brandenburgia. Grupa Audytorów zostaje utworzona w ciągu trzech miesięcy od decyzji o zatwierdzeniu Programu Współpracy. Audytorzy są funkcjonalnie niezależni od kontrolerów z art. 23 Rozporządzenia (UE) nr 1299/2013.

Grupa audytorów pracuje w oparciu o wspólny regulamin. Przewodniczy Instytucja Audytowa Meklemburgii-Pomorza Przedniego. Każda z grup audytorów reprezentowana w Instytucji Audytowej przeprowadza audyty w oparciu o wspólną strategię audytową na właściwym sobie terytorium, odpowiednio do przepisów krajowych i europejskich. Audytorzy krajowi nie podlegają formalnie Instytucji Audytowej, jednak wspierają ją w realizacji jej zadań.

Jasny, funkcyjny rozdział między działalnością Instytucji Audytowej oraz Instytucji Zarządzającej i Instytucji Certyfikującej zapewniony jest przez to, iż Instytucja Audytowa umocowana jest w innym ministerstwie.

Kontrolerzy z art. 23 - First level Control (FLC)

Zgodnie z art. 23 Rozporządzenia (UE) nr 1299/2013 każde państwo członkowskie wyznacza podmioty odpowiedzialne za prowadzenie kontroli, o których mowa w art. 125 ust 4 lit.

a Rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 w odniesieniu do beneficjentów na jego obszarze.

Kontrolerów z art. 23 dla polskich beneficjentów wyznacza polski Koordynator Krajowy w polskim ministerstwie właściwym ds. Rozwoju regionalnego. ..

Dla beneficjentów z Meklemburgii-Pomorza Przedniego – Ministerstwo Gospodarki, Budownictwa i Turystyki Meklemburgii-Pomorza Przedniego (Instytucja Zarządzająca) zapewnia realizację zadań kontrolnych wynikających z art. 23 Rozporządzenia (UE) 1299/2013. Kontrolowanie operacji brandenburskich beneficjentów wchodzi w zakres odpowiedzialności Ministerstwa Sprawiedliwości, ds. Europy i Ochrony Konsumentów Kraju Związkowego Brandenburgia.

Kontrolerzy z art. 23 są niezależni od Instytucji Zarządzającej i od Wspólnego Sekretariatu. Nie biorą udziału w procedurach związanych z wyborem i oceną projektów jak też płatnościami na rzecz beneficjentów.

Celem zagwarantowania spójności i przejrzystości systemu kontroli w odniesieniu do zastosowania art. 23 Rozporządzenia (UE) nr 1299/2013 Instytucja Zarządzająca w uzgodnieniu z Koordynatorami Krajowymi ustali minimalne standardy wdrażania kontroli z art. 23. Szczególna uwaga ma być kierowana na przestrzeganie obowiązującego prawa zamówień publicznych. Szczegółowy przebieg i procedury kontroli zostanie ustalony oddzielnie w każdym państwie członkowskim.

Instytucje odpowiedzialne za kontrole według art. 23 rozporządzenia (UE) Nr. 1299/2013 dołożą w szczególności starań w celu przeprowadzenia prawidłowych kontroli w zakresie zamówień publicznych uwzględniając prawo obowiązujące w momencie udzielania zlecenia, m.in. procedury powiązane z obowiązującymi programami UE. W podręczniku dla wnioskodawców i beneficjentów zawarto szczegółowe informacje na temat kontroli z art. 23 oraz kontroli dot. przestrzegania prawa zamówień publicznych.

Komitet Monitorujący

.

Zadania Komitetu Monitorującego są zgodne art. 49 i 110 rozporządzenia (UE) nr. 1303/2013. Do jego zadań i uprawnień należą w szczególności:

- kontrola postępów w osiągnięciu celów programu
- dogłębne badanie problemów wpływających na wydajność programu,
- kontrola postępów we wdrażaniu planu oceny i jego kontynuacji, wdrażania strategii komunikacji oraz działań wspierających równy status płci, niedyskryminacji i zrównoważonego rozwoju.
- kontrola i zatwierdzanie rocznych i końcowych raportów z realizacji Programu, planu oceny, strategii komunikacji, metodyki wyboru przedsięwzięć i przynależnych jej kryteriów oraz wszelkich propozycji IZ w zakresie zmian w Programie Współpracy
- przekazywanie IZ rekomendacji w zakresie realizacji i ewaluacji programu i nadzór nad działaniami podjętymi w efekcie rekomendacji.

Ponadto Komitet Monitorujący jest odpowiedzialny za wybór projektów zgodnie z art. 12 rozporządzenia (UE) nr 1299/2013. Ustalane przez niego zasady kwalifikowalności obowiązują w całym Programie.

Komitet Monitorujący opracowuje i przyjmuje swój własny regulamin, w którym szczegółowo uregulowane zostaną kwestie składu Komitetu, zadań, procesów decyzyjnych oraz zasad głosowania.

W składzie Komitetu Monitorującego zostanie, zgodnie z art. 5 Rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 w powiązaniu z art. 8 (4c) Rozporządzenia (UE) nr 1299/2013, zagwarantowany udział partnerów z uwzględnieniem zasady partnerstwa i sterowania na kilku poziomach.

Komitet Monitorujący składa się z członków uprawnionych do głosowania i członków z głosem doradczym. Każdy członek uprawniony do głosowania posiada jeden głos. Uprawnionymi do głosowania członkami Komitetu Monitorującego są:

- dla Meklemburgii-Pomorza Przedniego: jeden przedstawiciel Ministerstwa Gospodarki, Budownictwa i Turystyki Meklemburgii-Pomorza Przedniego i jeden przedstawiciel Kancelarii Stanu Meklemburgii-Pomorza Przedniego
- dla Brandenburgii: jeden przedstawiciel Ministerstwa Sprawiedliwości, Europy i Ochrony Konsumentów Brandenburgii, Referat Europejska Współpraca Terytorialna (Interreg V A) i jeden przedstawiciel Ministerstwa Sprawiedliwości, Europy i Ochrony Konsumentów Brandenburgii, Referat Relacje z Polską
- dla Rzeczypospolitej Polski: jeden przedstawiciel Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju i jeden przedstawiciel Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego
- Regionalne przedstawicielstwo obszaru wsparcia: jeden przedstawiciel Kommunalgemeinschaft Europaregion POMERANIA e.V. i jeden przedstawiciel Stowarzyszenia Gmin Polskich Euroregionu POMERANIA

Jako reprezentacja całego obszaru wsparcia do Komitetu Monitorującego zgodnie z art. 5 rozporządzenia nr 1303/2013 zostają włączeni istotni partnerzy w funkcji doradczej:

- jeden przedstawiciel partnerów gospodarczych z Brandenburgii,
- jeden przedstawiciel partnerów społecznych z Meklemburgii-Pomorza Przedniego i
- jeden przedstawiciel społeczeństwa obywatelskiego z Polski.

Obok instytucji programowych i innych urzędów, jak Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki i Federalne Ministerstwo Gospodarki i Energii, w posiedzeniach Komitetu Monitorującego może uczestniczyć przedstawiciel Komisji Europejskiej.

Kształtowanie opinii następuje w sposób partnerski. Uchwały Komitetu Monitorującego są podejmowane jednogłośnie przez obecnych członków z prawem głosu.

Wybór operacji

Szczegółowy system oceny i naboru będzie opisany w Podręczniku dla Wnioskodawców i Beneficjentów.

System naboru i oceny powinien zapewnić możliwość dofinansowania projektów z możliwie największym oddziaływaniem transgranicznym i znaczeniem dla obszaru wsparcia, a także dużym stopniem innowacyjności. Jednocześnie projekty powinny być gotowe do realizacji, mieć zapewnione odpowiednie struktury wdrożeniowe oraz dostateczną płynność finansową. System powinien spełniać kryteria efektywności, przejrzystości i obiektywności.

Zakłada się co do zasady nabory tematyczne, przy czym w początkowej fazie realizacji Programu możliwy będzie nabór otwarty. Harmonogram naborów będzie odzwierciedlał potrzeby Programu na danym etapie jego wdrażania. Szczegóły dotyczące kolejnych naborów zostaną odpowiednio ustalone.

W Programie przewiduje się możliwość realizacji projektów flagowych. Projekty tego typu powinny obejmować swoim zasięgiem i wywierać wpływ na cały lub większość obszaru wsparcia, w

znaczący sposób przyczyniać się do osiągnięcia wskaźników programowych i mieć znaczenie strategiczne dla współpracy transgranicznej. Kryteria wyboru projektów w Programie obowiązują również w przypadku projektów flagowych.

Ocena odbywa się we Wspólnym Sekretariacie. Projekty są oceniane jako całość na wszystkich etapach procedury. Weryfikacji poszczególnych elementów projektu dokonują pracownicy WS przy możliwym wsparciu zewnętrznych ekspertów branżowych. Ocena odbywa się na podstawie kryteriów zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący i opisanych szczegółowo w Podręczniku dla Wnioskodawców i Beneficjentów.

Poza kryteriami formalnymi weryfikacji podlega: jakość współpracy transgranicznej, zgodność z celami programu, wpływ projektu na polityki horyzontalne, kwalifikowalność wnioskodawców jak też zabezpieczenie całkowitego finansowania i trwałość efektów projektu. Projekty przyczyniają się do realizacji celów Programu, w tym zakładanych wskaźników.

Ocenione zgodnie z powyższymi zasadami projekty przedkładane są pod obrady Komitetu Monitorującego. Komitet Monitorujący podejmuje decyzję o dofinansowaniu projektu, zgodnie z przyjętymi procedurami, określonymi w Regulaminie Komitetu Monitorującego.

Partnerzy Wiodący otrzymają informację o decyzji Komitetu Monitorującego. W przypadku odrzucenia projektu Komitet Monitorujący w sposób wyczerpujący uzasadni decyzję.

Zgodnie z artykułem 20 ust. 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1299/2013 możliwa jest realizacja projektów z partnerami spoza obszaru wsparcia Programu, które mają się przyczyniać do dalszego rozwoju istniejących możliwości współpracy wzdłuż całej granicy polsko-niemieckiej poza obszarami trzech programów transgranicznych. Instytucja Zarządzająca zaangażuje się w opracowanie odpowiednich pomysłów na projekty i inicjatywy i będzie je wspierać. Ewentualne trudności są w razie potrzeby niwelowane wspólnie z instytucjami programowymi pozostałych dwóch polsko-niemieckich programów współpracy transgranicznej. Wysokość środków Programu wydatkowanych poza obszarem wsparcia nie może przekroczyć 20% dostępnej alokacji Programu. Ponadto projekt taki musi przynosić korzyść obszarowi wsparcia objętemu Programem. Szerokie sieci współpracy z partnerami spoza obszaru wsparcia mogą okazać się korzystne i wypłynąć na wzrost efektywności projektów.

Szczegółowe regulacje dotyczące udziału w projektach partnerów spoza obszaru wsparcia zawarte zostaną w Podręczniku dla Wnioskodawców i Beneficjentów.

Nieprawidłowości i odzyskiwanie

Zgodnie z art. 122 Rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 państwa członkowskie zapobiegają nieprawidłowościom oraz je wykrywają i korygują, a także odzyskują kwoty nienależnie wypłacone wraz z odsetkami z tytułu zwrotu tych kwot po terminie. Państwa członkowskie powiadamiają Komisję o nieprawidłowościach przekraczających kwotę 10 000 EUR tytułem wkładu z funduszy polityki spójności i regularnie informują ją o istotnych postępach w przebiegu postępowań administracyjnych i prawnych.

Jeżeli kwoty nienależnie wypłacone beneficjentowi nie mogą być odzyskane i jest to wynikiem błędu lub zaniedbania ze strony państwa członkowskiego, dane państwo członkowskie jest odpowiedzialne za zwrot takiej kwoty do budżetu Unii.

Szczegółowa procedura zostanie opisana w Podręczniku Programu.

Procedura skargowa

Skargi traktowane są zgodnie z art. 74 (3) rozporządzeniem (UE) nr 1303/2013.

Instytucja Zarządzająca jest partnerem do kontaktów dla skarżących i Komisji Europejskiej. Rozpatruje ona skargi i udziela na nie odpowiedzi. W razie potrzeby Instytucja Zarządzająca włącza zaangażowane instytucje lub przekazuje skargę do jednostek i instytucji, gdy nie jest ona za nią bezpośrednio odpowiedzialna, o ile istnieje zgoda odnośnie jej przekazania. Instytucja Zarządzająca uwzględnia w postępowaniu Komitet Monitorujący w wypadku, gdy jest to konieczne z powodu treści skargi.

Merytorycznie skarga może być skierowana w związku z m.in.:

- wyborem projektów,
- realizacją decyzji / umowy o dofinansowanie,
- wynikami kontroli z art. 23

Procedura jest zgodna z instytucjonalnymi i prawnymi ramami obowiązującymi w zaangażowanych instytucjach; Instytucja Zarządzająca postępuje więc według niemieckiego prawa i stosownego orzecznictwa.

Procedura skargowa nie narusza ewentualnych praw do dochodzenia praw, zgodnych z poszczególnymi przepisami krajowymi.

W Podręczniku dla Wnioskodawców i Beneficjentów mogą być stanowione dalsze zasady.

Ustalenia dotyczące problemów przy wdrażaniu Programu

W razie wystąpienia problemów przy wdrażaniu Programu państwa członkowskie wspierają IZ / WS przy wyjaśnianiu przedmiotowego stanu rzeczy.

System monitoringu

Instytucja Zarządzająca utworzy celem monitorowania Programu odpowiedni system monitoringu, korespondujący z wymogami art. 112 i 122 (3) Rozporządzenia (UE) nr 1303/ 2013.

W programie zaplanowano wykorzystanie zaleconego przez INTERACT systemu „eMS” na różnych płaszczyznach administracji Programu. Jego wykorzystanie będzie dostosowane do wymogów zarządzania i dostępnych opcji zastosowania systemu.

Decyzją o wprowadzeniu systemu instytucje odpowiedzialne za program pokazują, że popierają starania ze strony INTERACT odnośnie udostępnionego know - how.

Z uwagi na wymóg ujednoczenia systemów informatycznych zostanie przyjęty system, który umożliwi zarządzanie całym Programem w oparciu o jednolitą bazę danych. Zintegrowana modułowa architektura systemu ma zintegrować składanie wniosków o dofinansowanie, przetwarzanie danych projektów, kontrolę i monitoring.

Celem zapewnienia synchronizacji informacji oraz przejrzystości przepływu informacji zarządzanie danymi będzie się odbywać centralnie w grupie organizacyjnej Fundusze Strukturalne w Krajowym Instytucje Wsparcia Meklemburgii - Pomorza Przedniego. Jednostka ta będzie zarządzała i odpowiadała za przyszły transfer danych.

Implementacja systemu nastąpi przy założeniu, że wszystkie finansowe i rzeczowe dane dotyczące wdrażania Programu zostały zebrane i ocenione. Tym samym system udostępnia pulę danych koniecznych do kontroli, zarządzania i ewaluacji wszystkich zadań.

Wszystkie instytucje audytowe i kontrolne będą miały zagwarantowany nieograniczony dostęp do ustanowionego systemu w ramach jego możliwości technicznych.

Organizacja danych będzie tak przeprowadzona, aby zapewnić bezpieczne gromadzenie wszystkich danych (na poziomie dofinansowanego projektu) koniecznych do realizacji zadań Instytucji Certyfikującej i Instytucji Audytowej w formie zapisu elektronicznego.

Elektroniczna wymiana danych / e-Cohesion

Zgodnie z wymogami Komisji zawartymi w art. 122 (3) Rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 dotyczącymi uproszczenia procedur administracyjnych i standaryzacji w Programie stworzone zostaną, za co odpowiada Instytucja Zarządzająca w zgodzie z art. 12 Rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, warunki ku temu, aby wszelka wymiana danych i informacji pomiędzy beneficjentami i zaangażowanymi instytucjami Programu odbywała się wyłącznie na drodze elektronicznej.

W tym celu istniejące systemy zostaną tak rozbudowane, aby umożliwić wymaganą funkcjonalność oraz bezproblemowy i bezpieczny transfer danych. Przy pomocy wprowadzonych opcji będzie można wprowadzić dane mające znaczenie dla kwestii subwencjonowania (dane z wniosku), sprawdzić ich wiarygodność i przekazać odpowiednie dokumenty drogą elektroniczną, co w wystarczającym stopniu doprowadzi do pożądanego odciążenia beneficjentów.

Szczegóły zostaną ujęte w Podręczniku dla Wnioskodawców i Beneficjentów.

Przepływy finansowe

Zgodnie z art. 27 Rozporządzenia (UE) nr 1299/2013 dofinansowanie z EFRR wpłacane będzie na wyłącznie jeden rachunek bankowy bez subkont krajowych. Zgodnie z art. 21 (2) Rozporządzenia (UE) nr 1299/2013 płatności Komisji otrzymuje Instytucja Certyfikująca i z reguły to ona dokonuje płatności na rzecz wiodącego beneficjenta. Beneficjent wiodący odpowiada za realizację całej operacji i zgodnie z art. 13 Rozporządzenia (UE) nr 1299/2013 zapewnia, że zgłoszone przez beneficjentów wydatki dokonane w toku realizacji operacji, które zostały ustalone przez wszystkich beneficjentów odpowiadają zapisom decyzji o przyznaniu wsparcia/umowie o dofinansowanie. Poza tym beneficjent wiodący zapewnia, że wydatki zgłaszane przez innych beneficjentów zostały sprawdzone przez jednego bądź kilku kontrolerów. W nawiązaniu do art. 132 Rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 Instytucja Zarządzająca zapewnia, że beneficjent otrzymuje najpóźniej 90 dni po złożeniu wniosku o płatność całą kwotę należnych kwalifikowalnych wydatków publicznych z zastrzeżeniem dostępności środków z pierwszej i późniejszych zaliczek oraz płatności międzyokresowych.

Monitorowanie i ocena

Ocena Programu Współpracy następuje w oparciu o ocenę ex ante zgodnie z art. 55 Rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 oraz kolejnych ocen w oparciu o art. 56 Rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 w powiązaniu z art. 114 Rozporządzenia (UE) nr 1303/2013. Instytucja Zarządzająca sporządza dla Programu Współpracy plan oceny. Plan oceny musi zostać przekazany Komitetowi Monitorującemu najpóźniej rok po przyjęciu Programu Współpracy. Poza tym przeprowadzona zostanie ocena ex post, której należy dokonać zgodnie z art. 57 Rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 w ścisłej współpracy pomiędzy Instytucją Zarządzającą a Komisją Europejską. Konieczne do tego dane będą gromadzone i oceniane w banku danych

Programu.

Finansowe i rzeczowe dane generowane przez bank danych Programu są szczególnie ważne, ponieważ na ich podstawie sprawdza się czy i na ile udało się w Programie Współpracy osiągnąć cele wyrażone we wskaźnikach rezultatu i produktu.

Pozyskiwanie informacji z banku danych Programu i ich wykorzystanie do tego typu ocen ma odbywać się w powiązaniu z opracowywaniem rocznych raportów wdrożeniowych / ostatecznego raportu wdrożeniowego zgodnie z art. 14 Rozporządzenia (UE) nr 1299/2013 w powiązaniu art. 50 Rozporządzenia (UE) nr 1303/2013.

W ramach sporządzania Programu Współpracy opracowano wskaźniki monitorowania i oceny oraz oszacowania ilościowego celów dokumentu programowego. Wskaźniki monitorowania i oceny mają w pierwszym rzędzie dokumentować wdrażanie operacji, a przy tym służyć jako podstawa do ewaluacji. Przy wyborze i ustaleniu wskaźników zwracano w szczególności uwagę na doświadczenia z realizacji Programu Interreg IV A Meklemburgia-Pomorze Przednie/Brandenburgia-Polska (Województwo Zachodniopomorskie) 2007 - 2013.

Ścieżka audytowa

Ścieżka audytu umożliwia porównanie między certyfikowanymi w stosunku do Komisji kwotami łącznymi a szczegółowymi dokumentami i dowodami księgowymi, które prowadzone są przez Instytucję Certyfikującą, Instytucję Zarządzającą, instytucje zaangażowane i beneficjentów w ramach operacji dofinansowanych w Programie.

Szczegółowa ścieżka audytu zostanie przedstawiona w Podręczniku Programu.

Informacja i komunikacja

Instytucja Zarządzająca w porozumieniu z Koordynatorami Krajowymi opracowuje zgodnie z art. 116 Rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 strategię komunikacji dla Programu Współpracy i przedkłada ją najpóźniej 6 miesięcy po zatwierdzeniu Programu Współpracy Komitetowi Monitorującemu do zatwierdzenia. Strategia komunikacji może ulec zmianie w ciągu okresu programowania. Zmieniona strategia musi zostać zgodnie z art. 110 Rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 przedłożona Komitetowi Monitorującemu do zatwierdzenia. Komitet Monitorujący sprawdza również realizację strategii komunikacji.

Strategia komunikacji stanowi ramy dla wszystkich działań z zakresu informacji i komunikacji dla Programu Współpracy. Wymogi stawiane informacji i komunikacji na rzecz opinii publicznej, potencjalnych beneficjentów oraz beneficjentów definiowane są w art. 115 i w szczególności w Załączniku XII do Rozporządzenia (UE) nr 1303/2013.

Zgodnie z art. 117(3) Rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 Instytucja Zarządzająca wyznacza osobę, która w ramach Programu Współpracy jest odpowiedzialna za komunikację i informację. Informację o wyznaczeniu tej osoby otrzymuje Komisja Europejska. Osoba ta powinna być członkiem ustanowionych przez Komisję Europejską sieci unijnych tak, aby gwarantować wymianę informacji o wynikach realizacji strategii komunikacji, doświadczeniach w realizacji działań informacyjnych i komunikacyjnych i o wymianie sprawdzonych procedur.

W oparciu o Załącznik XII (2) do działań informacyjnych i komunikacyjnych włącza się zgodnie z przepisami i zwyczajami krajowymi wymienionych w art. 5 Rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 partnerów, centra informacji europejskiej i przedstawicielstwa Komisji oraz biura informacyjne Parlamentu

Europejskiego w państwach członkowskich oraz instytucje edukacyjne i badawcze.

Celem zagwarantowania przejrzystości udzielania wsparcia z funduszy na stronie internetowej Programu opublikowana zostanie lista operacji, zgodnie z wymogami Załącznika XII (1) Rozporządzenia (UE) nr 1303/2013. Lista ta jest aktualizowana co 6 miesięcy.

Zamknięcie Programu

Institucja Zarządzająca i Koordynatorzy Krajowi gwarantują przepisowe zamknięcie Programu. Zamknięcie Programu nastąpi zgodnie z odpowiednimi zarządzeniami UE i wytycznymi UE dotyczącymi zamknięcia programów. Po przedłożeniu wytycznych przez Komisję Europejską Podręcznik Programu zostanie uzupełniony.

5.4 Podział odpowiedzialności pomiędzy uczestniczącymi państwami członkowskimi w przypadku korekt finansowych wprowadzonych przez instytucję zarządzającą lub Komisję

Zasada podziału odpowiedzialności - zgodnie z art. 8 ust. 4 rozp. (UE) nr 1299/2013

Poniższe zasady podziału odpowiedzialności dotyczą wyłącznie korekt finansowych, które nie są uregulowane w art. 27 ust. 3 rozp. (UE) nr 1299/2013. Poniższe ustalenia Partnerów Programu nie naruszają tym samym treści artykułu 27 ust. 3 rozp. (UE) nr 1299/2013.

Podziału odpowiedzialności finansowej w niżej opisanych przypadkach dokonuje się w oparciu o dane finansowe aktualne na dzień wydania decyzji Komisji Europejskiej, o której mowa w art. 145 ust. 6 Rozporządzenia (UE) nr 1303/2013.

Poniższe zasady podziału odpowiedzialności za korekty finansowe stosuje się również w przypadku korekt na zasadzie stawki zryczałtowanej, o których mowa w art. 143 Rozporządzenia (UE) nr 1303/2013.

W razie zastosowania podziału odpowiedzialności nastąpi przyporządkowanie danego przypadku do kategorii wymienionej w punkcie 1) (odpowiedzialność w przypadku zawinienia pojedynczych Partnerów Programu) albo do kategorii wymienionej w punkcie 2) (zasada podziału odpowiedzialności w pozostałych przypadkach). Przyporządkowanie danego przypadku pozostaje w gestii Partnerów Programu. Instytucja Zarządzająca dokona wstępnej analizy w powyższej kwestii w celu usprawnienia procesu decyzyjnego.

Podstawą ustalenia udziału finansowego we wszystkich przypadkach ponoszenia odpowiedzialności są dotychczas zatwierdzone projekty.

Uwzględniając powyższe uwagi Partnerzy Programu dokonują następujących ustaleń dotyczących podziału odpowiedzialności:

- 1) Odpowiedzialność w przypadku zawinienia pojedynczych Partnerów Programu
Za wszystkie korekty finansowe w programie ustalone na podstawie nieprawidłowości, które można przyporządkować pojedynczym Partnerom Programu, odpowiada dany Partner/Partnerzy Programu.

Zakres odpowiedzialności jest proporcjonalny do stosunku wykrytych nieprawidłowości danego partnera w odniesieniu do błędu całkowitego wyrażonego w procentach, który doprowadził do korekty finansowej.

Dokładne informacje odnośnie metodyki określającej zakres odpowiedzialności zostaną ujęte w Podręczniku Programu.

W przypadku, gdy niemożliwym jest ustalenie procentowego zakresu odpowiedzialności, Partnerzy Programu, którzy przyczynili się do nałożenia korekty finansowej, obciążeni zostają w równym stopniu.

Za nieprawidłowości będące skutkiem działań lub decyzji podjętych przez Wspólny Sekretariat ponosi odpowiedzialność Instytucja Zarządzająca.

2) Zasada podziału odpowiedzialności w pozostałych przypadkach

Za wszystkie inne korekty finansowe, których nie można przyporządkować kategorii określonej w punkcie 1), szczególnie dotyczących korekt finansowych powstałych na skutek wspólnie podjętych decyzji Partnerów Programu, są odpowiedzialni wszyscy Partnerzy Programu odpowiednio proporcjonalnie do udziału finansowego swoich beneficjentów w już zatwierdzonych projektach w Programie.

To uzgodnienie dotyczące podziału odpowiedzialności zostanie zastosowane również w przypadku korekty finansowej na podstawie stawki zryczałtowanej zgodnie z art. 144 ust. 4 Rop. (UE) nr 1303/2013.

Partnerzy Programu są zgodni co tego, że ustalenia dotyczące podziału odpowiedzialności ujęte w punkcie 2) zostaną zastosowane wyłącznie w przypadku niemożności pomniejszenia budżetu programu. Zgodni są również, co do tego, że priorytetowo będą traktowane inne działania, które pozwolą uniknąć stosowania zasady podziału odpowiedzialności, a tym samym dodatkowych zobowiązań płatniczych ze strony Partnerów Programu.

5.5 Stosowanie euro

Do przeliczania wydatków, dokonanych w walucie innej niż euro, stosuje się metodę opisaną w artykule 28 Rozporządzenia (UE) nr 1299/2013 za literą b).

Zgodnie z powyższym artykułem wydatki, które zostały poniesione w walucie innej niż euro są przeliczane przez beneficjentów na euro z wykorzystaniem obrachunkowego kursu wymiany stosowanego przez Komisję w miesiącu, w którym wydatki zostały przedłożone do weryfikacji przez kontrolera zgodnie z art. 23 Rozporządzenia (UE) Nr 1299/2013.

5.6 Zaangażowanie partnerów

Zaangażowanie partnerów w opracowanie Programu Współpracy i rola tych partnerów w przygotowaniu Programu Współpracy

Opracowanie opartego o potrzeby Programu Współpracy przyczyniającego się do realizacji Strategii Europa 2020 oraz do realizacji strategii krajowych, regionalnych i ponadregionalnych wymaga intensywnej współpracy na poziomach od lokalnego po europejski.

Takie podejście zastosowano skutecznie w toku przygotowania programu Interreg VA krajów związkowych Meklemburgia-Pomorze Przednie, Brandenburgia i Rzeczpospolita Polska. Zamknięte już etapy programowania na lata 2014-2020 nie zostały więc zrealizowane wyłącznie w oparciu o funkcjonującą już od lat współpracę urzędów zaangażowanych krajów partnerskich, lecz są przede wszystkim wynikiem daleko idącej integracji polsko-niemieckiego obszaru wsparcia.

Skuteczna realizacja wielu projektów i inicjatyw wykształciła na obszarze pogranicza dobrze funkcjonujące i sprawdzone struktury współpracy interesariuszy, podmiotów administracyjnych, politycznych i innych. Struktury te silnie oddziałują na pogranicze i przyczyniają się do utrwalenia polsko-niemieckiego partnerstwa. W tym procesie centralne znaczenie odgrywiają partnerzy związani z Programem Interreg.

Z uwagi na równoprawne uwzględnienie regionalnych interesów zaangażowanych regionów i specyfikę państw po obu stronach granicy powołano polsko-niemiecką grupę roboczą „Programowanie”, której zadaniem jest przygotowanie nowej perspektywy finansowej. Członkowie tej grupy, to przedstawiciele Polski oraz krajów związkowych Meklemburgia-Pomorze Przednie i Brandenburgia, polityczni przedstawiciele partnerów związanych z Programem Interreg (samorząd województwa zachodniopomorskiego i Kancelaria Stanu Meklemburgii-Pomorza Przedniego), przedstawiciele polskiej i niemieckiej części Euroregionu Pomerania, ewaluator ex ante oraz firma konsultingowa, która otrzymała zlecenie na sporządzenie dokumentów programowych. Udział Euroregionu Pomerania w pracach grupy roboczej oznacza tym samym jego zobowiązanie do reprezentowania interesów gmin, powiatów oraz podmiotów regionalnych na obszarze wsparcia w stosowny sposób.

Do prac grupy roboczej zaangażowani są w miarę potrzeb kolejni eksperci, na przykład pracownicy Wspólnego Sekretariatu Technicznego, Instytucji Kontroli Pierwszego Stopnia oraz instytucji związanych z administracją finansową Programu. W toku całości prac związanych z programowaniem konsultowani byli również przedstawiciele Komisji Europejskiej. Zalecenia właściwych jednostek Komisji Europejskiej są zawsze uwzględniane w przygotowywanych dokumentach programowych.

Poza tym państwa członkowskie/kraje porozumiały się co do ważnych treści merytorycznych Programu w toku intensywnej wymiany trójstronnej. Przyjęto to formę rozmów na określone tematy z właściwymi urzędnikami poszczególnych departamentów i wydziałów, we właściwych ministerstwach krajowych i podporządkowanych im instytucjach.

Aby zapewnić Instytucji Zarządzającej stałe fachowe wsparcie w procesie przygotowywania Programu Współpracy w Kraju Związkowym Meklemburgia-Pomorze Przednie powołano obradującą w regularnych odstępach czasu międzyresortową Grupę Roboczą „IMAG – Interreg 2014-2020”. W ten sposób można zagwarantować, że odpowiednio wcześniej zidentyfikowane zostaną i uwzględnione w procesie programowania sugestie i potrzeby w ramach odpowiedzialności odpowiednich resortów takich jak ochrona środowiska, edukacja, sprawy społeczne, równouprawnienie i niedyskryminacja.

Przedmiotowe rozporządzenia przewidują włączenie w toku opracowania Programu Współpracy

urzędów miejskich i innych, partnerów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego. W proces programowania włączeni zostali zatem odpowiedni partnerzy tacy jak organizacje ochrony środowiska, izby handlowo-przemysłowe, związki zawodowe, robotnicze organizacje charytatywne, organizacje turystyczne i inni interesariusze z obszaru pogranicza. W ramach konsultacji społecznych Projekt Programu został udostępniony do zapoznania się z nim i opublikowany w internecie zgodnie z przepisami prawa krajowego państw uczestniczących w Programie. Tym samym opinii publicznej dano możliwość zgłoszenia uwag do dokumentu. Istotni partnerzy zostali ponadto pisemnie powiadomieni o projekcie dokumentu i poproszeni o zaopiniowanie. Wyniki procesu opiniotwórczego zostały wspólnie przedyskutowane podczas konferencji transgranicznej z interesariuszami w dniu 28.08.2014 w Szczecinie.

Już podczas opracowywania Transgranicznej Koncepcji Rozwoju i Działania Euroregionu Pomerania na lata 2014-2020 odpowiednio wcześniej w procesy uzgodnień do przyszłego Programu Współpracy włączono partnerów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego. Podczas spotkania inauguracyjnego przed sporządzeniem Euroregionalnej Koncepcji Rozwoju i Działania w dniu 27 marca 2012 r. w Szczecinie, wszystkich dotychczas zaangażowanych we wdrażanie programu projektodawców, partnerów społecznych i gospodarczych oraz pozostałych interesariuszy poproszono o współpracę przy sporządzaniu tego dokumentu. W toku opracowywania Transgranicznej Koncepcji Rozwoju i Działania Euroregionu Pomerania zostały przeprowadzone badania ankietowe i dyskusje na walnych zebraniach członków niemieckiej i polskiej części Euroregionu Pomerania, podczas których Instytucja Zarządzająca informowała o treściach merytorycznych Europejskiej Współpracy Terytorialnej (EWT) w regionie pogranicza.

Dyskusję kontynuowano podczas kilku spotkań dotyczących poszczególnych kompleksów tematycznych przyszłego programu EWT: kompleks tematyczny „Infrastruktura turystyczna i aktywizacja gospodarki” w dniu 16 kwietnia 2012, kompleks tematyczny „Infrastruktura transportowa” oraz kompleks tematyczny „Zdrowie” 2 maja 2012 r., i aktywizacja, zakres „Edukacja i kultura” i „Sprawy komunalne” w dniu 3 maja 2012 r. Po ukończeniu Euroregionalnej Koncepcji Rozwoju i Działania w dniu 29 października 2013 r. w Pasewalku również z udziałem partnerów społecznych i gospodarczych odbyła się konferencja roczna Interreg IV A wraz z inauguracją wdrażania Euroregionalnej Koncepcji Rozwoju i Działania.

W dniu 09.12.2013 r. pod egidą samorządu zachodniopomorskiego (Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego) zorganizowano w Szczecinie spotkanie informacyjne dla partnerów społecznych i gospodarczych na temat ukierunkowania tematycznego Programu Współpracy. Komentarze partnerów zostały uwzględnione w procesie programowania.

W brandenburskiej części Obszaru Wsparcia Interreg V A Kraj Związkowy Brandenburgia brał udział w licznych spotkaniach partnerów społecznych i gospodarczych, aby informować w ich toku o nowych Programach Współpracy. Przy tej okazji przeprowadzono również bezpośrednie konsultacje z odpowiednimi partnerami. Udział w nich wzięły też powiaty Uckermark, Barnim oraz Märkisch-Oderland (brandenburska część Obszaru Wsparcia niniejszego Programu Współpracy). W dniu 6 grudnia 2013 r. odbyła się w Poczdamie rozmowa informacyjna o przewidzianych w Programie Współpracy celach tematycznych i priorytetach inwestycyjnych. Projekty Programów Współpracy z udziałem Brandenburgii zostały przekazane istotnym partnerom do opiniowania.

Rola istotnych Partnerów przy wdrażaniu Programu Współpracy włącznie z ich współdziałaniem w Komitecie Monitorującym

Celem monitorowania Programu Współpracy zostanie ustanowiony Komitet Monitorujący. Zakres

jego odpowiedzialności reguluje art. 49 Rozporządzenia (UE) nr 1303/2013. Komitet Monitorujący jest ponadto gremium Programu odpowiedzialnym za wybór projektów.

Poza Partnerami Programu Meklemburgia-Pomorzem Przednim, Brandenburgią i Polską prawo zasiadania i głosowania w Komitecie Monitorującym posiadają przedstawiciele polityczni wszystkich Partnerów Programu Interreg jak też przedstawiciele niemieckiej i polskiej części Euroregionu Pomerania.

Uwzględnienie istotnych partnerów następuje już poprzez udział Euroregionu w Komitecie Monitorującym. Dwóch uprawnionych do głosowania członków Komitetu Monitorującego będzie tym samym reprezentować stowarzyszone w Euroregionie jednostki komunalne i powiatowe, jak też innych wspierających członków Euroregionu, takich jak zrzeszenia, izby, stowarzyszenia, małe i średnie przedsiębiorstwa oraz obywatele z polskiej i niemieckiej części obszaru wsparcia.

Jako przedstawiciele całego obszaru wsparcia do Komitetu Monitorującego zostanie włączonych trzech przedstawicieli istotnych partnerów wymienionych w art. 5 rozporządzenia (UE) 1303/2013 w funkcji doradczej: jeden przedstawiciel partnerów gospodarczych, jeden przedstawiciel partnerów społecznych i jeden przedstawiciel społeczeństwa obywatelskiego (Rozdział 5.3 Komitet Monitorujący). Wyznaczeni przedstawiciele porozumieją się ze swoimi partnerami z Meklemburgii-Pomorza Przedniego, Brandenburgii i Województwa Zachodniopomorskiego odnośnie współdziałania w Komitecie Monitorującym.

6 Koordynacja

Następujące mechanizmy gwarantują skuteczną koordynację z innymi instrumentami wsparcia w ramach niniejszego Programu Współpracy :

Koordynacja z innymi Programami Europejskiej Współpracy Terytorialnej (EWT)

Ministerstwo Gospodarki, Budownictwa i Turystyki Kraju Związkowego Meklemburgia-Pomorze Przednie, które w niniejszym Programie jest **Instytucją Zarządzającą**, jest jednocześnie **Koordynatorem Krajowym** w Programie Współpracy „Południowy Bałtyk 2014-2020”

Obydwa Programy umiejscowione są w tym samym referacie ministerstwa.

Ministerstwo Sprawiedliwości, ds. Europy i ochrony Konsumentów Kraju Związkowego Brandenburgia jest Koordynatorem Krajowym dla Brandenburgii w niniejszym Programie i jednocześnie Instytucją Zarządzającą w Programie Współpracy Interreg V A Brandenburgia-Polska 2014-2020.

Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Rzeczypospolitej Polskiej jest w niniejszym Programie Koordynatorem Krajowym dla Polski jako Partner Programu, jest również Koordynatorem Krajowym w Programie Interreg V A Brandenburgia-Polska 2014 - 2020 i jednocześnie Instytucją Zarządzającą w Programie Południowy Bałtyk 2014 - 2020 oraz Polska - Saksonia 2014 - 2020.

Wyżej wymienione ministerstwa są uprawnionymi do głosowania poprzez swoich członków **Komitetów Monitorujących** w tych programach transgranicznych, w których biorą udział. W ramach Komitetów Monitorujących zajmują się m.in. koordynacją operacji. Celem jest przy tym zapobieganie nakładania się działań oraz wykluczanie podwójnego ich finansowania. Poza tym na forum Komitetów Monitorujących następuje wymiana informacji na temat wdrażania Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego (SUE RMB). Celem realizacji odpowiednich projektów można kontaktować ze sobą podmioty je realizujące tak, aby osiągać efekty synergii pomiędzy programami współpracy.

Na poziomie wdrażania wzajemnie uzgodnione systemy wdrażania i kontroli zapewniają koordynację dofinansowywanych operacji. Następuje to na przykład poprzez konieczność podania przez beneficjentów we wniosku o dofinansowanie informacji o wszystkich dofinansowanych operacjach bądź o złożonych wnioskach o dofinansowanie (informacje dotyczące subwencjonowania).

Z uwagi na wybrane cele tematyczne i przyjętą regułę elastyczności dla partnerów spoza obszaru wsparcia, może dojść do sytuacji, w których projekty zasadniczo będą mogły uzyskać dofinansowanie z dwóch programów. Realizujący projekt z regionu objętego dwoma obszarami wsparcia ma możliwość realizacji podobnych projektów z partnerami z obu obszarów wsparcia. Poprzez takie współdziałanie partnerów można osiągać efekty synergii i odpowiednią wartość dodaną. Koordynacja takich projektów odbywa się w takich przypadkach poprzez Wspólne Sekretariaty i Instytucje Programowe.

Poza tym dochodzi do zbieżności z transnarodowymi programami dla obszaru Morza Bałtyckiego (Program Baltic Sea Region) i Europy Środkowej (Program Central Europe) w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej.

Należy zachęcać projektodawców, których projekty dotyczą tych dziedzin, do wykorzystania synergii w stosunku do takich projektów transnarodowych, np. poprzez uczestnictwo w sieciach transnarodowych. Projekty EWT mogą skorzystać z szansy konkretnego wykorzystania w praktyce rozwiązań wypracowanych dla danego problemu na poziomie regionalnym. Regularna wymiana z oboma programami transnarodowymi ma zostać zapewniona przez Wspólne Sekretariaty tak, aby projekty wzajemnie się uzupełniały i aby unikać podwójnego finansowania.

Program Interreg EUROPE może poprzez swoje możliwości jedynie uzupełniać i wspierać możliwości programów transgranicznych. Nie ma tu bezpośredniego nakładania się. Aby zapewnić synergię tych procesów, w Kraju Związkowym Brandenburgia Instytucja Zarządzająca jest jednocześnie instytucją właściwą w sprawach Interreg EUROPE.

Jako platformę koordynacji pomiędzy programami EWT będzie można również wykorzystać program INTERACT, w ramach którego gromadzone są na przykład informacje o wszystkich projektach dofinansowanych z programów EWT.

Koordinacja z Europejskimi Funduszami Strukturalnymi i Inwestycyjnymi (EFSI), dofinansowaniem krajowym i innymi instrumentami finansowymi UE

Koordinację niniejszego Programu z funduszami (EFSI) i dofinansowaniem krajowym zapewniają instytucje reprezentowane w Komitecie Monitorującym Programu.

Spójność i komplementarność działań w ramach niniejszego Programu z innymi operacjami dofinansowanymi na obszarze wsparcia ze środków Unii Europejskiej i krajowych bądź regionalnych zapewniają w pierwszym rzędzie wyżej wymienione ministerstwa. Koordinacja na poziomie strategicznym, to w związku z powyższym zadanie zaangażowanych przedstawicieli odpowiednich ministerstw w ramach ich pracy w gremiach zarządzających programem.

Z reguły ryzyko zbieżności krajowych bądź regionalnych i transgranicznych programów minimalizowane jest poprzez ich odmienne strategiczne ukierunkowanie. Podczas, gdy programy transgraniczne wspierają integralność terytorialną i ustabilizowanie partnerstw transgranicznych, programy krajowe i regionalne koncentrują się na operacjach wdrożeniowych i inwestycyjnych po jednej stronie granicy. Podstawowa różnica pomiędzy niniejszym Programem Współpracy a programami krajowymi bądź regionalnymi wynika więc z transgranicznego ukierunkowania, co znajduje swoje odzwierciedlenie między innymi w kryteriach wyboru projektów.

Pomimo tego, iż alokacje finansowe i zakres oddziaływania programów krajowych i regionalnych są o wiele większe niż niniejszego Programu Współpracy, może on wzbogacać ich procesy planistyczne i inwestycyjne o perspektywę transgraniczną, np. poprzez identyfikowanie wartości transgranicznej określonych operacji i inwestycji wspieranych w ramach programów krajowych i regionalnych. Planowane, uzgadniane i przygotowywane w ramach niniejszego programu działania mogą być również współfinansowane ze środków programów krajowych i/lub regionalnych.

Koordinacja w zakresie instrumentów finansowych UE, takich jak np. Program LIFE, nie może się odbywać z poziomu centralnego, ponieważ wnioski aplikacyjne do takich projektów są w tym przypadku składane w Komisji Europejskiej i nie ma krajowych Punktów Kontaktowych. Mimo wszystko pracownicy Instytucji Zarządzającej i wspierających instytucji dysponują wiedzą o obszarach tematycznych poszczególnych programów UE. Stanowi to gwarancję wykorzystania efektów synergii oraz podjęcia koniecznych rozgraniczeń w ramach niniejszego Programu. Poza tym partner wiodący musi złożyć oświadczenie dotyczące braku podwójnego finansowania działania ze środków innych programów.

7 Zmniejszenie obciążeń administracyjnych dla beneficjentów

Należy, zgodnie z treścią rozporządzeń UE, zmniejszyć obciążenia administracyjne dla beneficjentów. Partnerzy Programu pojmują dążenie do zredukowania obciążeń administracyjnych i biurokracji jako zadania ciągłe w całym okresie programowania. Uwzględnione zostaną przy tym doświadczenia z okresu wsparcia 2007-2013. Tak uzyskane oszczędności mają zostać wykorzystane na wdrożenie celów jakościowych.

W związku z tym w okresie programowania 2014 – 2020 przewidziane są następujące działania związane z uproszczeniem i optymalizacją procesów administracyjnych w zakresie spraw związanych z dofinansowaniem:

- Zasadniczo uproszczone zostaną formularze aplikacyjne i dokumenty dotyczące wdrażania operacji przez beneficjentów,
- Strona internetowa Programu zostanie zoptymalizowana pod kątem przyjazności dla użytkowników. Wnioskodawcy i beneficjenci mają nadal poprzez tę stronę uzyskiwać w większym stopniu obszerne materiały informacyjne, co umożliwi im skuteczną realizację projektów.
- Ustanowione w Systemie Zarządzania i Kontroli dla bieżącego okresu programowania mechanizmy kontroli zostaną zweryfikowane pod kątem efektywności, w szczególności w oparciu o artykuł 23 Rozporządzenia (UE) Nr 1299/2013.
- Zgodnie z artykułem 125 (5) Rozporządzenia (UE) Nr 1303/2013 należy dostosować częstotliwość i zakres kontroli na miejscu do wysokości wsparcia publicznego i poziomu ryzyka, ustalonego w ramach Systemu Zarządzania i Kontroli przez Instytucje Audytową. Jeżeli weryfikacja skuteczności kontroli wykaże, że określone działania przyczyniają się w niewielkim stopniu bądź w ogóle nie przyczyniają się do ujawnienia nieprawidłowości finansowych, należy je zredukować lub z nich zrezygnować.
- Reguły przyznawania dofinansowania zostaną zweryfikowane pod kątem możliwości uproszczenia. W ramach tych działań mają nastąpić między innymi ułatwione i uproszczone zmiany w projektach w formie przesunięcia kosztów.
- W związku z artykułem 112 Rozporządzenia (UE) Nr 1303/2013 planuje się umożliwić cały przepływ informacji i wymianę danych pomiędzy beneficjentami, Instytucją Zarządzającą, Instytucją Certyfikującą i Instytucją Audytową drogą elektroniczną. Istniejące systemy informatyczne zostaną zweryfikowane, zaktualizowane, uzupełnione i zautomatyzowane pod kątem ich funkcjonalności. Dążenia do wprowadzenia E-Cohesion mogą zostać wykorzystane również do tego, aby uszczuplić procesy administracyjne i przyjąć procedury standaryzowane.

Koszty uproszczone mają być stosowane w uzasadnionych sytuacjach. Wykorzystanie stawek ryczałtowych jest szczególnie dogodnie w przypadku wspierania małych projektów. Ponadto należy skontrolować możliwość ustanowienia ryczałtu w wysokości 15% kosztów personelu obliczanego na podstawie całkowitych kosztów kwalifikowanych bez dowodów w formie rachunków dla wszystkich osi priorytetowych. W tym celu musi nastąpić ocena wydatków w perspektywie finansowej 2007-2013, co umożliwi podjęcie stosownych decyzji odnośnie różnych rodzajów kosztów uproszczonych. Ostateczna analiza tych możliwości ma zostać przeprowadzona do momentu ogłoszenia pierwszego naboru, najwcześniej w drugim półroczu 2015 r. Dalsze uproszczenia będą badane w ciągu trwania perspektywy finansowej.

Przy podejmowaniu decyzji o kosztach uproszczonych zaangażowane zostaną Instytucja Certyfikująca i Audytowa oraz kontrolerzy pierwszego stopnia, Koordynatorzy Krajowi i odpowiedzialne ministerstwa finansów. Szczegółowe zasady dotyczące kwalifikowalności wydatków i zastosowania ryczałtów zostaną ustalone w Podręczniku dla wnioskodawców i beneficjentów. Aktualność ustalonych ryczałtów będzie regularnie kontrolowana w toku

wdrażania programu.

8 Zasady horyzontalne

8.1 Zrównoważony rozwój

W Traktacie Unii Europejskiej przyjęto zasadę trwałego i zrównoważonego rozwoju – rozumianą jako zaspokojenie potrzeb dzisiejszego pokolenia bez negatywnego oddziaływania na możliwości rozwojowe przyszłych pokoleń – którą należy uwzględniać w polityce Unii Europejskiej. Tym samym należy zagwarantować, aby we wszystkich zakresach polityki uwzględniać w sposób zintegrowany cele ekonomiczne, ekologiczne i społeczne.

Zasada trwałego rozwoju została w pełni przyjęta w niniejszym Programie Współpracy i jego mechanizmach wdrożeniowych. Program odpowiada na przestrzenne potencjały i wyzwania północnego obszaru polsko-niemieckiej granicy w ramach trwałego, zintegrowanego i wspierającego integrację rozwoju. Znajduje to swoje wyraźne odzwierciedlenie w idei przewodniej strategii i czterech dziedzinach strategicznych (osiach priorytetowych):

- I. Natura i kultura
- II. Transport i mobilność
- III. Edukacja
- IV. Współpraca transgraniczna

Zasada trwałego i zrównoważonego rozwoju wpisana jest w sposób zasadniczy w I Oś Priorytetową (Natura i kultura, PI 6c i 6d). Oś ta ma wspierać trwałe zachowanie i korzystanie z dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz zachowanie i rozwijanie bioróżnorodności na obszarze wsparcia. Poza tym również w Osi Priorytetowej III oraz Osi Priorytetowej IV wspierane będą przedsięwzięcia stanowiące wkład w poprawę sytuacji środowiska naturalnego z uwzględnieniem aspektów ekonomicznych i społecznych. I tak w Osi Priorytetowej III (IP 10) realizowane mają być cele ekologiczne w zakresie edukacji lub w Osi Priorytetowej IV działania zmierzające do wsparcia współpracy w ramach inicjatyw na rzecz trwałego i zrównoważonego rozwoju/ochrony środowiska/odnośnych stowarzysze.

Jako część ewaluacji ex ante Programu przeprowadzona zostanie strategiczna ocena oddziaływania na środowisko. Służy ona ustaleniu możliwie znaczących konsekwencji realizacji Programu na środowisko, ma je opisać i ocenić (por. art. 5 Dyrektywy 2001/42/WE). Celem tej oceny jest uwzględnienie funkcjonujących już na poziomie Programu celów ochrony środowiska i zapewnienia wyższego poziomu jego ochrony, co stanowi wkład w trwały i zrównoważony rozwój obszaru wsparcia.

Przestrzeganie zasad horyzontalnych trwałego rozwoju musi być przede wszystkim zagwarantowane w ramach projektów finansowanych w ramach Programu Współpracy. Ten aspekt będzie weryfikowany w procedurze wyboru projektów.

8.2 Równość szans i niedyskryminacja

Zasada wspierania równości szans i unikania jakiegokolwiek dyskryminacji z uwagi na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną została uwzględniona w koncepcji i opracowaniu niniejszego Programu Współpracy i będzie również stosowana na poszczególnych etapach jego wdrażania. Poza tym zostanie ona również uwzględniona w procedurze wyboru projektów. Beneficjenci projektów muszą zapewnić przestrzeganie i wspieranie zasady równości szans w realizacji wszystkich przedsięwzięć.

Zasada ta znajduje zastosowanie w szczególności w przypadku działań w ramach Programu realizowanych w osiach priorytetowych III (Edukacja) oraz IV (Współpraca transgraniczna). Jest ona również podstawą równoprawnego i wolnego od dyskryminacji angażowania różnych podmiotów w działaniach w zakresie środowiska i kultury jak też transportu (OP I i II).

Przestrzeganie horyzontalnej zasady równości szans i niedyskryminowania musi być zagwarantowane we wszystkich projektach finansowanych w ramach Programu Współpracy. Ten aspekt będzie przedmiotem weryfikacji w toku procedury wyboru projektów.

Niniejszy Program uzupełnia inne instrumenty Unii Europejskiej z tego zakresu, przede wszystkim programy w ramach EFS.

8.3 Równouprawnienie płci

Promowanie równouprawnienia kobiet i mężczyzn jest aktywnie wspierane przez Unię Europejską w oparciu o podejście gender mainstreaming.

W umowie Partnerstwa pomiędzy Komisją Europejską a Niemcami bądź Polską opisane zostanie znaczenie zasady równouprawnienia i jej znaczenie w Niemczech oraz ogólne wypowiedzi dotyczące wdrażania równouprawnienia (Rozdział 1.5.2).

Zasada wspierania równouprawnienia kobiet i mężczyzn została uwzględniona w koncepcji i opracowaniu niniejszego Programu Współpracy (np. poprzez udział mężczyzn i kobiet w gremiach i strukturach programujących i zarządzających Programem (będzie również stosowana na poszczególnych etapach jego wdrażania). Poza tym zostanie ona również uwzględniona w procedurze wyboru projektów. Beneficjenci projektów muszą zapewnić, że zasada promowania równouprawnienia płci jest wspierana i uwzględniana w realizacji wszystkich działań, na przykład poprzez zatrudnienie personelu.

Przestrzeganie horyzontalnej zasady równouprawnienia płci musi być zagwarantowane we wszystkich projektach finansowanych w ramach Programu Współpracy. Aspekt ten będzie przedmiotem weryfikacji w procedurze wyboru projektów.

Niniejszy Program uzupełnia inne instrumenty Unii Europejskiej w tym zakresie, przede wszystkim programy w ramach EFS.

Program Współpracy jest formułowany w języku uwzględniającym płeć. Obejmuje to korzystanie z neutralnych form (osoby opracowujące, uczestniczące, powołujące, itd.) wszędzie, gdzie to jest możliwe. Jeżeli nie ma formy neutralnej, podawana jest forma „mężczyźni/kobiety”, „uczniowie/uczennice”, „partner/partnerka”, itd.).

Trwały i zrównoważony rozwój, niedyskryminacja oraz równouprawnienie płci zostały uwzględnione w strategicznym ukierunkowaniu programu. Uwzględnienie ww. założeń przy przygotowywaniu i wdrażaniu poszczególnych projektów będzie weryfikowane na procedury aplikacyjnej oraz podczas ewaluacji i podczas opracowywania i wdrażania projektów zostały uwzględnione. W tym celu i na bazie doświadczeń wdrażania programu Interreg 2007-2013 zostaną do systemu monitorowania wprowadzone wskaźniki, których wartość partner wiodący będzie musiał podać zarówno podczas składania wniosku aplikacyjnego, jak i w raportach z postępu realizacji projektu.

Umożliwi to partnerom programu na przykład całościowe uwzględnienie perspektywy gender i unikanie jakichkolwiek dyskryminacji w toku procedury aplikowania o dofinansowanie projektów, jak i ich realizacji.

Poza tym każdy wnioskodawca jest zobowiązany do opisanie efektów każdego programu dla środowiska naturalnego, co będzie sprawdzane w toku realizacji projektu.

Właściwi partnerzy (zgodnie z artykułem Rozporządzenia (UE) Nr 1303/2013 zostaną zaangażowani w realizację postulatów trwałego i zrównoważonego rozwoju, równouprawnienia i niedyskryminacji i to już we wszystkich procesach przygotowania, wdrażania i realizacji programu (patrz m.in. rozdział 5.6).

9 Odrębne elementy

9.1 Ramy wykonania Programu Współpracy

Ramy wykonania zostały przedstawione w punkcie 2.1.

9.2 Właściwi partnerzy zaangażowani w przygotowanie Programu Współpracy

Lista partnerów zaangażowanych w przygotowanie Programu Współpracy

- Urząd Pracy, Dyrekcja Regionalna Berlin-Brandenburgia
- AWO Landesverband M-V e.V. / Robotnicza Organizacja Charytatywna Oddział Regionalny Meklemburgii – Pomorza Przedniego
- Deutscher Gewerkschaftsbund / Niemiecka Federacja Związków Zawodowych (NFZZ) Region Pomorze Przednie
- Deutscher Verband für Landschaftspflege / Niemieckie Zrzeszenie Pielęgnacji Krajobrazu, Brandenburgia
- DGB / NFZZ Okręg Berlin-Brandenburgia, Wydział Rynku Pracy i Polityki Równouprawnienia
- DGB / NFZZ Okręg Berlin-Brandenburgia, Region Wschodniej Brandenburgii
- Rada Polityki na rzecz Kobiet Kraju Związkowego Brandenburgia stowarzyszenie zarejestrowane.
- Izba Rzemieślnicza Frankfurt nad Odrą, Region Wschodnia Brandenburgia
- Izba Rzemieślnicza Wschodniej Meklemburgii – Pomorza Przedniego
- Izba Przemysłowo - Handlowa Wschodniej Brandenburgii
- Izba Przemysłowo - Handlowa Wschodniej Brandenburgii, Biuro w Eberswalde
- Izba Przemysłowo - Handlowa w Neubrandenburgu dla wschodniej Meklemburgii – Pomorza Przedniego
- Izba Przemysłowo - Handlowa w Rostocku, Biuro w Stralsundzie
- Związek Komunalny Pomerania stowarzyszenie zarejestrowane
- Krajowy Urząd Środowiska, Ochrony Przyrody i Geologii Meklemburgii – Pomorza Przedniego
- Powiat Pomorze Przednie-Greifswald, wydział zamiejscowy Anklam
- Sejmik Rad Powiatowych Brandenburgii, stowarzyszenie zarejestrowane
- Północna Izba Gospodarcza w Szczecinie
- Sekretariat ds. Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego
- Związek Miast i Gmin Brandenburgii
- Stowarzyszenie Federacja Zielonych GAJA
- Szczecińskie Towarzystwo Miłośników Komunikacji Miejskiej
- Zrzeszenie Przedsiębiorców Pomorza Przedniego
- Ver.di Vereinte DI.-Gewerkschaft e.V. / Ver.di Zjednoczone Związki Zawodowe Branży Usługowej, Okręg Uckermark-Barnim, Biuro w Eberswalde
- Zrzeszenie Organizacji Przedsiębiorców Berlina i Brandenburgii stowarzyszenie

zarejestrowane

- WWF Niemcy
- Zachodniopomorskie Stowarzyszenie Rozwoju Gospodarczego
- Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Pomerania

Program Współpracy Interreg V-A
Niemcy/Meklemburgia-Pomorze Przednie/Brandenburgia-Polska
projekt z dn. 2 lipca 2015 r.

Załączniki

